

VIOREL CACOVEANU

Morții nu mint niciodată

Editura Dacia

SCORPION

VIOREL CACOVEANU

MORȚII NU MINT NICIODATĂ

Versiune 1.0

Colecția „Scorpionul”

Editura Dacia

1975

I

Cineva ciocăni brutal sau poate foarte grăbit numai în ușa apartamentului inginerului Dinu Moraru. Inginerul se întoarce în așternut, convins că a auzit doar în vis bătaile. Se ghemui sub plapumă și încercă să doarmă fără grijă, căci era duminică dimineața și nu trebuia să se scoale, ca de obicei, fix la ora cinci. Bătaile se repetară apoi, cu și mai mare intensitate. Se ridică încet din pat și alergă în vârful picioarelor până la ușă, înjurând în gând pe cel ce bătea fără nerușinare, la o asemenea oră și atât de tare. Deschise ușa gata să țipe la vinovat. Era un paznic speriat, somnoros, cu obraz buged, cu haine mototolite care spuse repede și sec, stând în poziție de drepti:

— S-a îndeplinit o crimă, tovarășu șef, să trăiți! A venit procuratura, miliția... Tovarășii vă așteaptă, la birou! Și adăugă ca o scuză: Dacă ați închis telefonul!?

— Nu mai plouă – se miră inginerul, privind cu ochii umflați de somn cerul de cenușă, încremenit și pustiu, ca un cuib părăsit.

— Nu mai plouă, aprobă paznicul, înghițind în gol.

— Cine zici că a murit?

— Nu se cunoaște nimic, n-au început cercetările. Au găsit un om, zdrobit într-o râpă...

— Unde?! se enervă inginerul, căci nu afla nimic din explicațiile paznicului.

— La Zărnișoara, aproape de baraj...

— Bine. Spune-le că viu!

Închise ușa și se privi în oglindă. Era bărbos, umflat de somn... Se spală pe față și pe brațe, pe piept cu apă rece, renunță la duș, să nu facă zgomot, să trezească toată casa. Se îmbracă și se apropie încurcat de patul soției, neștiind cum să înceapă, ce să-i spună. Îl ajută ea, întrebând și privindu-l cu ochi mari, speriați și triști:

— E duminică! Iar te duci?!

— Mă cheamă la birou...

— La ora asta?! se miră femeia.

— Da, dragă, a fost un accident mortal, acum câteva ore. O mângâie vinovat pe frunte, explicându-i: Dormi liniștită. E abia ora 4. Mă întorc cât pot mai repede.

Se retrase încurcat spre ușă și ieși. Dimineața era umedă și posomorită. „Prima oară în ultimele săptămâni când se aude Mărișelul” – observă inginerul. Râul nu mai avea însă acea dulce mângâiere de tulnic în drumul lui spre pacea câmpiei, ci cobora într-un spasm dureros, gemând și lovindu-se de stânci, cu zgomot surd și amenințător. Se zăreau vag munții, purtând imense peruci de ceață. O liniște neverosimilă plutea în aer, după atâtea săptămâni de ploaie. De pe frunzele copacilor, picuri mari și grei cădeau în răstimpuri, pocnind scurt și sec pământul ud, ca niște bondari loviți în zbor. Inginerul coborî o potecă, pe sub stejarii bătrâni și negri, își aprinse o țigară, trase câteva fumuri adânci și renunță. Fumul era amar, scârbos. „Cine dracu s-a mai apucat să moară tocmai acum?!” – se întrebă iritat și aruncă țigara. În fața clădirii administrative a Șantierului nr. 1 Cumpăna, se afla un I.M.S. Doi bărbați fumau și se învârtteau pe lângă mașină, al treilea privea un panou de onoare, iar șoferul dormea cu fruntea pe volan.

— Dinu Moraru, se prezintă inginerul oaspeților săi.

— Căpitan Aurel Ardeleanu, se recomandă un bărbat înalt, palid, cu un surâs blajin, stins, în colțul buzelor. El continuă prezentările: Tovarășul procuror Vasile Vasile și medicul legist Eugen Pop. Ne cerem scuze că v-am deranjat la o asemenea oră. În apropierea barajului de la Zărnișoara, a fost găsit, în noaptea asta, cadavrul minerului Gavril Stanciu. Nu știm ce s-a întâmplat. Poate a fost doar un accident, poate altceva. Vă rugăm să veniți cu noi, la fața locului.

— Parcă am de ales, spuse posomorit inginerul.

Urcară în mașină. Atât de obișnuit cu somnul pe apucate, între două opriri, șoferul porni motorul, viră încet și abia apoi deschise ochii. Mașina ieși în plină viteză din colonia muncitorească Cumpăna și urmă șoseaua de pe malul Mărișelului, ce urca în munți. Tăceau. Procurorul moțăia, îi cădea mereu bărbia în piept, iar capul îi sălta caraghios, ca o minge, când mașina era zgâlțâită de gropile șoselei. Șuieratul ascuțit, violent, al motorului tulbura adâncă tăcere a văii, în acea sumbră dimineață de vară târzie. Patru oameni, sculați în toiul nopții, aruncați într-un I.M.S., porniseră să lumineze sfârșitul straniu al unei vieți. Osteniți și fără chef, se aflau încă, sufletește, prizonierii neputincioși ai lumii din care au fost smulși. Procurorul purta o cămașă albă, costum gri-fer, în carouri, o cravată imensă, de culoarea

frunzei ruginite, pantofi ascuțiți, cu talpă subțire. Fața lui era lividă, pierită. Medicul legist, ras proaspăt, tip de sportiv cu umeri lați și tors bine dezvoltat, privea bălțile leșioase de pe șoseaua încă neasfaltată în întregime și se gândea că mai avea încă zece zile din concediul anului trecut, că le va pierde, fiind tot pe drumuri... Căpitanul purta o helancă albă, o scurtă din piele, fuma plictisit și căska în răstimpuri, căci era a treia noapte pe care n-o dormea. Inginerul își privea ceasul și făcea calcule, încercând să stabilească la ce oră va fi acasă. „Căprioara!” – spuse șoferul și arată cu mâna spre pădurea de stejar din dreapta șoselei, dar nu-i răspunse nimeni și el ambală nervos motorul. Abia prinse viteză I.M.S.-ul, când, o groapă îi zdruncină zdravăn, din toate încheieturile. Se auziră gemete, înjurături și peste toate vocea șoferului: „... Mama lui de drum, recent dat în folosință. Scuzați! Era o baltă mai afundă decât credeam...” O vreme, mașina alergă pierdută în negurile dimineții, iar pasagerii ei tăcură străini și indiferenți.

— Toți ne bucurăm de duminica asta, vorbi într-un târziu ofițerul, cu o ușoară ironie în glas.

— Cine ne-a pus să ne alegem asemenea meserii? întrebă medicul legist.

— Eu mi-am ales o altă meserie, observă inginerul, dar duminici tot nu am. Promisesem soției și copiilor că vom ieși azi, cu mașina, a plimbare...

— Există o singură soluție, vorbi medicul, jucându-se cu pipa: nu mai promiteți! Eu nu mai promit de mult. Nu-i frumos, dar n-am încotro... Mai bine spuneți-ne, tovarășe inginer, ce baraje faceți?

— La Cumpăna construim un baraj în dublu arc, o bijuterie în materie: elegant, suplu, fin, trainic și mult mai ieftin. Ce înseamnă dublu arc? Barajul are forma unui semicerc, întins de pe un munte pe celălalt, curbura fiind în amonte, înțelegeți deci că fiind curbat astfel, barajul e mult mai rezistent, decât dacă ar fi drept; celălalt arc de cerc are punctele de plecare în pământ, la baza barajului și sus, pe coronament, curbura fiind, firește, tot spre amonte. Barajul va avea 120 de metri înălțime, 30 de metri lățime la bază și 6 la coronament; lungime – 45 la bază și 175 la coronament. Pe Valea Ursului, unde mergem acum, turnăm un baraj mai mic, doar de 80 de metri înălțime...

— Sunt și elefanți, Vasile, glumi ironic medicul legist.

— Și doctori, încercă să-l imite procurorul și răsă un râs spart, pițigăiat, de om nesănătos.

— În lacul de acumulare de la Zărnișoara, reluă inginerul, se strâng vreo opt pâraie și râulețe. Apa lor va trece printr-o galerie de 6 kilometri în

Mărișel. E o lucrare hidrotehnică de mare finețe.

— Stanciu lucra la un baraj? L-ați cunoscut bine? se interesă căpitanul, schimbând discret subiectul discuției.

— E... Era miner. Un miner bun, priceput. Am lucrat cu el la Bicaz, Argeș, la Porți; trecea drept un meseriaș de prima mână. În ultimul timp, fora în galeria de care v-am amintit, Valea Ursului – Mărișel... Nu-mi închipui ce s-a putut întâmpla...

Mașina urca greu niște serpentine scurte, strâmte, pe sub umerii uriași de granit. Un granit cenușiu, sticlos și rece, din care creșteau, ca o minune, mesteceni melancolici, solitari, condamnați la pustiu și uitare. Ceața se refugia pe văi și în păduri, asemenea rămășițelor unei oști înfrânte. Procurorul dormea, căpitanul se gândea la victimă, inginerul – acasă, la ai lui, în timp ce medicul legist privea uimit cum viața biruia granitul, înălțând spre cer, ca într-o răzvrătire, mesteceni rari, ca niște sfeșnice uriașe, încremenite parcă pe un altar păgân. „Ce țară minunată avem” – șopti el, mai mult pentru sine, contemplând munții.

— Numai că nu ne prea ajunge timpul s-o vedem, s-o cunoaștem, adăugă grav inginerul.

Tăcură din nou, absenți, ca și cum n-ar fi putut să-și spună nimic altceva. Se simțea din ce în ce mai pregnant aerul tare și proaspăt, de munte. Căpitanul ațipi și el în legănarea când blândă, când brutală a mașinii. Ca niște sentinele înțepenite în post după o lungă veghe, de o parte și de alta a șoselei, înalți și solemni, apărură brazii. Ziua de septembrie se anunța ursuză, închisă și rece, sub un cer vânat, pustiu și întunecat.

— Am și eu, doctore, un amic, chirurg la Târgu-Alba. Nu se poate să nu-l cunoști, spuse inginerul. Vincențiu Barbu. E năsăudean, dintr-un sat de munte.

— Vincențiu?! Barbu?! se miră medicul legist.

— Da! Îl cunoașteți?

— Nu știți? se bâlbâi medicul.

— Nu. Ce să știu?!

— A murit acum două săptămâni!

— Fii serios, doctore! îi scăpară fără voie cuvintele.

— A murit, tov. inginer. Infarct!

— Formidabil! exclamă inginerul și își strânse mâinile, uluit, rămânând mut și deprimat. Nu putea crede, i se părea stranie și revoltătoare vestea.

— Boala secolului. Infarctul, adăugă medicul.

Inginerul își aprinse o țigară, rămânând nemișcat, îndurerat, cu privirea pierdută. Într-un târziu, întreabă:

— Nu vi se pare ciudat, că în secolul nostru, secolul vitezei, a vitezei duse până la limita nebuniei, omul suferă și devine chiar victima lipsei de mișcare?!

Mașina opri în albia unui râu de munte. Cei patru coborâră înțepeniți și obosiți. Procurorul începu să țopăie, să facă mișcări energice, să se încălzească. La câțiva metri de mașină, se afla cadavrul. Un milițian se apropie grăbit, luă poziție de drepti și încercă să raporteze:

— Să trăiți, tovarășe căpitan. Sunt plutonierul major Apetroaie Marin, permiteți...

— Ajunge, îl opri căpitanul. E prea lungă prezentarea. Ce știi?!

— Tovarășe căpitan, am fost sesizat verbal, la ora 1,20, de către paznicul Ioachim Banu. El verificase magaziiile, depozitele de materiale și punctele de lucru. Venind spre baraj, pe drumul aici, de față – și arată cu mâna – a dat peste cadavru.

— Trăia victima?

— Raportez ce mi s-a spus și mie, tovarășe căpitan: cadavrul era mort.

— Mă rog, spuse căpitanul, abia abținându-se să nu râdă în hohot.

— Victima venea de la lucru, completă conștiincios plutonierul.

— Pe unde obișnuia să se întoarcă acasă? întrebă căpitanul.

— Pe acolo, spuse cu voce slabă, găuită de emoție sau de durere, unul dintre minerii care stăteau nemișcați, muți și încruntați, la câțiva metri de cadavru, și arată drumul de pe malul stâng al apei.

Căpitanul fotografie cadavrul din mai multe părți, cei doi versanți, drumul, râul; își fixă tot ceea ce avea nevoie pe film. Procurorul desenă pe coperta unui dosar o schiță sumară a locului și a poziției victimei, notă câteva distanțe pe care le măsură cu pasul, apoi își aprinse o țigară și privi cu groază la munții din jur. Dinu Moraru fuma. Se uita cu spaimă la cadavru. Femurul drept ieșise prin piele ca printr-un pantalon rupt și se vedea alb și scârbos. Mâna stângă, mult mai mare, caraghios de strâmbă, era fracturată în mai multe locuri și, probabil smulsă din umăr. Trupul acela inert, acoperit de răni și sânge, mai mult fărâmițat decât întreg, îl speria pe inginer. Se îndepărta îndurerat și revoltat, cu pași mari și grei. Un vânt subțire îi mângâia și-i răcorea fruntea. Încercă să-și închipuie ce va fi acasă, în familia minerului, tată a trei copii destul de mici. Medicul legist își umplu pipa, tacticos, cu tutun și rămase absorbit, cu privirile pironite pe

versantul accidentat și abrupt din fața lui. În răstimpuri, ridică ochii și se uita sus, unde se vedea drumul, apoi își cobora privirea deasupra cadavrului. Încearca să intuiască, să-și explice cum, pe unde și de ce a căzut victima. Se învârti preocupat în jurul cadavrului, analizându-l cu atenție, cercetând totul cu o privire care trăda o meticulozitate ieșită din comun, o anumită rutină a ochiului. La vreo douăzeci de metri, între pietre, în sus, pe versant, descoperi una din cizmele victimei care sărise din picior în timpul căderii. Fără s-o atingă o privi lung, apoi se întoarse lângă cadavru și o privi și pe cealaltă: voia să vadă dacă nu erau urme de târâre, dacă nu cumva cadavru a fost târât. Și nu erau. Se așează apoi pe vine, lângă capul victimei. Nu descoperi nici pe cap urme de târâre. Descoperi însă altceva pe tâmpla dreaptă și pe pomet: escoriații și firicele de pământ galben, argilos. Își aprinse pipa neliniștit, coborî la picioarele cadavrului și se aplecă să vadă ceva pe talpa cizmei care rămăsese în picior. O ușoară uimire se zări pe fața lui. Cercetă și cealaltă cizmă. Pufăi de câteva ori și chemă printr-un semn ușor, făcut cu mâna, pe unul din minerii care așteptau tăcuți în apropiere. Îndesă tutunul în pipă și întrebă încet:

— Există pe aici pământ galben, argilos?

Minerul ridică neputincios și mirat din umeri. Nu pricepea ce legătură avea moartea tovarășului său cu pământul acela.

Procurorul reveni plictisit lângă cadavru și-l privi pe medic cu un aer de totală uimire. Aruncă țigara și-și frecă mult palmele.

— Ce ziceți? Cum vi se pare cazul? Întrebă medicul.

— Un banal accident, răspunse procurorul, ridicând plictisit din umeri, ca în fața unui lucru mult prea simplu și prea limpede de rezolvat. Individul o fi fost beat, o fi vrut să urineze sau să vomeze și-a căzut.

— Tot ce se poate, aprobă Eugen Pop, deși ar putea fi și altceva, mai grav.

— Eu rămân la accident, susținu apatic Vasile Vasile.

— Rămâneți, dar demonstrați, îi ceru medicul.

— Eu?! Pardon. Nici nu mă gândesc. E treaba ta, Gelule, și a lui Ardeleanu să demonstrezi. Mie îmi dați criminalul, dacă e crimă. Dacă nu e vorba de o crimă, cu atât mai bine.

Procurorul urcă în mașină, alungat de frig și topit de oboseală. Se acoperi cu pardesiul și se ghemui pe scaun, alături de șoferul ce moțăia cu bărbia în piept. Căpitanul se apropie de minerii ce așteptau, ca niște martori muți și îndurerați, un verdict, și întrebă cu voce reținută:

— L-ați cunoscut?

Patru oameni înclinară din cap ușor, parcă temători și nesiguri. Unul cărunt și greoi în mișcări, ce-și ținea casca în mână, se apropie și vorbe:

— Eu lucrez cu el în schimb, am lucrat... Ne cunoaștem de-o viață. Vorbea rar, cu vocea joasă, sfioasă, de parcă prietenul său ar fi fost doar bolnav și avea nevoie de liniște și odihnă. Mai făcu doi pași, căutând un loc mai sigur, și continuă: La zece, obișnuit, ieșim din galerie. La zece, am ieșit și aseară. Ploua cu găleata. Unii dintre noi s-au dus acasă, așa, pe ploaie. Eu, cu el, cu Simion Bucur, cu Ghiță a Grecului și cu Niculae Tarța am rămas să bem un kil de țuică, trăscau, cum îi spunem noi, că-i tare ca focul. Arde dacă o aprinzi. Am băut țuica povestind, așteptând să îngăduie ploaia. Am stat în biroul pontatorilor preț de o jumătate de ceas, dacă nu mai bine. După ce am potolit țuica, adică am băut-o, ploaia aproape s-a oprit. Și am pornit către case. Eu m-am dus cu Gavril, hodorogind vorbe, ca bătrânii, până în șosea, unde ne-am despărțit: eu am trecut pe la galeria Măguri, că am acolo o echipă; Gavril Stanciu, a pornit spre Zărnișoara, spre colonie.

— O fi venit pe șosea sau pe drumul nou? Întrebă căpitanul și arătă drumul în construcție de pe versantul de dincolo de apă.

— Nu pot preciza. Bănuie că n-o lăsat șoseaua: îi mai lung drumul, da' mai bun și mai sigur.

— Cam la ce oră v-ați despărțit? Poți preciza?

— Nu pot preciza exact. Cam la unsprezece.

— A băut Stanciu mai mult decât voi? Era beat?

— Nu. Am băut egal: pe rând fiecare câte o gură. Era rezistent la băutură.

— S-a certat cu cineva?

— Nu. Eu nu știu... Își privi ortacii și adăugă: Noi nu știm.

— Putea să cadă așa... Împiedicându-se de ceva, de o piatră, să zicem?

— Cu neputință. Noi, minerii, să ne împiedicăm așa, ca niște prunci!?

— Altceva să fi fost?

Întrebarea căpitanului rămase ca o amenințare grea în aer, fără răspuns. Apa vuia straniu între maluri, sub un cer vânăt și bolnav. Gelu Pop îl chemă pe căpitan și-l rugă:

— Uită-te atent la cizmele și la tâmpla victimei!

— Pământ galben, silabisi căpitanul.

— Nu ți se pare curios?

— Îmi pare și nu prea...

— În orice caz, aici, în apropiere nu există asemenea pământ, spuse medicul. De zece minute, caut și sus și jos și-n dreapta și-n stânga. Nu e! Doar granit și pământ nisipos din escavațiile făcute pentru drum.

— Dacă e doar un banal accident, la urma urmei, nici nu are rost să mai căutăm pământul galben, rosti temător căpitanul, vrând parcă să înlăture posibilitatea unor complicații mult mai grave, mai periculoase.

— Dacă! spuse medicul legist cu voită și accentuată îndoială.

Porniră spre colonia muncitorească de la Zărnișoara. Drumul li se părea lung și anevoios.

— Tare aş bea o cafea, se plânse procurorul, trezit de zdruncinăturile mașinii. Nu-i răspunse nimeni.

*

Colonia părea pustie. Nu întâlneau niciun om pe drum, niciun copil. Abia când ajunseră lângă sediul lotului, înțeleseseră: minerii, tineri și bătrâni, femei și copii, erau strânși lângă baraca lui Gavril Stanciu. Procurorul Vasile Vasile rămase să bea o cafea, încântat că era deschisă cofetăria la ora aceea. Căpitanul și medicul legist îl urmau în tăcere pe inginer. Mergeau stânjeniți, cu privirea plecată, să stea de vorbă cu soția victimei. Oamenii, adunați ca la o ciudată procesiune, se dădură la o parte, unii își scoaseră băștile, pălăriile sau caschetele de mineri și salutară aproape în șoaptă. Privirile lor fixau brutal pe noii veniți, ca și cum ei ar fi știut. Sau ar fi trebuit să știe totul și să facă dreptate. În ochii lor era ceva amestecat și nedeslușit între mânie și durere, între teamă și neputință. Până și copiii tăceau smeriți și se mișcau gravi, ca niște bătrâni, fără putere și speranță. Cei din fața barăcii se retraseră deoparte, dar nu plecară. Așteptau încruntați și decizi ceva, nu știau nici ei ce anume, dar rămâneau pe loc, lângă casa fostului lor tovarăș și prieten. Căpitanul intră în casă copleșit de ochii care-l țintuiau, regretând că nu-și amânase vizita. Un hol mic, în dreapta o cameră, oameni necunoscuți, aer închis, o femeie bătrână plângând în hohote, văietându-se pomenind mereu cuvintele „Gavriluț, dragul meu”. Era mama victimei, căruntă, răvășită de durere. O femeie înaltă și subțire, cu un chip schimonosit și împietrit în suferință, se apropie de noii veniți. Nu plângea, nu țipa, gemea adânc, mușcându-și buzele vinete, pline de răni.

— Odihnească-se-n pace, spuse în șoaptă căpitanul și se înclină. Fiți tare, mai adăugă, simțindu-se atât de mic și de meschin. Îl revolta modul acesta obișnuit și banal de a încuraja, de-a consola și ajuta pe cineva într-o asemenea împrejurare. „Ce altceva pot să-i spun?” se întreba el, dezgustat și

rușinat. Femeia îl salută pe inginerul Dinu Moraru și ca un gest de mulțumire, îi strânse mâna multă vreme în mâinile ei aspre, ce ardeau și tremurau.

— Ce ziceți, tovarășe Dinu? Femeia se ruga parcă, voia să i se spună ceva.

— Dânșii sunt de la miliție și procuratură, se bâlbâi inginerul. Cercetează...

— Iertați-mă, interveni căpitanul, îmi puteți răspunde la câteva întrebări?

Femeia se apropie supusă. Bătrâna și celelalte persoane trecură în camera alăturată. Dinu Moraru se uită la ceasul de masă care arăta patru și zece.

— Stă, explică femeia. Întotdeauna, seara, îl trage Gavril... și își mușcă buzele, rămânând dreaptă și neînduplecată.

— Spuneți-mi, o rugă căpitanul, a avut ceva de împărțit cu cineva? Vreo ceartă, vreun scandal? Vreo dușmănie?...

— Nu știu, nu cred să fi avut vreo dușmănie cu cineva... Era prea vesel, prea bun... De 16 ani de când suntem împreună, n-a avut cu nimeni o vorbă rea, dar o dușmănie?! În viața lui nu s-a certat cu nimeni...

— Nu v-a pomenit de vreun necaz?

— Nu. Chiar îmi spunea că prea bine-i merg toate, că îi e teamă și uite, n-a scăpat... O fi presimțit ceva...

— Cum îi mergea sau ce anume îi mergea așa bine?

— Copiii învață foarte bine, el câștiga frumos, niciunul din noi n-a fost bolnav, decât așa, de gripă, de răceală, avea o brigadă bună, ce mai, toate erau bune și frumoase... Eu am știut că pătesc ceva...

— Ce anume ați știut? De unde?

— Domnule, vă spun că eu am ale mele necazuri, bucurii și semne. Ieri noapte, am visat o apă mare, neagră și pe el în valuri și parcă râdea și-mi făcea semn că el se duce. El râdea și apa l-a înghițit și nu l-am mai văzut... Așa l-am visat murind, râzând. Ce se întâmplă cu soțul meu? Nu pot să-l văd?

— Nu, nu e bine, vă rog să renunțați, o rugă medicul legist. Cred, de altfel, că l-au și dus. Îi facem autopsia și pe urmă o să-l vedeți...

— Pentru mine s-a dus viața, murmură femeia, apăsându-și buzele însângerate cu batista.

— De obicei, cu cine venea acasă de la lucru, întrebă căpitanul?

— Cu un băiat ce stă aici, în colonie, cu unu' Bucur. Noi ar fi trebuit să ne mutăm la Dâmbul Fecioarei, dar având apartamentul ăsta bun, aici, am

zis să nu ne tot mutăm, că atâta ne-am mutat în viața noastră, că ne-am săturat până peste cap... Mai bine ne mutam, adăugă cu alt glas femeia.

Căpitanul nu aflate nimic din spusele femeii, nici măcar un amănunt revelator. Iar ceea ce știa, îl încurca și mai mult. „Cu o seară înainte, el venise pe drumul nou, în construcție. De unde pământ galben, argilă?”

Afară, oamenii așteptau nemișcați, în aceeași surdă tăcere. Ochii lor îi cercetau pe noii veniți cu o severă și stranie curiozitate. Căpitanul pășea rar, cu privirea în pământ, resemnat și neputincios, simțind ațintiți asupra lui ochii minerilor. Drumul i se păru stânjenitor, interminabil, prin culoarul acela de priviri dure, necruțătoare. În urma lui, medicul Eugen Pop trăgea îngândurat din pipa de care nu se despărțea niciodată. Abia ajunseră lângă mașină și începu să plouă lent și sâcâitor. Se despărțiră de inginerul Dinu Moraru, pe procuror îl lăsară să-și savureze cafeaua și porniră cu mașina înapoi, la Valea Ursului, să-l caute pe Bucur Simion, prietenul victimei, să stea de vorbă cu el.

— Să fie vorba de o... crimă? întrebă încurcat căpitanul.

Medicul își privi lung pipa, trase câteva fumuri, apoi răspunse cu oarecare incertitudine în glas:

— Ceva îmi spune că e o crimă. Una urâtă! Autopsia ne va lămuri, oricum.

În dreapta drumului, pe o geană de munte, undeva între pământ și cer, se vedeau prin ceață și prin ploaie căsuțe răzlețe, cu acoperișuri imense de șindrilă, ca niște jucării uitate...

Medicul își privi iar pipa și adăugă:

— N-ar fi rău, Aurele, să notezi mașinile prezente și lipsă din garajele din împrejurimi.

— Și dacă o fac mâine, când știu despre ce e vorba!?

— Mă rog, acceptă medicul, pufăind rar. Să nu fie târziu!

— La ce te tot gândești atât de adânc? întrebă oarecum iritat căpitanul.

— Pământul argilos! Pământul îmi dă de gândit, mă enervează chiar. Un lucru e sigur: acolo unde este pământ galben, victima trăia, mergea spre casă. De acolo nu mai știm ce s-a întâmplat... Deci, de acolo trebuie să pornim.

— O să vedem, oftă căpitanul și-și mută privirea plictisit pe parbriz și de acolo mai departe pe munții cotropiți de ploaie.

— Peste două ceasuri, începe derbiul CFR–Universitatea, spuse medicul, curățindu-și tacticos pipa. N-avem un aparat de radio...

— La ce bun dom' doctor? interveni posac șoferul. Meci egal, știm dinainte, nu?!

— Nu cred. Se zice că azi se joacă la sânge. Era meci de văzut, dar noi...

În Valea Ursului, îl găsiră pe Bucur Simion, un băiețandru uscățiv, sașiu și trist. Intrară în biroul șefului de lot. Bucur îi cerceta speriat și încurcat pe cei doi străini.

— Veneți împreună, cu Stanciu, la mină? întrebă căpitanul.

— Veneam amândoi de fiecare dată, răspunse Bucur. Numai noi doi locuim la Zărnișoara și lucrăm aici. Veneam și plecam împreună. Nea Stanciu era un om de treabă, bun, priceput...

— Pe unde veneți în mod obișnuit?

— De obicei pe șosea, că e drumu' bun și ușor. Uneori, când ne grăbeam, și numai ziua, veneam și pe drumu' nou, în construcție. E rău, cad stânci, pe alocuri sunt gropi și noroi...

— Și noaptea?!

— Noaptea numai pe șosea. Zicea nea Stanciu că o plimbare de câțiva kilometri în aer curat e sănătate pentru noi, care lucrăm în galerie.

— A avut vreun necaz?

— Nu.

— Vreo ceartă, vreun scandal? Se dușmănea cu cineva?

— Nu. Nu era trist niciodată, cu toți se avea bine. Seara și dimineața, pe drum, ne povesteam tot felul de lucruri... Aș fi știut ceva...

Crezi că se putea împiedica și rostogoli în prăpastie așa, din neatenție, din nebăgare de seamă?!

— Imposibil, schiță un zâmbet amar Bucur. Nu era el om să se împiedice...

— Aseară, unde v-ați despărțit?

— Aici. Eu m-am dus cu un camion în comuna Vad, peste deal.

— Aveai treabă acolo?

— M-am dus la bal, răspunse sec băiețandrul.

Pe drum, în mașină, jucându-se cu pipa, Eugen Pop reflectă cu voce tare:

— Nu lipsesc nici banii, nici ceasul victimei, nici alte lucruri. Tâlhărie nu poate fi, accident banal – nu, atunci ce ne rămâne?

*

Căpitanul se uită la ceas – era șase seara – când intră în casă sfârșit de oboseală. Se spală abătut, ocolind privirile Irinei cât putu mai mult.

— Ai mâncat? întrebă femeia cu o undă de răceală în glas.

— Nu, răspunse bărbatul și oftă adânc. În timp ce Irina puse mâncarea pe foc să se încălzească și-i pregăti un tacâm, el o rugă stânjenit:

— Ai un păhărel de țuică?

— Am. Și femeia aduse țuica și un păhărel. Îl umplu și întrebă apoi, cu o voce incoloră: ce s-a întâmplat?

— Unde-i Sorin?

— Se joacă. Câteva zile n-a ieșit din casă; acum, dacă nu mai plouă, l-am lăsat...

Aurel bău țuica, și-și umplu iar paharul, și începu să povestească totul, amănunțit, nu ca pe o curiozitate, ci numai și numai pentru a se dezvinovăți în fața soției. La sfârșit, adăugă, cu o vizibilă decepție:

— Crede-mă, Irina, așa m-am săturat de toate astea, că-mi vine să mă duc cât văd cu ochii...

— Tu? Și eu? Eu ce să zic, Relule?! De ani de zile, am soț și bărbat în casă doar așa, pe apucate, pe furiș și în grabă... Iartă-mă, ești doar un musafir ocazional în casa asta. Pleci când vrei, vii când vrei, de multe ori, în timp ce mănânci, eu îți spun câte ceva despre mine, despre copil, despre noi, vorbesc, vorbesc și apoi îmi dau seama că tu nu auzi, că tu ești doar fizic în casă, cu gândul ești la oamenii tăi, la problemele tale. Tu nu mă auzi nici acum ce-ți spun; ești plecat de-acasă, pentru Dumnezeu?!

— Iartă-mă, Irina, sunt pur și simplu zdrobit de drama femeii aceleia. A rămas cu trei copii... Atât de stupidă e viața uneori. Nu te supăra, nu mai vreau felul doi... Înțelege-mă...

Se întinse pe pat moale, sfârșit. Irina strânse masa, apoi se așeză pe marginea patului, lângă el, resemnată. Au tăcut, străini, multă vreme. S-au privit ca niște oameni care se cunoșteau de undeva și de mult, dar nu reușeau să-și amintească de unde anume.

— Ce-i, Irina?!

— Nimic. O duminică, în sfârșit, în care suntem câteva minute împreună. În ultimele șase duminici n-ai venit acasă decât seara.

— Se poate, deși nu-mi vine să cred.

— De când n-ai citit o carte, tu care citeai mai mult ca un filolog?!

— Oare?!

Ultima carte pe care ai citit-o a fost *Princepele*. Acum doi ani. Așa este?

— Ai dreptate...

— La operă, n-am fost de patru ani, la teatru numai de trei...

— Îmi faci morală, Irina?

— Nu. Nicidecum. Vreau numai să înțelegi că te înstrăinezi de familie, de tine însuși. Măine trebuie să mergem cu Sorin la doctor. Copilul ăsta e bolnav.

— Neapărat, rosti el amar, nemulțumit. Am ajuns într-o situație ciudată: nu mai avem timp nici să trăim!

— Mă gândesc din ce în ce mai mult, în ultima vreme, că ar fi bine, că ar fi timpul să renunți la apostolatul ăsta, să avem și noi tată și soț...

— Am trăit oare prea mult cu impresia că e nevoie de mine acolo?!

— În familie, nu e nevoie de tine?!

Înțelegea prea bine totul. Cuvintele Irinei îl tulburau. Se gândi la inginer, la medic, la procuror. „Și ei sunt plecați ca mine”. Ar fi vrut s-o roage să nu mai spună nimic. Îi trebuia însă curaj, se temea să n-o supere și mai mult... „Totuși e bine în celelalte zile – gândi resemnat – când n-avem timp pentru nimic. Nu ne trece prin minte nicio idee, nu ne frământă nicio întrebare, ci îndeplinim mecanic, vorbind mecanic, judecând mecanic, stereotip, orice sarcină. Materia noastră cenușie hibernează, doar nervii se zbat neîntrerupt, biciuiți și hărțuiți fără milă”. Apoi, spuse cu voce rugătoare:

— Fă-mi, te rog o cafea.

Irina trecu în bucătărie să pregătească două cafele. Aurel făcea eforturi disperate să nu se gândească la nimic. Auzea ploaia monotonă și tristă, căzând iar ca o osândă. Femeia se întoarse și se așeză lângă el, tăcută și mulțumită. Un surâs cald îi luminează chipul. Spuse înțelegătoare și înduioșată:

— Mă bucur că putem bea o cafea împreună. N-am crezut că viața mă va învăța să mă mulțumesc mereu, mereu cu mai puțin, cu și mai puțin.

El îi mângâie încet mâna ostenită. Sună telefonul. Se priviră lung. Aurel ridică receptorul și ascultă îngruntat; fața i se congestionă, își aprinse țigara cu mâini tremurânde. Irina aduse pe o tavă cafelele fierbinți, aburinde, ce răspândeau o aromă tare, amețitoare. Bărbatul trânti receptorul în furcă și se îmbracă în grabă, înjurând în gând. Explică scurt, cu voce mânioasă:

— Mă cheamă urgent la servici. Iartă-mă Irina, nu e vina mea.

— Ce s-a mai întâmplat?

— Nu știu!

Irina îl urmă în tăcere până la ușă. El o sărută pe frunte, părintește. Îl conduse, apoi, mult timp cu privirea, până dispăru în stradă, sub castanii cu coloane imense, negre, mustind de apă. Închise ușa, se așeză pe pat și-și bău cafeaua, sorbind încet și rar. Cealaltă cafea rămase alături, neatinsă. La

sfârșit, întoarse ceașca, să ghicească în zaț. Ezită, apoi renunță. Rămase așa, pustie, în întunericul ce mângâia odaia, ascultând ploaia.

II

La Serviciul medico-legal, medicul Eugen Pop și căpitanul Aurel Ardeleanu își băură în liniște cafeauna de dimineață, așteptându-l pe procuror să sosească, să înceapă autopsia. Era opt și un sfert.

— Nu vine Vasile, spuse medicul, pufăind îndelung din pipă. Fac pariu că își bea cafeaua la Croco.

— Și eu pariez că poartă costum gri, cămașă albă, cravată! De fapt, colegii îi spun „Mirele”.

— Să fim drepți, nu-i rău, dimpotrivă, dacă omul e elegant și ordonat. Numai că el e de o eleganță feminină, prea studiată... Și mersul lui e feminin...

Vasile Vasile apăru radios în cabinetul legistului. Cei doi izbucniră în râs. Era îmbrăcat exact așa cum bănuise căpitanul.

— Iertați-mă, am băut o cafea la Croco, spuse procurorul. Cei doi râseră cu și mai mare poftă. Stânjenit, procurorul adăugă:

— Fără o cafea la prima oră a dimineții, nu-s bun de nimic.

— Lasă-ne, tov' procuror, parcă altfel ești bun?! Medicul legist glumea. Poftiți, vă rog, jos, în sală, să stăm de vorbă cu clientul nostru, îi invită apoi medicul.

Coborâra la subsol. Autopsierul, un om în vârstă, tuns scurt, cu un păr țepos ca un arici, dormea pe un scaun, lângă cadavru.

— Cum poți dormi aici? se miră Vasile, ridicând ochii spre tavan, scuturând din umeri, a frig sau a teamă.

— Bine, să trăiți dom' procuror. Eu trăiesc mai mult cu morții, între ei mai mult, decât între vii.

— Te împaci cu ei? întrebă căpitanul.

— Îs cumiști, nu spun prostii, nu mint, nu fac niciun rău; nu te enervează...

— Ai devenit filosof, Moja, îl apostrofă medicul.

— Filosof între morți nu-i mare lucru, zise Moja, îndreptând părul de pe fruntea cadavrului lui Gavril Stanciu, cu un gest firesc, ca al unui peruchier care-și pregătește vedeta să intre în scenă.

— De câți ani lucrezi aici? Întrebă procurorul.

— În mai, am împlinit 32 de ani de muncă, și toți ăștia numai ca autopsier. De aia ziceam că am trăit între morți mai mult decât între vii. Câteodată, acasă, când o aud pe femeie vorbind, mă mir și mă întreb de unde-i știu vocea? Eu îs obișnuit cu tăcerea.

Medicul legist și căpitanul cercetară amănunțit hainele victimei, dar nu descoperiră nicio urmă suspectă, nimic demn de reținut. Mai multe rupturi și sfâșieri, toate datorate căderii. Căutară zadarnic pe haine urme de pământ galben, argilos. Nu erau. Gelu Pop își trase mânușile, apoi explică grav:

— Vă rog să priviți ce leziuni interesante are cadavrul: unele de lovire, altele de cădere. N-am scăpat de ceea ce ne era frică. Urmele de lovire provin dintr-un accident de mașină. Din păcate!

— Asta ne mai lipsea, spuse aproape în șoaptă căpitanul, mângâindu-și îndelung și gânditor bărbia. Nu-i convenea accidentul. Asta însemna muncă multă, migăloasă, complicată... Trecuseră aproape 36 de ore de la accident, cu alte cuvinte trebuia căutat acul în carul cu fân.

— E o poveste foarte urâtă, întări medicul legist, lăsându-și oaspeții să privească surprinși cadavrul. Pământul galben m-a pus pe gânduri atunci. N-avea cum să ajungă cadavrul acolo decât dus, pe sus.

— Să nu ne pierdem cu firea, zise neconvingător procurorul. Eu susțin că nu e accident de mașină.

Medicul legist și autopsierul întoarseră cadavrul cu fața în jos. Apoi, medicul întrebă:

— Ce zici, Relule? Am dreptate?

Căpitanul privi atent, în tăcere, apoi desfăcu larg brațele în semn de aprobare totală.

— Ce e atât de convingător? se enervă procurorul.

— Să luăm pe rând leziunile: femurul drept prezintă o fractură deschisă din înapoi spre înainte, ceea ce înseamnă că victima a fost lovită din spate de o mașină.

— E o simplă presupunere, spuse distant procurorul. Altceva?

— Am avut prea multe cazuri de oameni loviți de mașini, așa încât acum știu fiecare mașină, fiecare marcă, unde și cum lovește, preciză calm medicul legist. Observați, pe spate: una, două, trei dungii verticale și se vede ceva și din a patra, cam de doi centimetri lățime, fiecare, cu albitură între ele?! Dungile sunt imprimate după marca mașinii – Gaz sau I.M.S. Măsurăm distanța și dacă nu se potrivește, pierd salariul pe luna asta! După

ce deschidem cadavrul, vom găsi probabil, și niște coaste fracturate. Deci, piciorul, coapsa dreaptă, și spatele, ar fi două argumente. Să trecem la al treilea: pe tâmpla dreaptă o escoriație și pământ galben, argilos. Pe pometul drept un placard mare, poftim, și tot cu fire din același pământ. Placardul și escoriațiile sunt rezultatul căderii pe un plan dur. Toate aceste leziuni nu au un caracter vital. Asta înseamnă că omul a fost lovit de o mașină, iar apoi, cineva l-a aruncat viu în prăpastie.

Căpitanul își aprinse o țigară și fumă amărât și însingurat. Moja tăcea ostent, în timp ce procurorul puneă întrebări și-l hărțuia pe medic:

— Și femurul stâng are tot o fractură deschisă?

— Are, se vede! Ce vreți să spuneți?

— De unde vine fractura, ce lovitură a provocat-o?

— Mai mult ca sigur, căderea în prăpastie.

— Sau mașina!? sublinie subtil procurorul.

— Nici vorbă, se scuză amical medicul. Nu! E o fractură din față spre înapoi, și mașina l-a lovit din spate.

— Dacă loviturile sunt inverse? Dacă mașina l-a lovit din față?

— În primul rând nu-i logic, zâmbi medicul, observând că procurorul vrea să-l pună în încurcătură: victima venea spre casă, lovitură e din spate, căci marca mașinii e imprimată pe spatele victimei. Fractura femurului stâng se datorează lovirii cu un corp dur, ascuțit. Cu un colț de stâncă. Femurul drept are urma unui corp drept și dur.

— Cadavrul ăsta s-a lovit în cădere în toate felurile, nu te poți lua după leziunile lui, spuse indiferent procurorul, nemulțumit că nu avea dreptate.

— Morții nu mint niciodată, adăugă medicul legist și începu autopsia.

— Așa, în doi timpi și trei mișcări, ai rezolvat toată problema, doctore! Nici măcar n-ai deschis cadavrul, dar știi totul. Hai că-mi placi, Gelule.

— Nu-i nevoie să tai bucățele omul, să-mi spună ceva! Îmi spune totul, dacă stau și-l privesc. Până și Moja, care trăiește mai mult între morți decât între vii, a observat că e vorba de un accident. Ne convine, nu ne convine, n-avem ce face, tov' procuror.

— Hai, mă Gelule, dă-o-ncolo, c-am glumit, zise procurorul. Ce-mi fac eu moară în cap? E accident? Să fie! Tovarășul căpitan ia problema în mâini și o rezolvă. Când prinde autorul accidentului, mi-l prezintă. Ne face cunoștință, râse pițigăiat procurorul. Scurt și cuprinzător.

— Al dracului de scurt, observă căpitanul.

— Vedeți, d-aia zic eu că-i bine aici, între morți, zise Moja. N-avem divergențe, nu se supără nimeni, nu ne bârfim, nu ne credem unii mai deștepți decât alții. E egalitate perfectă, râse Moja.

— De ce te treci în rândul lor și spui „nu ne”, „nu ne”, doar nu ești mort?

— Nu, da' îmi place cu ei.

— Și să bei îți place? Îl sâcâi procurorul.

— Și. Beau pentru pomenirea lor, pentru ei.

— Aurele, dă-mi, te rog, *Sportul*, ceru procurorul. Autopsiile mă indispun.

— Aici să nu vă fie frică de nimic, spuse Moja. Mie nu mi-e frică aici, mai degrabă afară...

— Ai băut mult, Moja, îl apostrofă medicul.

— Toată noaptea, domnu' doctor. Am fost și eu la o nuntă. Am petrecut de minune. Știți, eu ies rar de aici...

*

— N-avem de ales, spuse medicul legist la sfârșitul autopsiei. Ne urcăm în mașină și o întindem la fața locului. Lucrurile-s limpezi, acum; prea limpezi.

— Nu te supăra doctore, spuse procurorul, împăturind ziarul. Hai să recapitulăm, să mă lămuresc și eu. Deci, victima, zici dumneata, a decedat ca urmare a loviturilor primite în cădere.

— Exact!

— Care e lovitura mortală?

— Numai una poate fi: cea din regiunea parietală stângă. O fractură eschiloasă cu înfundarea fragmentelor și dimacerarea substanței cerebrale care a adus moartea.

— Dacă rana a fost provocată în accident? Te supără că insist?

— Deloc, te rog chiar. După lovire, victima a căzut pe pământ galben, argilos, cu tâmpla dreaptă. Deci, nu se puteau înregistra două lovituri simultane, din care una cu un corp dur, ascuțit, una pe un plan drept. Vom căuta pământul galben și vom vedea dacă sunt și pietre ascuțite, bucăți de stâncă. Atunci ar rămâne de discutat. Rana din parietalul stâng are un mecanism tipic de lovire prin cădere de sus în jos. Victima a căzut, mai mult ca sigur, cu capul în jos.

Se întoarseră în tăcere, indispuși de complicațiile cazului, în biroul medicului legist. Procurorul se trânti pe o canapea și continuă să răsfoiască

plictisit *Sportul*. Medicul își puse tutun în pipă, o aprinse și se așeză la masa lui, masivă și zise cu regret:

— V-am indispus nițel, dar ce să fac? N-am avut încotro.

— Asta ne mai lipsea, se plânse căpitanul și ridică receptorul telefonului. Formă un număr, apoi ceru: Cu maiorul Paraschivescu! Să trăiți, căpitanul Ardeleanu la telefon, permiteți să raportez: în cazul Gavril Stanciu, s-a constatat la autopsie că e vorba de un accident de circulație, că victima a fost aruncată și nu a căzut, cum am presupus noi, în prăpastie. Vă raportează că am nevoie urgentă să merg la locul faptei, să încep cercetările. Da... da... da... de la medicina legală, da. Am înțeles. Să trăiți! N-avem mașină. Ale noastre, ale judiciarului, sunt plecate amândouă. Mi-a promis șeful că o să ceară una de la circulație. Să așteptăm, deși suntem în întârziere.

— Dacă n-avem mașină, să vă spun o poveste, începu medicul. S-a dus mama la oftalmologie. O supără ochii. Femeie bătrână, necăjită; a intrat în cabinet. Doctorița, o fufă de asta, de cafenea, croșeta. Mama a salutat-o cu respect pe „doamna” doctor și i-a spus blând că o supără ochii. Doctorița croșeta în continuare. A privit-o în fugă, preocupată de ochiurile ei, unul pe față, altul pe dos și a întrebat-o: „De când te supără?” Mama i-a spus că de vreo lună, că parcă o înțeapă și o ustură, că nu vede chiar bine și-ar mai citi și ea câte ceva, să-i treacă vremea mai ușor. Doctorița a luat o rețetă, i-a scris niște leacuri, ceva picături, acolo, și i-a întins rețeta. Nici măcar nu s-a uitat la ochii mamei, să-i vadă, nici câți ani are n-a întrebat-o, a pus de la ea 70; mama, săraca, are 68. „Doamna doctor”! Câtă omenie!

— Ce pățesc eu, zise căpitanul. Îmi aduce ziarele, prompt, un poștaș; destul de tânăr, respectuos, se vedea băiat deștept. Într-o dimineață, nu demult, era duminică, îl văd venind vesel și amabil, ca de obicei, și-l întreb: „Ei, ce scriu ziarele de azi, ce vești ne aduc?” — „Nu știu, zice el, parcă cerându-și scuze, eu nu le citesc, numai le aduc”.

Telefonul întrerupse veselia celor trei. Era pentru căpitan. Ascultă, apoi închise și explică celorlalți:

— N-avem mașină! Circulația nu ne dă, că e caz de domeniul judiciarului, iar judiciarul n-are.

— Și te mai miri de poștașul tău, se amuză medicul.

— Mai bine dă tu, Gelule, o salvare, îl rugă căpitanul.

— De unde?! Mașina noastră e plecată.

— Poate vă ajut eu, spuse procurorul, și sună la procuratura locală; vorbi vreo cinci minute, apoi sfârși trist: Sufletul! Una e în teren cu șeful, una e în

anchetă și una lipsește din schemă. Găsiți voi ceva, eu tot nu merg, așa că...

— De ce nu mergeți? se interesă căpitanul.

— La ora două am o ședință. Ura, băieți! Baftă!

Procurorul plecă. Cei doi rămaseră derutați. Vremea îmbia la lene și la somn.

— Am o idee, spuse căpitanul, după ce-și isprăvi țigara. Dăm un telefon la Grupul de șantieri, poate pleacă vreo mașină de la ei până la Cumpăna!?

*

Ajunseră după-amiaza la Zărnișoara. Era o vreme ciudată: nici soare, nici nori, nici toamnă, nici vară, mai degrabă o lipsă de anotimp. Coborâră din camionul de ocazie în vârful pantei, acolo de unde bănuiau că a fost aruncată victima. Un vânt pustiu și rece colinda valea. Porniră în tăcere, pe marginea drumului, să caute pământ argilos. Și nu întâlniră nimic decât pământ cenușiu, granit cenușiu. Ajunseră jos, pe firul apei, dezolați. Se priviră o clipă și medicul încercă să glumească:

— Sport! Nu strică mișcarea. Pe cealaltă parte a șoselei, mai avem o șansă. Urca ușor, cu pipa în mâini, la spate, jucându-se, cu ochii în pământ. Un șofer beat l-a lovit, s-a speriat, crezând că l-a omorât și i-a făcut vânt. Toată problema e: de unde vei lua șoferul cu pricina?

Ofițerul bănuia ce-l așteaptă și-i răspunse abătut:

— Bine măcar că nu plouă.

Aproape în vârful pantei, pe o porțiune de vreo patru-cinci metri, se vedea o pată de pământ galben, argilos, acoperit într-o parte cu paie, în cealaltă cu pietriș căzut din basculele care-l transportau zi și noapte din balastieră la baraj. Se priviră cu o ușoară tristețe amestecată cu compătimire. Gelu Pop nu se putu abține:

— Bine că n-am căutat pământu' ăsta sus, în vârful muntelui.

Nu găsiră nimic deosebit, niciun amănunt care să le indice vreo pistă. Ofițerul puse pământ în două cutii de chibrituri.

— E pământul de pe cizmele victimei, îl aprobă medicul, dar bine faci că-l iei să fim siguri. Apoi, traversă șoseaua și privi panta destul de abruptă și apa, jos, în albia mult prea largă pentru ea. De la pământul acela argilos până în vârful pantei erau vreo 25 de metri. Ofițerul îi măsură cu pasul. Șoseaua era dreaptă, iar balustrada de zid și beton ruptă, prăvălită în prăpastie. Ofițerul căută pe celălalt versant un lemn putred, de vreun metru jumătate și-l aruncă, încercând să simuleze căderea victimei. Lemnul sări ca o așchie din stâncă în stâncă, porni după el un val de pietre și pământ și nu

se opri decât jos, pe malul apei. Medicul cercetă pământul galben întins între șosea și șanț, coborî în șanț, apoi trecu dincolo de șanț. Când reveni căpitanul, îi spuse mulțumit:

— E bine!

— Ce anume? făcu mirat căpitanul.

— Nu e nicio piatră, dar-mi-te bucată de stâncă, de granit, peste care să fi căzut victima când, a fost izbită de mașină. Deci, lovitura mortală nu e de aici, ci din prăpastie!

— Or fi fost pietre, zise într-o doară căpitanul.

— Atunci de ce nu sunt urme? întrebă medicul. Urmele pietrelor?

— Așa e, aprobă căpitanul. Ar trebui să mă bucur sau cel puțin să fiu mulțumit că sunt sigur pe niște lucruri, dar uite că nu pot.

Amândoi, aproape înngenuncheați, răscoleau fiecare palmă de pământ cu privirile în speranța că vor găsi ceva. Căpitanul adună într-o cutie de chibrituri mucuri de țigări, fire de păr, un băț de chibrit, niște cioburi foarte mici de sticlă. Un copil cu opinci și clop de paie slinos, cu boruri roase, se opri lângă cei doi și-i urmări plin de mirare. După o vreme, întrebă sfios:

— Ce căutați dumneavoastră?

— Un criminal, spuse încet căpitanul și râse și el și medicul cu poftă. Copilul se îndepărtă supărat. Ceva mai târziu, în dreptul lor, opri un camion, din care coborî plutonierul major Marin Apetroaie, ținând cu grijă în mâini o sacoșă.

— Să trăiți...

— Noroc Marinică. Spune ce noutăți ai? se apropie de el căpitanul.

— Am cercetat, cum ați ordonat, prăpastia, raportă plutonierul.

— Și?!

— Am găsit printre stânci geanta și casca lui Gavril Stanciu. Plutonierul le scoase din sacoșă. Erau învelite într-o basma din bumbac, veche și decolorată. N-am pus mâna pe ele. Cine știe poate sunt amprente, sublinie el grijuliu.

Medicul și ofițerul examinară casca și geanta, un fel de sacoșă din piele veche, uzată, cu o chingă mai lungă, care permitea să fie purtată pe umăr. Nici pe cască, nici pe geantă nu se vedeau urme de lovituri, nici ruptură. Dacă Stanciu ar fi căzut în prăpastie în timp ce le purta, ar fi avut și ele, fără îndoială, urme de lovituri. Căpitanul prinse casca cu o parte din basma și o privi lung, apoi spuse dezolat:

— Credeam că are și casca urme de pământ galben...

— În urma izbiturii, casca i-a sărit din cap, iar pe urmă a fost aruncată. Ca și geanta, de altfel, spuse medicul.

— Criminalul a avut grijă să facă ordine, preciză căpitanul; să nu lase urme.

— Și eu așa cred, întări plutonierul.

— Dacă ar fi avut casca de protecție pe cap, mai mult ca sigur că lovitura din parietalul stâng ar fi fost mult atenuată.

— Lași astea, spuse Ardeleanu, cu sacoșă cu tot. O s-o primești pe urmă. Când îl îngroapă pe Stanciu?

— Miercuri, la el în sat, la Șura Mică.

— Uite ce mai ai de făcut, Marinică: până mâine verifici toate mașinile, în special Gaz-urile și I.M.S.urile, din Zărnișoara, unde au fost sâmbătă noaptea spre duminică. Care, unde au fost plecate și cu cine. Până mâine la zece să am lista.

— Am înțeles. Și cele din Cumpăna?

— Le verific eu. Noroc Marinică.

Plutonierul plecă pe jos, încet, nehotărât, așteptând să-l ajungă din urmă un camion. Ar mai fi rămas la locul accidentului, dar ofițerul se descotorosise repede de el. Căpitanul, frământat de ideea că autorul crimei făcuse ordine, trecu după parapetul din beton, din marginea șoselei, și se învârti printre bolovani și stânci, în timp ce medicul fuma pipă și privea cu o răbdare de fier pământul acela galben. Transpirat, căpitanul începu să urce panta încet, cu grijă, să nu pornească o avalanșă de pietre, când observă lângă o piatră, sub măracini, o jumătate dintr-o sticlă de un litru, verde. Era partea de sus a sticlei, cu gâtul și o parte mai lungă. O ridică, o cercetă din priviri și vru s-o arunce, dar în clipa aceea îi veni ideea s-o miroasă. Și constată că mirosea tare a țuică de prune. Vru iar s-o arunce, dar se răzgândi și-l strigă pe legist.

— Gelule, am găsit rămășița asta dintr-o sticlă. Miroase a țuică!

— Ia-o, zise indiferent medicul, niciodată nu se știe la ce-i bună sau ce-ți spune. Vei poate mai găsești și cealaltă parte.

După o jumătate de oră de răbdare și căutări printre pietre, căpitanul mai găsi o bucată, dar dincolo de șanț, pe versantul de deasupra drumului. Era o bucată lungă, ca o doagă, care se potrivea exact cu partea găsită mai jos de șosea.

— E o sticlă de apă Borsec, constată căpitanul, căci pe bucata aceea lunguiață și curbată se vedea o bună parte din eticheta imprimată direct pe

sticlă. Puse rămășițele de sticlă în sacoșă, lângă celelalte obiecte.

— De mâine treceți la amprente, tovarășu' căpitan, spuse cu ușor umor medicul. Te compătimesc într-un fel, deveni el serios. O să ai bătaie de cap, nu glumă, Relule.

Căpitanul se prefăcu că se gândește la altceva. Își aprinse o țigară și repetă cu voce tare ceea ce avea de făcut:

— Analiza de laborator a pământului galben, să fim siguri că avem dreptate, amprente de pe sticlă,. Ampretele tuturor șoferilor de pe șantier... Privi munții îngândurat, apoi zise revoltat:

— Cine dracu' o fi ticălosul care a comis o asemenea barbarie?

Se auzeau vag clopotele unei turme și apa plângând monoton între maluri. Cădea ca o pleoapă grea seara.

*

Cu un camion de ocazie, căpitanul Aurel Ardeleanu ajunse la Cumpăna. Îl luă de acasă pe inginerul Dinu Moraru și-l rugă să-i facă pe loc o listă cu autoturismele, autofurgonetele, I.M.S.-urile și Gaz-urile șantierului. În biroul inginerului era răcoare și mirosea înțepător a motorină.

— Unde aveți garaje? întrebă căpitanul.

— Unde? râse inginerul. Sub cerul liber. Mașinile sunt parcate la coloane, sau pe la șoferi, pe acasă.

— E voie? Au aprobare?!

— Nu e voie, știm toți acest lucru. Dar, spune și dumneata, ce să facem? Șoferilor nu le putem da camere de locuit, cum le dăm muncitorilor; fac naveta pe cheltuiala lor, nu avem voie să le plătim un leu. Și atunci, ce să facem? Avem nevoie de ei, și-i lăsăm să parcheze, mai oficial, mai neoficial, acasă.

— Mda, e o problemă, se miră căpitanul și mai mult când inginerul îi dictă dintr-un dosar: Nouă Gaz-uri și I.M.S.-uri, și patru autodubițe. Și peste șaiszeci de camioane.

— Și numerele, vă rog!

— Bine. Și numerele!

Inginerul dicta, iar ofițerul scria speriat, căci prea se păreau multe și atât de dificil de stabilit exact care unde a fost în noaptea crimei.

— Dintre șoferi care sunt alcoolici, scandalagii, eventual poate știți dacă a fost vreunul condamnat?!

— Nu, nu am la mașinile mici asemenea oameni. Am șoferi scandalagii, am și foști condamnați, dar numai pe camioane. Iertați-mă, bănuți că a fost

lovit de o mașină și apoi aruncat în prăpastie?!

— Nu.

— Atunci?! se miră inginerul.

— Suntem siguri. Suntem convinși că așa a fost.

— Beți o cafea? întrebă inginerul, punând dosarele în fișet.

— Aș bea, dar n-am timp.

*

Mașinile, ude, străluceau metalic în lumina becurilor slabe și murdare. Intră în cabina de la poarta coloanei auto Cumpăna. Paznicul, cu șuba pe el, dormea cu capul pe masă. Sforăia. Chiar în clipa aceea, sună telefonul lung, strident. Paznicul dormea adânc și n-auzea. Căpitanul ieși, aprinse lanterna și cercetă îndelung I.M.S.-urile, Gaz-urile, se uită și notă într-un carnetel câtă benzină aveau, răsucind cheile de contact, privi atent farurile – cele din stânga, căută urme de o eventuală lovire, dar nu găsi nimic. Cercetă și autodubițele, apoi reveni în cabină unde trânti ușa cu putere. Paznicul ridică o față tâmpă, umflată de somn, vru să doarmă mai departe, dar, reușind să înțeleagă că văzuse și nu visase o uniformă de milițian, sări în picioare și întrebă zăpăcit:

— Ce-i?

— Sunt căpitanul de miliție Aurel Ardeleanu.

— Să trăiți. Paznic Piu Păsărică.

— Dormi, dormi, Păsărică, ai?

— Vremea asta, se scuză paznicul. Nu dormeam, lăsasem și eu oleacă fruntea pe masă și parcă am furat două clipe de somn.

— Dormei buștean, Păsărică, degeaba te scuzi.

— Pe cinstea mea...

— Halal cinste! Las-o moartă. Spune-mi, te rog, ce mașini au lipsit în noaptea de sâmbătă spre duminică de aici?!

Paznicul se scărpină după ceafă, apoi întrebă neîncrezător:

— De unde știți că tot eu am fost de servicii?

— Eu pun întrebări, Păsărică, nu dumneata! Ne-am înțeles?

— Să trăiți, da, tov' căpitan. N-a lipsit nicio mașină.

— Sigur?

— Sigur!

— Treaba dumitale, dar răspunzi. Dacă a lipsit una și nu-mi spui, te-ai ars! Pricepi?

— Cum să nu? Se poate?

- Buun! Stai jos și dă-mi o declarație scrisă.
 - Au lipsit vreo două bascule.
 - Scrie negru pe alb care, unde au fost, cu a cui aprobare.
- Neavând încotro, Păsărică începu să scrie opintit și anevoie.
- Până dimineața gândește-te și scrie totul amănunțit, și să mă aștepti cu declarația scrisă – strigă căpitanul și se îndepărtă în noaptea pustie și grea.

III

Sub cerul bolnav, fâlfâiau rar, ca niște părerii, ciori leneșe. Speriate, nici nu croncăneau. Stăteau înțepenite pe crengile copacilor sau pluteau lent, ca niște umbre stranii, sub cerul și el straniu și amenințător. Până și munții din împrejurimi, a căror creste se pierdeau în nori, păreau mai mici, mai tociți de vremi și de ploi. Căpitanul Aurel Ardeleanu gonea la volanul unui Gaz spre Vatra. Își continua ancheta de unul singur, îndârjit, dezorientat. Nu reușea să stabilească nicio pistă pe care să meargă, nu știa încotro să-și îndrepte eforturile. Cerceta însă totul conștiincios, cu grijă și răbdare, știind că va avea mult de lucru, accidente de circulație cu autor necunoscut fiind, în general, foarte păcătoase. Numai că, în cazul lui, nu era vorba numai de un accident cu autor necunoscut, ci de o crimă. În această privință, nu avea niciun dubiu. Rememora în gând – pentru a căta oară – ca o obsesie – faptele, primele concluzii. Victima a fost accidentată, dar nu mortal. Probabil, un obișnuit accident. Șoferul, posibilul criminal, condusesese ori prea obosit, și a adormit la volan, ori băut; în sfârșit, putuse fi și orbit de farurile unei mașini ce venea din sens invers. Ultima ipoteză părea prea puțin plauzibilă. Căci mașina l-a lovit pe minerul Gavril Stanciu din urmă, pe partea stângă a drumului, în timp ce el se întorcea spre casă. Iată de ce, căpitanul considera că ori „somnul” ori „alcoolul” au dus la accident și apoi la crimă. Nu existau dubii în acest sens. Fiind beat, criminalul și-o fi închipuit, în spaima și neștirea lui, că victima nu mai poate fi salvată și atunci, pentru a se apăra, pentru a șterge urmele faptei, a aruncat-o în prăpastie. „Numai că, vorba medicului Gelu Pop, morții nu mint niciodată; la autopsie, ei spun mai exact decât ne închipuim noi tot ce s-a petrecut”.

Ajunse spre prânz în Vatra și opri lângă o casă mică, ascunsă sub un imens acoperiș de șindrilă. Un dulău flocos se repezi la gard, mârâind amenințător. Apăru apoi și Samoilă Pop, un bărbat slab și negricios, cu o pălărie veche și soioasă, ce părea purtată de cel puțin trei, patru înaintași ai lui. Alungă câinele și ieși în uliță supus, întrebând speriat, fără sens:

— Ați venit, tov' căpitan?!

— N-am încotro, explică ofițerul, intrând în curte, privind casa și acareturile paznicului de vânătoare.

Samoilă îl urmă tăcut și întrebător. Ai ceva gospodărie, Samoilă, aprecie căpitanul.

— Am! Am tot adunat de când mă știu, ca omu' sărac...

— Frumos câine!

— Frumos ca frumos, da' bun! Toată noaptea doarme pe pragul casei, nu se mișcă de acolo și latră numai dacă e cazul. Nu umblă hebereu ca alți câini... Paznicul tăcu îngrijorat că vorbise prea mult. Nu înțelegea de ce venise iar căpitanul. Vorbiseră o dată și mult. Aștepta și clipele i se păreau obositor de lungi.

— Cum l-ai dresat să stea pe prag?!

— Nu l-am dresat, l-am castrat.

— Păcat. E prea frumos.

— Lui îi place și așa, îl asigură Samoilă și se duse și legă câinele. Căpitanul se așeză pe ruda carului și întrebă:

— De unde zici că veneai sâmbătă seara?

Samoilă se întoarse cu pași rari și grei lângă car.

Privi cerul de jur împrejur, gânditor, apoi îl rugă pe ofițer:

— O să ploaie imediat. Pofțiți în casă! Am și o țuică, om găsi și ceva slănină... Faceți bine și pofțiți!

— Mi-e dor să stau pe ruda carului, de când n-am mai stat... De unde zici că veneai?!

— De la servici. Seara, dau o tură cu motoreta pe Valea Ursului până la vărsare în Valea Calului. E o rezervație de păstrăvi și trec să văd dacă nu braconează cineva. Când nu plouă, mă mai uit și la boncăluiala cerbilor. În pădurile astea, sunt cerbi mulți... Ce nuntă frumoasă au!

— Aș merge și eu într-o seară. N-am văzut niciodată cum boncăluie cerbii...

— Când doriți, eu îs gata, spuse cu o îndoielnică bucurie paznicul.

— Vin vânători mulți? Unii cred că vin și cu mașini, nu? Unde le lasă?!

— Nu vin, tovarășe căpitan, că e rezervație și la cerbi. Se vânează foarte rar și numai cu autorizație specială.

— Anul ăsta n-a vânat nimeni?!

— Au fost, în iulie, doi străini, doi nemți, cu autorizație specială, dar la urs. La cerbi n-a fost nimeni în anul ăsta.

Căpitanul sperase să găsească un capăt de ață, cum se spune, care să-l ducă spre ghemul crimei. Dar nicăieri nu se întrezărea nimic demn de reținut. Samoilă se așază pe butucul de tăiat lemne și așteaptă, înmuind o țigară între degetele lui mari și butucănoase.

— Merge bine? și căpitanul arată motoreta rezemată de treptele casei.

— Merge. Îmi slujește tare mult. Fără ea, aș face numai formă de servici.

— Cât faci de la Cumpăna până aici?

— Sunt vreo 35 de kilometri, șase cu asfalt, restul drum și mai bun și mai prost. Fac o oară bună, o oară și ceva.

— Sâmbătă seara la cât ai trecut prin Zărnișoara?

— Nu știu, nu m-am uitat la ceas, v-am mai spus.

— Când ai ajuns în Vatra?

— La ora 23,10.

— Te-ai uitat exact atunci la ceas?

— Ceasul era potrivit exact, după radio. La ora 22, când a început radiojurnalul, stăteam de ploaie în cabina paznicului de la coloana auto Zărnișoara. La 23,10 am intrat în bufet aici, în Vatra.

— Era lume în bufet?

— Erau câțiva. Am băut, am povestit cu oamenii și m-am întors acasă.

— La cât ai ajuns acasă?

— După miezul nopții, da' nu mai știu cât era.

— Unde zici că ai întâlnit mașinile? Să-mi precizezi exact!

— Skodița roșie cobora de la Zărnișoara spre Cumpăna, eu urcam. Camionul l-am întâlnit pe vale, lângă apă, la jumătatea drumului dintre Zărnișoara și Vatra. Exact acolo unde-i moara părăsită. Știți unde e?

— Știu, mormăi căpitanul, deși nu văzuse moara niciodată.

— Bascula – doi kilometri mai încoace, cobora Dealul Dracului, asta care urcă la noi în comună!

— Cât ai stat la bufet, n-ai văzut nicio mașină? Un I.M.S., un Gaz?!

— Nu. Nici dintr-o parte. Am băut afară și le vedeam.

— Știi cine era cu bascula? Ianc Mihai de aici, din Vatra.

— Se poate, eu nu-l vedeam, nu-l puteam vedea pe întuneric; farurile mașinii lui îmi băteau drept în ochi...

— Bea Ianc asta?

— Nu bea niciodată. E pocăit, nu pune alcool în gură, preciză Samoilă și râse, clătinând din cap cu înțeles. Râd, că Mihai îi pocăit, nu bea, da' nevasta și-o înșală!

— De ce mergea la ora aceea, sâmbătă noaptea, spre Zărnișoara cu camionul? se întrebă mai mult pe sine căpitanul.

— Voi spune eu de ce; acolo stă văduva cu care trăiește el. Înnoptează mereu la ea...

— Pe drum, n-ai întâlnit niciun om? Nicio mașină? Îți amintești bine?

— Îmi amintesc exact. Nimeni, nimeni!

— Mulțumesc, Samoilă și iartă că te tot bat la cap.

— Dacă trebuie, dacă așa cere situația, bateți-mă, tov' căpitan. Numai să fie cu folos...

În uliță, căpitanul se opri bănuitor. Samoilă vorbise mai tot timpul cu o nesiguranță în glas, agitându-și nervos, neliniștit, mâinile. Făptura lui trăda o teamă, o anume vinovăție. Un tremur accentuat al bărbiei, evident în răstimpuri, atrăsese atenția ofițerului.

— Dați-i bătaie, că vă apucă ploaia, râse forțat paznicul. Nu te mai poți bizui defel pe vremea asta. Îi șăgalnică și schimbătoare ca femeia.

— Samoilă, ești sigur? N-ai mai văzut nicio mașină?

— Niciuna, tov' ofițer! se repezi paznicul.

— Ia mai gândește-te!

Samoilă tăcu 'nădușit. Trecu în goană o Tatră mare, sub care trepidă pământul. Căpitanul îl servi cu țigări. Mâna paznicului tremura.

— O fi trecut, da 'am uitat. Nu pot băga mâna în foc, să jur că altă mașină n-a trecut. Era întuneric rău...

— Deci, ai mai întâlnit o mașină, vorbi poruncitor căpitanul. Ce marcă?

— Nu mă băgați în belea, tov' căpitan...

— Gura, Samoilă! M-ai mințit și data trecută și acum!

— Or fi văzut vreo mașină, depășindu-i, cei din basculă ori din Skodiță, nu zic nu, dar eu n-am băgat de seamă s-o fi întâlnit!

— Vezi, Samoilă, îți umblă mintea, nu ești prost. Știi foarte bine că am vorbit cu șoferul de pe basculă. De ce taci? Ce ascunzi? Vrei să ai necazuri?

— Doamne ferește, tov' căpitan!

— Atunci?!

— Vă spui, da' nu mă băgați în belea: a mai trecut tovarășul căpitan Bojan cu Gaz-ul miliției.

— În ce parcare stătea?

— Numai una este, imediat după drumul ce vine de la Măguri-Rotunda.

— Măine vin iar. Nu spui nimănui o vorbă.

O jumătate de oră mai târziu, ședea iar pe bolovan și privea prostit prăpastia în care fusese aruncată victima. „Mă frământ degeaba, pe uscat, e și normal să nu iasă nimic. Urme sunt întotdeauna dar trebuie găsite”. Citise asta într-un roman polițist. „Așa e, trebuie găsite, trebuie să le știi găsi. Autorii ăștia de romane polițiste știu și ei ceva! Au intuiție, rafinament, fantezie... Care au...” Scoase din buzunar o hârtie. O despături. Era o schiță a drumului, a accidentului, făcută în culori. Avea așezate camionul, Skodița, motoreta și bascula. Analiză îndelung schița și conchise: „Lipsește mașina pe care o caut și care a trecut fără discuție pe aici. De unde venea? De pe ce drum a ieșit? Încotro se ducea?!” Împături hârtia și o puse în buzunar. Începu să arunce cu pietre, stăpânit de un sentiment de neputință și scârbă. „Dacă m-ar vedea șefii cum muncesc, m-ar propune imediat pentru un premiu, dacă nu chiar pentru avansare în grad”. De câteva zile, privea prăpastia aceea ore întregi încât îi era greață și-l durea capul. La un moment dat, i se păru că se mișcă ceva printre pietre. Coborî câțiva metri și descoperi capătul unei curelușe de piele. O ridică; era un ceas mic, de damă, marca Cortina. Ținându-l spânzurat, îl cercetă îndelung și observă două pete maro-închis pe griul șters al curelei. Păreau a fi pete de sânge. Ceasul se oprise la cinci și zece. „Dacă e sânge?” – se întreba prostit căpitanul. „Sângele victimei, sau al altcuiva?!” O căldură ușoară simțea în tot trupul. „Dacă nu e sânge, mă bucur degeaba!”. Cum a ajuns ceasul acolo?! Greu de explicat, mai ales că nu era loc de plimbare, nici de popas, nici chiar de aruncat. Cine se duce pe marginea unei prăpăstii și pentru ce anume, ca să piardă – dacă a fost pierdut – un ceas? Un ceas de damă... hm...”. Căpitanul îl înveli cu grijă într-o batistă și porni în goană spre baraca lui Gavril Stanciu. Dacă ceasul era cumva al soției lui, lucrurile rămâneau pe mai departe la fel de complicate. Dacă nu era al ei, atunci existau alte șanse, alte speranțe. Sigur, laboratorul avea să precizeze dacă era sânge sau nu pe cureaua ceasului și, eventual, și al cui era. Pe măsură ce se apropia de casa victimei, căldura îl părăsea și în locul ei i se strecură în inimă și în tot corpul îndoiala, teama.

Acasă la Gavril Stanciu, îl primi văduva. Avea un chip desfigurat, de ceară, cu cearcăne negre, părul cărunt și umed, despletit și nepieptănat. Căpitanul rămase țeapăn în prag. Nu știa cu ce să înceapă, ce să spună, și mai ales cum să se ferească de privirea aceea dură și fierbinte, ca o flacără pe care o ocolea, o evita.

— Îmi permiteți să fumez? se auzi el vorbind. În clipa următoare, zări un copil între jucării, pe podea. Puse pachetul în buzunar. Nu fumez, mulțumesc! Am fumat și așa prea mult... Iertați-mă că vă deranjez.

— Pofțiți, vă rog, zise femeia. Vă știu, dar de unde să vă iau?! De la procuratură?

— Sunt căpitanul Ardeleanu. De la miliție...

Femeia intră într-o cameră curată, dar cu miros de aer stătut, închis. Se așeză moale pe un scaun și începu să plângă gemând ușor.

— Iertați-mă vă rog, dar n-am încotro, se scuză din nou ofițerul.

— N-am de ce să vă iert pe dumneavoastră! Plâng. Atât mi-a mai rămas. Mi-e milă și mă arde inima de copiii ăștia... Știți ceva?! și femeia ridică ochii sfârșiți de durere și de groază, poate și de ură, care strigau și cereau un răspuns.

Ofițerul se așeză pe un scaun, apoi răspunse abia auzit:

— Deocamdată nimic. Dar avem speranțe. Aș vrea să vă întreb dacă ați avut un ceas de mână?!

— Eu? Niciodată! El a avut un ceas de mână Pobeda. E acolo în dulap... Și femeia vru să se ridice, să i-l arate.

— Lăsați, nu e nevoie. I-a dat cineva vreun ceas mic, de damă, să-l ducă la reparat?!

— Nici vorbă! răspunse femeia. Se uita acum la el cu o privire tâmpă; nu pricepea nimic din această discuție ciudată, în jurul unui ceas de mână și încă un ceas de damă.

Căpitanul desfăcu cu grijă ceasul, îl prinse doar de vârful curelei și i-l arătă femeii, deși își dădea perfect de bine seama că nu avea absolut niciun rost.

— Nu, ridică din umeri femeia, ștergându-și ochii și vârându-și părul sub basma. Continuă să plângă ușor și să vorbească printre lacrimi: Măcar eu să nu mă îmbolnăvesc, să-mi pot crește copiii. Tovarășe căpitan, ce pedeapsă merită un astfel de criminal? Întrebă femeia când ofițerul ieși în hol.

— Deocamdată, n-avem făptașul, așa că nu putem ști, se bâlbâi căpitanul.

— Cel puțin dacă-l lăsa în drum, așa schilod, că ar fi trăit și aveau copiii tată. Da' l-a aruncat în prăpastie și mi l-a omorât! Chipul ei deveni semeț, împietrit. Nu mai plângea. Întrebă doar: O să fie oare dreptate?

— Trebuie să fie, o asigură ofițerul.

Copilul cel mic ieși din odaie cu un ursuleț în mână și se agăță de rochia maică-si. Femeia puse mâna pe creștetul copilului și rosti cu voce aspră și neiertătoare, ca un jurământ:

— Dreptatea nu poate fi aici numai una, fapta e prea mârșavă: moarte pentru moarte! Mă tem însă că nu veți găsi niciodată vinovatul...

— O să-l găsim, vom face totul să-l găsim! promise solemn ofițerul, tulburat de privirea femeii, dură, bărbătească, care voia să fie mai tare decât durerea.

— O să-l găsiți, dar ce folos? Viii au întotdeauna mai multă dreptate decât cei morți!

*

Se apropia cu pași grăbiți de casă, gârbov, ascuns sub umbrelă. Avea un ceas de damă, câteva informații de la Samoilă, toate însă probe indirecte, vagi, ne semnificative, încât păreau să nu aibă absolut nimic comun cu crima pe care o cerceta. Dar era mulțumit. Știa că în toate aceste informații, în aparență fără sens, există un grăunte de adevăr. Într-un fel, chiar îl bucurau aceste amănunte care, deocamdată, nu spuneau nimic. Cercetarea îl pasiona până la chin, până la durere. Doar amintirea femeii victimei îl copleșea, îi strecură în inimă teama că nu va ajunge la adevăr. Îl speria gândul că nu va reuși să facă nimic, să aducă lumină într-un caz atât de sumbru, de revoltător. Era absorbit de cercetări, uita de șefi, de sarcini, până și de familie. Uneori, alergând pe cine știe ce drumuri și ținuturi se întreba ce forță lăuntrică este aceea care-ți dă curaj, răbdare și putere să cauți, să urmărești adevărul, vinovatul? De unde venea această putere și voință a omului, dusă nu o dată până la absurd, de a restabili un adevăr gătit, ascuns, trădat? Intră în casă regretând și reproșându-și faptul că nu-i dăduse Irinei măcar un telefon, să-i spună că va lipsi o noapte, că va rămâne pe teren și se va întoarce abia a doua zi.

— Bună, Irina. O sărută pe frunte sfios și îndatorat. Zări pe masă doar un tacâm și întrebă: Voi ați mâncat?

— Da. Nu știam când vii. Sorin doarme, și-mi era urât singură, pe ploaia asta bună numai pentru hoți și criminali. Prea te omori, omule, zău, mi-e milă de tine!?

— Asta-i crucea mea, silabisi abia auzit cuvintele.

— Căruntule, îi spuse Irina cu dragoste, mai târziu, ținându-i un prosop curat, după ce el se spală, și-i mângâie părul și tâmpla. Întâlni privirea Irinei atât de caldă, atât de singură și o sărută școlărește, pe frunte. Se așeză la

masă și mănă absent, în silă, gândindu-se la Irina, la viața lor... „Mai zice ea câte una, ca orice femeie, dar are dreptate, prea o uit, prea sunt departe de ea... Și nu merită, deloc nu merită, e o femeie prea bună, prea înțelegătoare”. Irina îl privea în tăcere, împăcată, și rămase pe urmă să spele vasele. Aurel se dezbracă, se întinse în pat și răsfoi ziarele. Când Irina trecu în dormitor, proaspătă, caldă și surâzătoare, îl găsi dormind în patul ei, sub un ziar. Zâmbi cu înțelegere și regret. Luă ziarul, bucuroasă parcă și numai pentru că putea să-l contemple în liniște, dormind. Îl acoperi cu plapoma până sub bărbie, stinse lumina și se culcă în patul lui.

IV

După o ședință lungă și obositoare, în care fusese cu gândul mereu foarte departe, pe valea Mărișelului, Ardeleanu se pomeni față în față cu colegul său mai vârstnic, căpitanul Sever Bojan, șeful circumscripției de miliție a amenajării hidroenergetice Târgu-Alba. Se salutară amabil, își strânsă mâinile cu căldură, ca niște vechi amici. Apoi Sever glumi:

— Ce zice criminalul? Ce declară?

— Aș vrea și eu să știu, regretă Aurel. Nu bem o cafea, alături, la Arizona?!

— Sunt invitat, care va să zică! Ce cinste! Mersi. Eu dau un coniac mic în cazul ăsta.

Trecură strada și intrară la Arizona, o cafenea mică și întunecoasă. Ardeleanu își urmărea discret, cu coada ochiului, colegul, parcă neînțelegând un anume lucru. După ce ospătara aduse coniacul, ciocniră, iar Bojan întrebă brusc și direct:

— Și totuși, ce dorești de la mine, Ardeleanule?!

— Sunteți curios?

— Chiar foarte curios.

— O nimica toată, în fond. Aș vrea să mă ajutați în anchetă, să-mi dați din când în când mașina, un om...

— Regret foarte mult, îl întrerupse Sever, aprinzându-și o țigară, dar nu pot. Am și eu destule pe cap și nici nu-mi plac crimele, încercă el să glumească amabil.

— Nici mie. Le detest, le urăsc...

— Nu înțeleg de ce nu te ajută județul?

— Ei, de ce... Au și ei ale lor probleme... Și-apoi, noi suntem acolo, ei aici...

Băură cafeaua asemenea oamenilor care știu dinainte că nu se vor înțelege. Tăcură o vreme, străini și reci. Apoi, Ardeleanu îl rugă, nu fără amărăciune în glas:

— O mână de ajutor mi-ați putea da, tovarășe căpitan.

— Zău nu pot, te rog să mă crezi, veni brusc răspunsul.

— Dacă ați vrea, insistă amical Ardeleanu. Totul e să vreți, să aveți bunăvoință.

— Știu foarte bine, Ardeleanu dragă, zic știu, că ai o cauză nu grea, păcătoasă, din cale-afară de scârboasă. O să-ți pună intens nervii la încercare, o să-ți dea mult de lucru, ce mai! Îmi ceri să te ajut. N-ar trebui să-mi ceri asta, te-aș ajuta eu, cu mare plăcere, cu interes chiar. Dar, vezi și tu, și eu am o groază de probleme, de dosare. Răspund de peste cinci mii de oameni. Și oamenii sunt de multe, multe feluri. Se mai îmbată, fac scandal, nu respectă regulile financiare, de protecția muncii și-mi dau de lucru. Prin urmare, nu vreau să te amăgesc: n-am cum să te ajut. Vezi bine, și acum, abia am ieșit dintr-o ședință. Ai auzit câte sarcini am primit. Un carnețel. Vrei să ți le citesc?

— La ce bun?

— Nu te refuz din răutate, crede-mă. Hai să zicem că te ajut. Pot s-o fac. Cu ce risc? Vezi, asta e întrebarea. Și-ți răspund: aș risca să nu-mi îndeplinesc sarcinile, să nu-mi fac lucrul meu, să-l amân, cu un cuvânt să nu rezolv ceea ce am de rezolvat. Știi și tu că și eu, ca și tine, alerg de dimineața până seara, nu stau o clipă. Noroc și nu te supăra.

— Ce credeți, totuși, despre crimă!?

— Nimic...

— Ați fost pe acolo, desigur cunoașteți locul...

— Aproximativ...

— Nu-mi dați nicio idee, niciun sfat? Aveți oricum o experiență mai mare. O practică mai îndelungată.

— Ești surprinzător de insistent, dar să știi un lucru: nu-mi place să încurc oamenii, nici să-i pun pe drumuri.

— Mă rog, oftă nemulțumit de lipsa de bunăvoință a colegului său. Rămase cu ochii pironiți asupra zațului din ceșcuță. Se întreba de ce Bojan nu vrea să amintească, nici măcar în treacăt, că a fost în noaptea aceea cu mașina, că a trecut pe acolo. Paznicul de vânătoare Samoilă Pop îl văzuse doar. Sau avea ceva de ascuns? Ardeleanu voi să intre direct în subiect, dar se răzgândi și întrebă cu totul altceva:

— Dintre șoferii de pe șantier care v-au dat bătaie de cap, pe care i-ați descoperit conducând sub influența alcoolului?!

— Care nu mi-au dat? zâmbi ironic Bojan.

— Vorbiți-mi despre ei sau dați-mi două nume măcar!?

— Într-un fel, te înțeleg, surise nonșalant Bojan, jucându-se cu bricheta. Te grăbești. Mâine e o săptămână de la data crimei și nimic. Vezi, nu pot așa, ar trebui să mă uit prin dosare. De vorbit e ușor, de spus lucruri esențiale și la obiect e greu.

— Firește, recunosc Ardeleanu. Să trec azi pe la dumneavoastră?

— Nu. Azi, nu. Rămân aici, am încă o ședință.

— Mâine?

— E sâmbătă. Suntem și noi oameni... Luni, marți, eventual...

*

Bătea absorbit la mașina de scris. Auzise ușa deschizându-se și pe cineva oprindu-se. Întrebă absent:

— Ce doriți dumneavoastră? și continuă să bată, indiferent.

Ardeleanu își aprinse o țigară, se așază pe canapea și răspunse încet:

— Aștept. Medicul legist recunosc abia atunci, după voce, pe amicul său, căpitanul Aurel Ardeleanu.

— Ce hârnicie pe capul tău, se miră ofițerul.

— Nu mă mai recunoști, râse medicul Gelu Pop. Cum stai?

— Analizele de laborator au stabilit mai multe amprente digitale pe sticlă, pe partea exterioară. Unele sunt ale victimei, altele ale lui Bucur și două urme digitale ale lui Tarța. Surpriza, că avem și o surpriză, care o să te bucure, este aceea că mai avem amprente ale patru degete pe partea interioară a sticlei, pe bucata aceea găsită deasupra șoselei.

— Asta înseamnă că individul care a făcut ordine, care a șters urmele, a lăsat una extrem de prețioasă, fără să-și dea seama. Dacă nu făcea chiar așa mare ordine, poate că avea o șansă...

— Poate are și așa, surâse Ardeleanu. Ale cui sunt amprente sau cum să-ți spun, de unde-l iau pe respectivul?!

— Asta nu mai știu, tovarășu' căpitan, spuse medicul, îndesând tutun în pipă. Cauți! Pământul galben e același. Victima a avut sub unu la mie alcool în sânge. Cum stai cu amprente șoferilor?

— Azi se termină operațiunea ridicării lor. Deseară, o să am amprente tuturor șoferilor de la amenajarea hidroenergetică.

— Ești nemaipomenit.

— Pe dracu. Le am. Și? N-am făcut mare lucru cu asta. Se ridică și stinse țigara într-o scrumieră de pe birou. Apoi scoase din mapă o batistă, iar din ea ceasul „Cortina” de damă. Uite, Gelule, am găsit ceasul ăsta între pietre, exact la locul crimei, adică acolo pe unde a fost aruncată victima. Vreau să

mă lămuresc de unde și cum a ajuns acolo. Al soției victimei nu e. Pe marginea curelușei se văd pete de sânge. Uită-te! Aș vrea să-mi facă laboratorul analiza sângelui, să vedem dacă e al victimei sau nu. Poți să umbli liniștit cu el, am luat amprente.

— Ceasul putea aparține ori victimei, ori criminalului, ori altcuiva.

— Prima ipoteză cade. Mai rămân celelalte două. Dacă sângele e al victimei, înseamnă că ceasul a căzut odată cu ea. Numai așa se explică sângele, existența acelor pete.

— Și dacă nu e sângele victimei?

— Atunci? Depun la biroul de obiecte pierdute ceasul și-am terminat. Pe când pot primi rezultatul?

— Dimineață.

— N-ai timp să vii cu mine spre Zărnișoara? Într-o plimbare, mai ieși și tu...

— Imposibil, spuse resemnat medicul. Am de eliberat certificate. Cu ce te duci?

— Cu mașina mea.

— Un criminalist care se respectă așa face, zâmbi Gelu Pop și-și conduse oaspetele până în curte. Era soare, era cald, era o vreme care îmbia la drum și la visare.

*

Într-un birou întunecos și rece, Sergiu Ozun ședea pe o laviță, îndârjit, enervat și răspundea fără chef, cu o nemulțumire în glas și în priviri, doar cu „da” sau „nu”. Ochii lui mici, de viezure, priveau fix și brutal. Nu se putu abține și zise cu voce ce trăda mânie și resemnare:

— Degeaba ne anchetați pe noi, tovarășe ofițer. Nu noi l-am ucis!

— Măi Ozun, tu nu înțelegi că eu sunt aici zi și noapte pentru a-l descoperi pe criminal!? El trebuie să plătească pentru actul lui bestial. Și-l voi găsi. Dar numai cu ajutorul vostru. Sunt niște lucruri pe care eu trebuie să mi le lămuresc, să fiu sigur pe ele. Și de asta te întreb, nu te anchetez. Vreau să mă ajuți!?

— Vă ajut, spuse moale Ozun apropiindu-se pe banchetă de ofițer. Iertați-mă, da' atât ați tot întrebat că m-am gândit că ne bănuiați pe noi... După o clipă, continuă tot supărat: Atunci de ce ne-ați luat la toți șoferii amprente?!

— Era necesar s-o fac.

— Înseamnă că ne bănuiați!

- Verific doar! Am dreptul să verific. Nu?
- Aveți, numai că aici e o problemă!
- Care anume?
- Dați-mi, vă rog, o țigară. Ozun o primi și o înmuie, între degete, îndelung.
- Deseară, am vreo 500 de amprente. Dacă una dintre ele corespunde cu niște amprente găsite pe un corp delict, înseamnă că am criminalul.
- Ce bine ar fi. Dar dacă niciuna nu corespunde?
- O să mai caut, zise surprins Ardeleanu.
- Tovarășe ofițer, e o problemă, spuse misterios Ozun.
- Spune-o odată! De o jumătate de ceas văd că-mi ascunzi ceva, mă chinui cu faptul că „e o problemă”.
- E, întâri Ozun. Nu numai noi, șoferii de profesie, conducem mașinile mici, Gaz-urile și I.M.S.urile.
- Cine le mai conduce? se prefăcu nepăsător Ardeleanu și se opri neputincios, simțind cum i se înmoaie genunchii, în fața martorului.
- Diverși alți oameni de pe șantier. Care are nevoie ia Gaz-ul și se duce. Și ingineri și topometriști și tehnicieni și șefi. Numai cine nu vrea nu umblă cu mașinile mici...
- Se auzea ploaia ca o herghelie de cai străbătând furioasă întinderile.

*

La barul Metropol, în braserie, se stinseră luminile mari și rămăseseră aprinse doar veiozele discret ascunse. O atmosferă caldă, intimă și un șlagăr sentimental cu Tom Jones. Căpitanul Ardeleanu intra obosit, cuprins de frig, în clipa în care se stinseră luminile. Căută o masă retrasă, într-un colț și se așează greoi, sfârșit. Își privi ceasul: era unsprezece și un sfert. Comandă o vodcă mare și patru mititei. În clipa aceea, la intrare, Gelu Pop trecea în revistă lumea din local. Era îmbrăcat într-o haină scurtă din piele și pufăia din pipă cu aerul plictisit și sigur al unui mare magnat.

- Nici aici n-am liniște, se plânse ofițerul și-i trase un scaun. La ora asta aici, singur?
- Din cauza ta.
- A mea?!
- Bineînțeles. Veneam de la o crimă și ți-am văzut mașina parcată în fața restaurantului, în dreptul indicatorului de interzicere a staționării!
- Ce crimă?

— Bătaie într-un bufet, la beție. Un sâmbure de om, o umbră nu alta, beat că nu putea vorbi, s-a legat de un șofer zdravăn, o namilă, da' beat și el. Certuri, discuții, înjurături, bătaie. Namila s-a enervat, l-a prins pe amărât de păr și l-a lovit de pereți cu capul, așa cum scuturi un preș. Când l-a lăsat, amărātu' ăla mic și beat a căzut jos, moale ca o cârpă. Ceilalți și-au văzut de băutură. După vreo oră, chelnerul a vrut să-l dea afară pe amărât. Era mort. Criminalul bea și asculta ceardașuri, cântate de un țigan la vioară.

Ca niciodată, tonomatul cânta trist, în surdină. În răstimpuri de liniște, se auzea ploaia, afară, ca un cutremur surd și depărtat.

— Gelule, sunt tare amărât. Am mai avut azi o surpriză care m-a dat gata. Închipuieți, când mă bucuram că am amprente la tuturor șoferilor, aflu că, de fapt, în afară de ei, de șoferi, Gaz-urile și I.M.S.-urile, în special, sunt conduse de tot felul de oameni: ingineri, tehnicieni, topometriști... Cine are nevoie de mașină se urcă la volan și pleacă. Asta înseamnă că m-am zdrobit degeaba cu amprente. Ce plasă am luat.

— Nu fi trist, putea fi și mai rău. Am o veste care o să te bucure, cred. Sângele de pe cureaua ceasului e al victimei. E o chestie, ce zici?

— E ceva... se bâlbâi căpitanul. Deja e gata analiza?! Știm o mulțime de lucruri, dar nu și esențialul!

— Răbdare, răbdare și tutun, zise Gelu Pop, îndesind tutunul în pipă. Un mare și adevărat criminalist se cunoaște după răbdare și după migala cu care-și strânge probele. Ori, tu nu vrei să fii un mare criminalist?

Căpitanul surâse șters.

V

O seară incoloră, apoasă și goală, despărțea ziua de noapte. Căpitanul Ardeleanu căuta asfaltul, potecile mai puțin noroioase, frământând mereu, cu încăpăținare și răbdare, aceleași probleme. Vorbise cu zeci, poate cu sute de oameni, verificase parcuri de mașini, ascultase pe toți prietenii lui Gavril Stanciu, descususe subtil bătrâni și copii, fără să afle nimic deosebit. Devenise un personaj familiar pe șantiere, îl cunoșteau și-l salutau și copiii mai mărișori. Civil, mereu într-un pardesiu gri, din stofă țesută în brăduleț, uneori cu o umbrelă, trecea însingurat de pe un șantier pe altul, arborând același surâs bonom și înțeleghător. N-avea somn, n-avea liniște. Revedea mereu chipul văduvei lui Stanciu, desfigurat de suferință, ochii ei arși și poruncitori, și-o auzea spunând: „Dreptatea nu poate fi aici numai una, fapta e prea mârșavă: moarte pentru moarte. Mă tem însă că nu-ți găsi niciodată vinovatul...”. Cuvintele îl cutremurau, îi strecurau în suflet o rece îndoială, o teamă. „Dacă nu fac nimic? Dacă n-am puterea necesară să descopăr criminalul?! Și nu mă ajută nimeni, decât ocazional. Singurul lucru care mi se cere e să raportez zilnic cum stau. Cum stau? Prost. Raportez superiorilor că verific cutare ipoteză, declarație, afirmație, iar ei raportează imediat, mai departe, că „se lucrează intens în cauza respectivă”.

Sala de mese a cantinei era aproape goală. Intră și se dezbracă încet, plictisit. La o masă, ședea singur inginerul Dinu Moraru. Ofițerul se duse direct și-și ceru voie să ia loc. Apoi, întrebă mirat:

— La ora asta aici? V-am căutat toată ziua, am nevoie de dumneavoastră...

— Și eu mă caut și mă găsesc din ce în ce mai greu, glumi inginerul.

— Vă rog! Ce ați dori?

Ofițerul căscă ochii. Lângă el se opri o ospătară blondă, subțire și mlădioasă ca o salcie, numai zâmbet; halatul, imaculat și scurt, îi dezgolea picioarele; își mângâie barba amețit și spuse resemnat:

— Aș dori eu multe, dar...

— Îndrăzniți, zâmbi fata insinuant, mai mult decât amabilă.

— Te rog să mă ierți, spuse pe același ton ofițerul, dar mă mulțumesc cu o vodcă mică și o cafea. Și pentru tovarășul inginer tot una mică.

Fata se depărtă cu pași ușori, neauziți. Inginerul vru să întrebe ceva dar ofițerul îl rugă: Fii bun, lasă-mă să mă reculeg. Ce fată superbă!

— Altă vârstă, zise inginerul și râseră amândoi, cu nostalgie și invidie. Apoi, Dinu întrebă curios: Ce e nou, cum stați?

— Bâjbâi. Știu totul, aproape totul, îmi lipsește însă un singur lucru: autorul. Trebuie să recunoașteți că stau foarte bine.

— Au trecut aproape două săptămâni...

— Niciodată nu știi dacă e mult sau puțin, concluzionează sceptic ofițerul. Odată, am descoperit autorul unui accident mortal de circulație după zece luni. Doamne ferește, ăsta n-aș vrea să mă țină atât de mult.

Fata aduse vodca și cafeaua. Ofițerul întrebă, privind în urma fetei:

— Ce fel de om e paznicul Păsărică?

— Un terchea-berchea. Leneș și prost. Dacă era serios, învăța o meserie, nu stătea să doarmă la masă, într-o gheretă.

— Interesant. Pompei Alexa mi-a vorbit altfel despre el.

— Sunt păreri și păreri, observă inginerul. Dumneavoastră o alegeți pe cea bună, pe cea adevărată. Ce aveți cu bietul Păsărică?!

— Mie mi se pare cam necinstit. Știe ceva și tace. Ascunde! El susține că în noaptea accidentului toate mașinile au fost la coloană, că n-a ieșit niciuna. Dar, după cum vorbește, după cum se poartă, după privirea lui, sunt convins că o mașină a lipsit. Niciodată nu mă privește în ochi și nu se lasă privit în ochi: ocolește privirea, se uită în pământ, își face de lucru, țigara și-o aprinde și o duce apoi la gură cu o mână tremurândă... Omul ăsta îmi ascunde ceva, îl trădează gesturile și privirea...

— Ce dovezi aveți în „Cazul Stanciu”?!

— Dumneavoastră pot să vă spun câte ceva din secretele mele! Am găsit la locul crimei un ceas de damă. Pe curea erau două picături de sânge. Expertiza de la laborator a demonstrat că sângele este al victimei. Ceasul trebuie, deci, să aparțină ori victimei, ori criminalului. După investigațiile mele, nu e al victimei. Trebuie să fie al criminalului, care l-a pierdut acolo, în timp ce comitea omorul. Deci, punctul de plecare ar putea fi ceasul. Și mai exact, o femeie. O femeie pe care încă n-o cunosc. Ea îmi va spune cui a dat ceasul. Dar, deocamdată, trebuie să ajung la această femeie, s-o cunosc.

— Care va să zică, căutați o femeie. Brună sau blondă? Întrebă inginerul pus pe distracție.

— Nu știu încă, zâmbi ofițerul.

— Dacă ceasul de damă l-a pierdut altcineva?! Vă supără că pun asemenea întrebări?

— Deloc! Dimpotrivă, mă ajută să-mi clarific și să-mi reverific unele date, unele ipoteze. Orice părere poate conține un sâmbure de adevăr. Să admitem că un individ a pierdut ceasul acolo, după crimă, mai târziu. Da dar, de unde sângele? Petele de sânge?! A doua ipoteză: ceasul a ajuns acolo mult înainte de ziua crimei! Era sub o piatră, uscat, nu-l plouase deloc. Petele de sânge sunt! Iar sângele e al victimei. Concluzia? Ceasul a căzut atunci când a curs sânge! Spuneți-mi, vă rog, tovarășe inginer, în afară de șoferi, cine mai conduce mașinile de pe șantier? I.M.S.-urile de pildă!?

— Ici, colo câte un inginer, câte un șef, câte un tehnician... Și eu conduc, dar rar, foarte rar, când sunt grăbit și nu-l am pe Ciuciulete.

— Știți câte I.M.S.-uri sunt pe amenajarea hidrocentralei Târgu-Alba?

— Habar n-am! Eu am trei pe șantier. Două la Cumpăna și unul la Lunca Diacului.

— Sunt 14. În seara aceea, ale dumneavoastră erau în garaj, la coloană. Așa susține Păsărică. Toate sunt acoperite. Ei, o să mai verific... Aș vrea să mă ajutați: să-mi dați o listă cu toți cei care conduc mașinile de pe șantier! Aș putea s-o primesc mâine de la dumneavoastră?

— De ce nu? Cu multă plăcere.

— Trec mâine pe la prânz s-o iau. Vă mai rog ceva: s-o scrieți cu mâna, să n-o bateți la mașină! Numele individului, funcția și marca mașinii.

— Mâine o aveți, scrisă cu mâna. Ar trebui: să dați un anunț la ziar, că s-a găsit un ceas, marca... De damă...

— Nu. Povestea cu ceasul vă rog s-o uitați. E un secret al meu. Dacă dau anunț la ziar, criminalul va atenționa femeia, iar mie îmi va rămâne, pe veci, ca o amintire un ceas de damă stricat.

— Discreția mea e desăvârșită, promise inginerul și achită fetei nota de plată, cu toată împotrivirea ofițerului. Ieșiră. O ceață jilavă întuneca și mai mult noaptea de septembrie. De azi dimineață ne ajunge, e nouă și jumătate. Unde mergeți? Vă iau la Cumpăna?

— Mulțumesc, dar astă-seară sunt „boier”. Am și eu mașină. Și șofer.

— Încotro? Întrebă inginerul, deschizând ușa Gazului.

— Nu știu! Secret profesional!

*

O jumătate de ceas mai târziu, căpitanul Ardeleanu se afla la sediul circumscripției de miliție Cumpăna, față în față cu căpitanul Sever Bojan.

— Știu foarte bine, Ardeleanu' dragă, zic știu, că ai o cauză nu grea, păcătoasă, din cale-afară de păcătoasă. O să-ți pună intens nervii la încercare, o să-ți dea mult de lucru, ce mai! Îmi ceri să te ajut. N-ar trebui să-mi ceri asta, te-aș ajuta eu, cu mare plăcere, dar, vezi și tu, și eu am o groază de probleme, de dosare. Răspund de peste cinci mii de oameni. Vezi bine, și acum, abia am sosit de la o ședință, de la județ. Sarcini peste sarcini și nu ne întreabă nimeni dacă răzbim... La ora asta, e nouă vezi, încă mai sunt la birou.

— Aveți dreptate, îl întrerupse Ardeleanu, nu-l mai putea urmări. Nu-i spunea nimic, vorbea, așa cum se vorbește ades, fără conținut. O înșiruire anostă de cuvinte. Cuvintele fără fapte sunt ca niște nave fără apă: nu stau nici în picioare, se răstoarnă. Aș vrea să vă întreb dacă știți ceva despre crima de la Zărnișoara?!

— Știu, am fost informat, mi s-a raportat ce s-a întâmplat... Altceva?!

— Nu mă ajutați?

Bojan se opri brusc, derutat, cu mâinile la spate, întrebă încurcat:

— Cum? Ți-am mai spus: nu pot, n-am timp, de ce nu mă înțelegeți?!

— În ziua aceea ați fost cumva pe acolo?

— Am fost. Fac teren destul de mult, în ultima vreme. În după-amiaza aceea, mi-aduc bine aminte, am trecut pe la Lunca Diacului, Vatra, venind înapoi, spre casă. Ce te mai interesează?

— La ce oră ați ajuns acasă?

— Poftim?! Cu ce te ajut precizându-ți ora sosirii mele acasă?! Să zicem că am ajuns în jur de ora nouă.

— Nu mai târziu?

— Îmi iei un interogatoriu, colega!?

— Era vorba să mă ajutați. În funcție de ora pe care mi-o precizați, eu verific declarațiile altora, stabilesc ora exactă, mă conving, dacă n-am fost mințit!

— Verifică! spuse Bojan, cu un dispreț vizibil acum. Nu-l suporta pe tânărul căpitan, din mai multe motive: trecea în ochii șefilor un tip bine pregătit și instruit, cu „nas” în meserie, adică talentat, avansase repede, iar cu ocazia înființării județelor el rămăsese la Târgu Alba, în timp ce Bojan,

mai în vârstă cu zece ani, dar fiind fără familie, fusese obligat să vină pe șantier. Verifică, verifică, dragă Ardeleanule!

— Regret, dar pe ora nouă, cum susțineți, nu mă pot baza.

— De ce?!

— Nu este exactă!

— Și ce propui? Întrebă ironic Bojan, fumând leneș și privindu-l de sus, răutăcios.

— Să-mi spuneți ora, adevărata oră la care ați ajuns aici! propuse gânditor Ardeleanu.

— Să repet? La ce bun?! Ora nouă! Pricepi cam greu sau auzi slab?

— Credeam că ați înțeles din ceea ce v-am spus până acum, că știu mai mult decât vă închipuiți! Nu pricep nici greu și nici surd nu sunt, cum ați avut amabilitatea să constatați, dar colegi fiind, n-am vrut să vă spun direct că mă mințiți! Nu înțeleg însă de ce susțineți, în continuare, o oră neadevărată. Repet: aud bine și când mi se spune ceva intenționat greșit...

— Distinsul meu coleg, ar trebui să te poftesc pe ușă afară. Nu știam că ai venit să-mi faci morală, educație!

— Regret incidentul, dar sunt silit să merg și mai departe.

— Cine te silește, mucosule?!

— Ați sosit aici către miezul nopții: erați însoțit!! Prin urmare, ați trecut pe la Zărnișoara imediat după accident, sau poate înainte. Speram să-mi spuneți ce mașini ați întâlnit, care v-au depășit... Orice amănunt mi-ar fi fost de mare folos. Dar dumneavoastră îmi ascundeți adevărul! Mulțumesc de ajutor!

Ardeleanu se ridică, stingând încet țigara în scrumiera de pe masă. Bojan îl urmărea atent, cu același zâmbet rău.

— Nu cumva mă bănuiești ca autor al crimei? Voi, tineriiăștia care ați venit la toate gata, vă considerați buricul pământului. Să fim serioși, Ardeleanule! La urma urmei, nu ți-e jenă? Vii aici, la un coleg onest, care-și sacrifică viața pe coclaurile astea, să-i iei un interogatoriu?!

— Mi-ar fi mai rușine să mă urc beat la volan! preciză, tăios, Ardeleanu, și ieși.

Bojan ajunsese din doi pași la ușă. Îl opri:

— Ce vrei să spui?

— Nimic altceva decât că în noaptea aceea erați băut! Ați condus, tocmai dumneavoastră, sub influența alcoolului.

— De unde știi? Uite că eu nu știam. Aud acum!

— Am doi martori care v-au văzut cum ați urcat în mașină!

— Ești curat nebun, Ardeleanule! Poți fi în stare să-ți bănuiești un coleg, să-l suspectezi? Îți dai seama ce faci?

— Atât eu cât și dumneata, suntem oameni ca oricare alții. Chiar dacă aveți haină militară, puteți fi suspectat! Mă voi lămuri, vă asigur, dacă aveți sau nu vreo vină!

— Am impresia că ții cu tot dinadinsul să devii un erou, dragă! Și să ți se ridice și o statuie! Du-te mai bine și odihnește-te. Ești surmenat, dragă Ardeleanule...

VI

Plecă nervos și ambiționat din biroul colegului său. „O să insist cu întrebările, ca la oricare alt Cetățean, până când va ceda” – gândi el, urcând în Gaz-ul care-l aștepta.

— Ați fost căutat de la județ, tovarășu' Ardeleanu, raportă Dănilă, șoferul, indiferent, de parcă ar fi spus că a doua zi era vineri. Nu v-am raportat, fiindcă era vorba de o ședință și știu că astea nu vă fac mare plăcere.

— Spre Livezi, îi ceru căpitanul. Ce le-ai spus?

— Ce să le spun? vorbi încet Dănilă, ambalând motorul, ocolind colonia de la Cumpăna, pe un drum de piatră, plin de gropi. Imediat ieșim în șosea, îl asigură pe ofițer, care privea iritat drumul prost, lucind negru și diform în lumina farurilor. Le-am spus că sunteți pe șantier, cercetați. Trebuia să vă deranjez? Și fiindcă Ardeleanu nu-i răspunse, Dănilă întrebă altceva: La Livezi ce facem?

— Căutăm un criminal, răspunse sec ofițerul.

— Dumneavoastră aveți o răbdare și, iertați-mă, o încăpățănare de fier. De fapt, mai bine pe teren decât în ședință!

— Ai dreptate, recunosc ofițerul. În cinci zile, am avut tot atâtea ședințe pe chestia accidentului. Acolo, toți discută, toți se pricep, toți dau sfaturi, măucid cu întrebări, dar pe teren nu vine unul! Crima se pune la cale și se înfăptuiește în societate, și atunci nu e firesc să căutăm autorul tot acolo, nu în ședințe?! N-am auzit ca un criminal să fi fost descoperit și prins într-o ședință. Oprește acolo, lângă casa cu podeț.

Era o liniște rece și grea. Șoseaua pustie. Nu ardea nicio lumină, niciun bec pe ulița principală. Nu ploua. Undeva, în celălalt capăt al satului, lătrau câinii.

— Ce facem? întrebă Dănilă, nerăbdător.

— Fumăm o țigară. Ofițerul deschise larg ușa și-și strânse mantaua de ploaie.

— Până când?

— Faci anchetă cu mine? glumi posac ofițerul. La casa nouă, cu gard verde din lemn, în urma noastră, pe stânga, locuiește un oarecare Trifan Gheorghe. E șofer pe un I.M.S. al coloniei forestiere de la Măgura Arsă. E o mașină atelier, pe care Trifan o parchează mereu la el acasă.

— Are aprobare?

— Aici, în munții ăștia, aprobare?... De unde?! Aseară, l-am așteptat până la unu... N-a venit. Astă-seară trebuie să vie.

— I s-o fi făcând dor de muiere, râse gros și cu plăcere Dănilă. Cum ați dat de el?

— Cum am dat de el? Aruncam cu pietre în apă, obiceiul meu tâmpit. M-am pomenit lângă mine cu un prunc care păștea caprele. Un strop de om, opinci mai mari ca el, haine de casă rupte, peticite, ude și murdare, un clop mare, oprit de urechi. Am intrat în vorbă cu el, despre pescari, despre păstrăvi și despre pescuitul în Valea Ursului. L-am întrebat dacă-i place IMS-ul meu. Eram singur, cu Gaz-ul ăsta. „Domnule – zice pruncul –, nu sugui cu mine. Ala nu-i IMS, e Gaz”. „De unde știi cum arată un IMS?” – l-am întrebat. „Are unu’ Trifan, un șofer care stă lângă noi, un IMS. Nu-i a lui, îi a pădurilor”. Povestind ca doi bătrâni cu copilul, ce mai descopăr? Că în sâmbăta noastră, Trifan s-a întors noaptea și-i ardea numai un far. Copilul venea de la o nuntă, era trecut de douăsprezece noaptea, și l-a văzut pe Trifan venind și oprind în fața casei. A crezut întâi că e o motoretă. Un singur lucru mă încurcă: pruncul zice că nu-i ardea farul drept, ori victima a fost lovită cu aripa și farul din stânga!

Trecu în viteză un camion, ducând cu el un zăngănit înfundat de fiare, făcând să tremure ușor drumul. Zgomotul se pierdu lin în smoala nopții. Nu se vedea nicio stea, deasupra nu era cer, ci talazuri nesfârșite de nori întunecați. În sat se lăsă din nou, mută și nepătrunsă, tăcerea nopții. O cucuvae țipă ascuțit în apropiere. Căpitanul presa între degete o țigară, o înmuia, întârziind dinadins s-o aprindă. Fumase mult. Gura-i era arsă de atâta tutun. Ploua iar monoton și somnolent pe prelata mașinii. Deodată, în noapte, se auzi sigură vocea șoferului:

— Iertați-mă, tovarășe căpitan, aș avea și eu o întrebare.

— Te ascult, nea Dănilă! Zi-i!

— Tovarășul Bojan de ce nu vă dă o mână de ajutor? E și el de-al nostru, mâncăm aceeași pâine. Nu?!

— Lasă-l, nea Dănilă, e ocupat, are atâtea sarcini, că abia mai răzbește.

— Nu cred că vrea să vă ajute, reflectă șoferul cu glas sigur. Șoferii știu mai bine ca nimeni altul ce fac, ce vorbesc și ce gândesc cei pe care-i poartă zi de zi cu mașina. De la un timp, ei simt rapid oamenii, știu dintr-o privire, dintr-un gest, cu cine au de-a face.

— Nu l-am rugat să mă ajute, răspunse Ardeleanu. Dacă o să am nevoie, o să-i cer ajutorul...

— Plouă, plouă zi și noapte, schimbă vorba șoferul, lăsând să se înțeleagă că nu credea cele spuse de către căpitan.

— Se spală lumea de păcate.

— Măcar de s-ar spăla, aprobă neîncrezător șoferul. Ce vă face copilul?

— Crezi că mai știu? Sunt un tată rău, se lamentă Ardeleanu. Copilul are o nefrită de mai mult timp și eu în loc să mă îngrijesc de sănătatea lui, stau ziua și noaptea pe aici... Mă ocup mai mult de un criminal, decât de copilul meu. E de crezut așa ceva? Tăcu. Îi reveni în minte celălalt destin, al femeii rămasă cu trei copiii. Alt om – alt destin. Ardeleanu se cutremură. Gândurile îl duceau departe în chinuitoarea lume a întrebărilor, întrebări, adeseori, mult prea multe pentru viața unui om.

— Ar trebui să-l duceți pe copil la un medic bun, spuse Dănilă.

— L-am dus. Chiar ieri am vorbit cu profesoara Mihalache. Îl internez în clinică.

— Sănătatea e cel mai mare lucru pe lumea asta, tovarășe căpitan. Ascultați-mă pe mine: când avem sănătate, avem totul!

— Numai că omul nu știe prețui niciodată îndeajuns ceea ce are, observă căpitanul.

— Nu vă supărați, eu mă întreb: poate întotdeauna să prețuiască omu' ceea ce are?!

— Știu eu, mormăi ofițerul.

— Noi avem familii, copii, tovarășe căpitan. Oare le putem noi prețui îndeajuns, avem timp suficient să ne ocupăm de ele?! Vorbim și noi ca oamenii, acu' pe ploaia asta, în miez de noapte...

Căpitanul râse de teama șoferului și oftă adânc. Apoi se gândi la copil, la soție. Îi era dor, realmente dor de o seară de teatru, de operă. Suflă în mâini fumul cald să se încălzească. Era rece. Apoi, întrebă curios:

— Ce zici, nea Dănilă, merită ceea ce facem noi zi de zi, are rost vreau să zic?

— Are, răspunse rapid șoferul, cum să nu aibă!? Numai că prețul mi se pare cam mare. Nu știu dacă m-ați priceput?

Tăcură. Ofițerul scruta pustiul nopții, asculta, aștepta zgomot de mașină, dar pe șosea visa noaptea, înfiorată în răstimpuri de frunzele surghiunite de vânt, nelăsate să ruginască în pace. Căpitanul se gândea la copil, la nevastă... își găsea soția dormind, o trezea, ori se trezea ea, o întreba de copil, își șopteau noutățile, își spuneau unul altuia ce necazuri au avut, bucuriile și le mai uitau și adormeau fără să știe. Vru să-și aprindă altă țigară, dar un zgomot uniform, din ce în ce mai intens, de motor, îl opri. În oglinda retrovizoare, apărură ceva mai târziu farurile. Mașina trecu pe partea stângă a șoselei și se opri în fața casei lui Trifan. O ușă trântită brutal, un hămăit de câine alți câini lătrând, la porți, o lumină palidă, ștearsă, la geamul lui Trifan, apoi satul căzu din nou pradă întunericului și tăcerii. Căpitanul luă o lanternă și coborî. Se apropie de mașina lui Trifan, călcând încet, prin noroi, pe marginea de lângă șosea, să nu facă zgomot cu cizmele. Lumină farul drept. Șuruburile confirmau că fuseseră desfăcute și strânse la loc, recent. Pe bara de protecție – o urmă de zgârietură, de lovitură, mascată cu vopsea. „O fi ceva” – își zise căpitanul, chinuindu-se, în întuneric, să descopere urmele ce-l puteau interesa. Pipăi aripa pe dedesubt și înțelese că a fost îndoită. Se șterse pe mâini cu o batistă și își privi ceasul: era zece și patruzeci. Intră în curtea lui Trifan. Un câine flocos și jerpelit se repezi spre ofițer, dar lanterna îl puse pe fugă. Ciocăni în ușă. O voce întrebă: „Cine-i?” Căpitanul răspunse: „Oameni buni”! Se deschise ușa. Înalt, osos, cu un nas mare, coroiat, cu o privire sticloasă și dură, îl întâmpină Trifan, numai în cămașă.

— Căpitan Aurel Ardeleanu de la Târgu-Alba. Iertați-mă, vreau să stăm două minute de vorbă.

— La ora asta? întrebă supărat Trifan.

— Da, la ora asta! Altfel, ar trebui să vă deranjez dimineața. Ardea doar o lampă de petrol, afumată și oarbă. O femeie, într-o lungă cămașă de noapte, cu chip straniu, de sfântă nereușită, ruptă de pe cupola unei biserici, intră speriată în odaie.

— Lasă-ne! porunci Trifan, îmbrăcându-și haina. Femeia se retrase cu spatele, buimacă și proastă.

— Aș dori să-mi dați câteva informații, să-mi precizați câteva lucruri, reluă căpitanul.

— Dacă pot, îi reteză vorba Trifan.

— Sper că veți putea, spuse calm și apăsător Ardeleanu, intuind că are de-a face cu un om care va ceda greu, în stare să mintă mult și repede.

— Sâmbătă seara, ați venit de la Vatra acasă?
— De la Măgura Arsă! preciză brutal șoferul.
— La ce oră ați sosit?
— Nu știu, nu m-am uitat la ceas. Era târziu...
— Se poate... Între Vatra și Cumpăna era noapte când ați trecut, știu, dar vă rog amintiți-vă ce mașini ați văzut pe drum, mergând, sau pe care le-ați depășit ori v-au depășit.
— Îmi pare rău, dar am trecut ziua. N-am văzut decât bascule și camioane, că astea circulă mai mult acolo.
— Dacă ați trecut ziua, cum ați ajuns atât de târziu acasă?
— Foarte bine. M-am oprit la Cumpăna, la familia Ciobanu, finii noștri. Am băut și am povestit cu ei câteva ore.
— Unde stă familia Ciobanu?
— La numărul 358, prima după școală, cum mergi acolo, răspunse foarte sigur Trifan.
— Ați schimbat cumva vreun far?
— Nu, răspunse plictisit și sigur pe el, Trifan.
— Șuruburile „spun” că au fost scoase! În creștătura lor nu e praf, e urmă proaspătă de șurubelniță!
— Am avut un defect, se strădui să râdă Trifan, și căpitanul observă râsul forțat, tremurat, nefiresc. De că mă întrebați?
— Avem reclamații că se fură faruri de pe șantier, minți căpitanul, pentru a nu-i stârni alte bănuieli șoferului.
— Eu am avut un defect la lumină, se deșurubase becul; l-am pus la loc și merge.
— N-ați cumpărat un far, acum câteva zile? insistă căpitanul.
— Eu nu cumpăr, îmi dă magazia. N-am de ce să cumpăr, mașina nu e a mea, e a statului. Altceva mai doriți?
— Da, un singur lucru: să-mi precizezi, acum, pe loc, dacă e vreo minciună în tot ce mi-ai spus?!

— Eu?! Veniți la mine în casă și credeți că vă mint?! Pofțiți, ocupați loc, să bem o țuică. Îți fi obosit și dumneavoastră, deveni înțeleghător și supus șoferul.
— Să verific?
— Cum vreți, zise Trifan, vădit îngrijorat.

— Noapte bună. Și scuze pentru deranj.

*

Căpitanul trecu pe lângă IMS, îi aruncă în grabă o privire fugară, reținându-i numărul, urcă în mașină și-i spuse lui Dănilă să pornească spre casă. După două sute de metri, zise aproape în șoaptă: „Oprește”. Rămaseră iarăși neștiuți și feriți de întunericul nopții. În depărtare, se auzi vag o sirenă. Ceea ce bănuia căpitanul se și petrecu. În urmă, pe șosea, pornise un motor. Se auziră distinct câteva manevre, apoi se zăriră printre pomii grădinilor luminile difuze ale farurilor, tăind felii întunericul. Era mașina lui Trifan. Șoferul, pus în încurcătură, alerga cu siguranță la finii lui, să-i pună la curent, să aranjeze alibiul. Curând zgomotul mașinii se pierdu în noapte. Căpitanul Ardeleanu îi ceru șoferului să întoarcă.

— Mergem înapoi, spre Cumpăna!

Ajunseră repede și găsiră IMS-ul lui Trifan lângă o poartă veche, din lemn încrustat, cu o bancă acoperită cu șindrilă. În casă, era lumină. Căpitanul citi pe poartă numărul 358. Intră în curte. Urcă treptele de piatră și bătu la ușă. Doi oameni îl întâmpinară: Trifan, înalt și încruntat, cu gura întredeschisă, cu ochii muți și limba înțepenită, și gazda, un bărbat gras, rotofei, abia trezit din somn, într-o cămașă de cânepă și izmene largi și lungi.

— Ce căutați, cine sunteți? se bâlbâi gazda.

— Oameni buni, răspunse căpitanul. Ce rudă sunteți cu Trifan?

— Rudă!? Ce rudă? Eu? A, da, suntem nașii lui, l-am botezat și cununat... Dar dumneata ce... cine... Bărbatul nu-și găsea calmul, cuvintele le rostea fără voie și pe frunte îi apărură broboane de sudoare.

— Ce mai doriți? Își reveni Trifan.

— Nimic. În seara asta, mi-ai spus destule lucruri. Suntem obosiți. Lăsăm pe mâine restul. Primul lucru, o să te rog să-mi spui dimineața, de ce ai venit aici în grabă atât de mare? Ai înțeles?

Căpitanul se întoarse, și ieși în uliță.

*

A doua zi, la șapte și jumătate, era în biroul șefului coloanei de la Măgura Arsă. Rotund, îndesat, crăcănat și țațoș, Grosu Izidor, șeful dădea lămuriri ofițerului de miliție, agitându-și mereu mâinile scurte și butucănoase.

— E un om închis, ursuz, nu-i prietenos deloc, dar e șofer bun. Niciodată nu refuză nimic, muncește cât patru și, tocmai de asta, îl lăsăm să plece

acasă, la familie. Are greutăți, își face casă, trei copii... Probleme n-am avut cu el...

— Minte?

— Nu l-am prins mințind, preciză șeful coloanei. Și la urma urmei râse el pițigăiat, enervant, cine nu minte câte ceva?!

— Unde a fost vineri și sâmbătă, acum două săptămâni?

— La Brașov. Trei zile. S-a întors sâmbătă seara.

— Pentru ce l-ați trimis?

— După niște piese de schimb. Piese pentru parcul auto.

— Știți cumva dacă a avut vreun accident, vreun incident pe drum?!

— Nu. A venit după prânz, a descărcat și spre seară a plecat acasă. Nu știu să fi avut nimic...

O femeie ofilită, cu fața pământie, bolnăvicioasă, aduse două cafele. Vă rog să vă serviți, îl rugă politicos șeful coloanei.

— Mulțumesc. Și aici, în vârful muntelui, se bea cafea?!

— Urcă viciul și la noi, recunosc galant Grosu. Ce să facem? Asta-i situația. Să vi-l chem pe Trifan?

— Vă rog!

Grosu, pe cât de mic și îndesat în cismele lui mari, pe atât de iute, se repezi pe ușă. Căpitanul sorbi din cafea și-și aprinse o țigară. „Unde dracu mă duce povestea asta?!” se întreba în sine dezorientat, dezgustat, când apărură, masiv și încruntat, Trifan. Se uită necruțător la ofițer, refuzând să ocupe loc.

— Ai să-mi spui ceva?

— N-am.

— Ce îmi ascunzi? Nu ești curat. Trifane! Te trădează culoarea feței, buzele, ochii...

— Nimic, răspunse Trifan, mecanic.

— De ce te-ai întors aseară la finii sau nașii tăi?!

— Asta e o chestiune de familie, vorbi sigur Trifan.

— Pot să știu și eu despre ce chestiune de familie este vorba?!

— Aseară, a murit mama soției. Soacră-mea, Dumnezeu s-o ierte! M-am dus la nași să-i anunț. Chiar înainte voiam să-i cer o zi liberă lui tov' șef Grosu. E de lucru cu înmormântarea. Când m-ați deranjat, aseară, tocmai îmi povestea nevasta cum a murit...

— Să-i fie țărâna ușoară, murmură căpitanul. Câți ani a avut?

— Destui! 78.

— Dacă îmi spuneai toate astea aseară... Căpitanul se opri. Ar fi vrut să adauge: „Nu mai umblam ca un nebun”. Spuse doar atât: Ești liber, Trifane!

De îndată ce ieși Trifan, se întoarse grav și țeapăn, Grosu.

— Trifan a schimbat vreun far zilele astea? Întrebă ofițerul.

— Nu. Imposibil.

— De ce?!

— Nu avem în magazie.

Ieșiră din birou. Un soare anemic, stins, se vedea între nori.

*

În Cumpăna, căpitanul ajunsese spre seară. Era din nou singur. Coborî la bufet să bea o bere. Umblase două zile aiurea, fără rost. Cel puțin așa i se părea. În bufet, bea bere, făcându-și vânt cu chipiul, plutonierul major Marin Apetroaie.

— Să trăiți, tovarășe căpitan, salută subofițerul punându-și chipiul. Nu vă supărați, dar beau o bere.

— Asta am să fac și eu!

— Meștere! țipă Marin, repede o bere.

— Ce e nou? Întrebă ofițerul.

— Nou?! Nu e nou nimic.

— Satul Livezi ține de tine, de Cumpăna?!

— Da, să trăiți.

— A murit cineva în Livezi?

— A murit o bătrână, azi-dimineață.

— Aseară, Marine!

— Pardon, azi-dimineață la cinci, tovarășe căpitan!

— Soacra lui Trifan?!

— Da. A murit azi dimineață!

— Ești sigur?

— La șase a fost la ea acasă medicul Mârza și a constatat decesul. Moarte prin sucombare. Infarct, zice. A murit în somn.

Căpitanul Aurel Ardeleanu își bău berea mai mult decât mulțumit. „E ceva suspect în toată povestea. Ce înseamnă să bei o bere! Poți afla un mare adevăr” – se amuza în sinea lui, în timp ce Marin îi povestea ceva, ceva ce el nu auzea.

— Marine, bei berea și vii cu mine.

— Ordin, să trăiți! spuse supus și gata de plecare, Marin.

Pe Trifan îl luară seara, de acasă, fără vorbă multă, și-l duseră la postul de miliție din Cumpăna. Tot drumul tăcură. Ajunși acolo, se instalară în biroul șefului de post.

— Lasă-ne, Marine, îl rugă ofițerul. După ce subofițerul ieși, Ardeleanu îl privi direct și aspru în ochi pe Trifan: — De ce minți? De ce, mă?! Soacră-ta a murit azi dimineată, nu aseară! Farul ți l-ai schimbat, ai avut un accident, dar tu mă minți! Și eu mă enervez, spuse ofițerul, cu alt glas, acum reținut, dar sigur. La Târgu-Alba, o să vorbești, o să spui tot!

— Tov' căpitan!

— Vrei să mă minți iar? se răsti ofițerul. „Mă port ca un vagabond, gândea el. Dar ce pot face? Cu oamenii vorbesc omenește”.

— Tov' căpitan, vă spun totul! Recunosc!

— Ce recunoști?

— Am avut un accident cu mașina și am fugit de la fața locului.

Trifan se ruga parcă pentru păcatele sale. Vocea îi tremura, ochii mari și roșii, holbați, priveau disperați.

— Am fugit de la fața locului! Vă rog frumos să îngăduiți să aprind o țigară și să povestesc totul amănunțit, de la început...

Căpitanul, cu spatele spre el, privea pe fereastră, își simțea fruntea umedă; și palmele. Nu se mișcă. Spuse calm:

— Fumează liniștit.

Trifan își aprinse țigara, trase câteva fumuri lungi, care-l mai liniștiră și începu să povestească, umil și sincer. Ofițerul asculta sleit: nu putea crede că are în față, atât de ușor, de simplu totuși, criminalul pe care-l căuta. Trifan povestea însă cu totul altceva și ofițerul simțea sub el un gol imens, în care se prăbușea. O sudoare rece îi acoperea fruntea. Trifan vorbea ceva despre un cal lovit, omorât, de un moț, de o căruță, de cu totul altceva. Ofițerul rămase sfârșit, rezemat de geam. Tot biroul se învărtea cu el. Trifan respira greu și vorbea din ce în ce mai rar, mai stins. Se priviră neputincioși, în tăcere, suferind cumplit fiecare. Erau învinși amândoi în acele clipe!

*

— Iartă-mă, nea Dănilă, prea te-am ținut și degeaba. E trecut de miezul nopții.

— Nimic? tresări șoferul.

— Am descoperit fără voie altceva, un fapt fără importanță. Păcat de atâta timp, de-atâta alergătură...

— Tot iese dosarul ăsta până la urmă, îl încurajă șoferul, pornind în viteză spre Târgu-Alba. Mâine? întrebă el.

— Venim din nou, răspunse incolor căpitanul.

VII

Octombrie murea înecat în ploi și în neguri. Muriseră parcă și păsările și vântul, pădurile încremeniseră sub uriașul clopot de apă al unui cer ostil și spart. Zilele semănau leit una cu alta: dimineața – o ceață sură, leșioasă, ca o lavă, învăluia munții și sufoca răsăritul. Și ploua. Ploua și la prânz și seara, ploua și noaptea, în devălmășie. Natura căzuse pradă unui blestem. O lume ciudată, mahmură, fără cer, fără soare, bâjbâind anonimă și sleită, de la o zi la alta, își suporta neînțeleasă pedeapsa, venită de cine știe de unde și cine știe pentru ce. Căpitanul Aurel Ardeleanu se obișnuise atât de mult cu ploaia, încât atunci când, în răstimpuri, ea înceta, se simțea neliniștit, mai singur, mai străin. Se scula dimineața la cinci, înainte de a-l trezi ceasul, pus să sune pentru orice eventualitate, sorbea în grabă un ceai fierbinte cu o fărâmă de pâine, de corn sau cu doi-trei biscuiți, iar la șase era în mașină, alerga pe un șantier, spre o coloană auto, spre un om căruia trebuia să-i ia o declarație. Alteori, la șapte era în birou, lua interogatorii, bea o cafea, întocmea situații, rapoarte. De obicei, lucra după-amiaza, când la miliție nu sunau neîntrerupt telefoanele, nu se deschidea și trântea de zece ori pe minut o ușă, când nu era atâta lume pe coridoare. Atunci, singur cu gândurile și întrebările lui, avea liniște și lucra cu spor și cu plăcere, netulburat și nesâcâit de cei din jur. Viața lui era, în fond, o neîntreruptă goană. O goană interminabilă, uneori plină de îndoieli, de riscuri, spre un punct în viitor încă nelimpede. O nădejde robustă, curată, îi dădea putere și curaj. Credea în meseria lui, în truda lui, deși uneori îl frământau îndoielile, teama; alteori se simțea sleit, înfrânt. N-avea însă prea mult timp, nu avea timp pentru a fi învins: Rezolva un caz și nu apuca să se bucure, să-și savureze liniștea, căci un altul, mai grav, mai complicat, se iveau pe masa lui de lucru. Meseria, interesantă, pasionantă în cel mai înalt grad, avea și o față mai puțin plăcută: tensiunea nervoasă. Într-un caz grav, deosebit, nu aveai liniște, nici noaptea, în somn. Te chinuiau întrebări, te torturau remușcările că n-ai făcut totul să lămurești cutare aspect al problemei, că n-ai procedat cu destul tact, cu suficientă atenție. Căpitanul ședea la birou,

copleșit de gânduri, când cineva ciocăni ușor în ușă. El spuse plictisit „da” și deschise un dosar, încercând să pară ocupat.

— Salutare, Relule! Pot să te deranjez?

— Vino, se ridică ofițerul, zâmbind trist, și-l întâmpină amabil pe Eugen Pop. Cu ce ocazie, doctore?

— Am trecut să te văd, să-mi spui cum stai... Nu mai dai niciun semn de viață?

Ofițerul ridică resemnat din umeri. Se privi în tăcere, nedumeriți. Medicul întrebă derutat:

— S-a întâmplat ceva?!

— Nu știi?!

— Nu. Ce e de știut?

— O noutate neplăcută pentru mine. Mi-au luat dosarul accidentului de la Zărnișoara.

— Cum așa? Când? Fiind vorba de o situație deosebită, medicul își scoase pipa și punga de tutun.

— Exact azi e o săptămână.

— De ce?!

— Au trecut patru săptămâni și eu n-am izbutit să fac mai nimic. Supărat, șeful meu, maiorul Paraschivescu, mi-a spus amical că voi primi alte sarcini și să predau dosarul maiorului Pandeale.

— Mă rog, să pună mâna dumnealui s-o rezolve mai repede! Colonelul ce-a zis?

— Nu cred că știe. A fost în concediu.

— Și de asta ești trist? Fii serios. Consolează-te cu ideea că putea fi și mai rău. Să-mi zici mie cuțu dacă peste o lună nu-ți dă cazul înapoi. Și știi de ce? Pândeale nu-l rezolvă. E grăbit, fără răbdare. O să-l sâcâie pe Trifan, ori o să ajungă la concluzia că n-a fost accident de mașină! Și ce faci, cu ce te ocupi?

— Cu o spargere.

Ceva complicat?

— Aș! Am autorul, povestesc cu el, nicio problemă. Și pe ascuns mă duc zilnic cu mașina mea la Cumpăna, la Zărnișoara. Nu prea am speranțe, da' mă duc. Am verificat ce mașini intră în zonă, ale cui sunt, am cercetat toate foile de parcurs din zilele de 14, 15 și 16 septembrie. Am descoperit un IMS al forestierilor care a trecut pe acolo, unul al poștei, am aflat că a fost un

turism din județul Neamț, am alcătuit o listă cu șoferii sancționați pentru conducere sub influența alcoolului... Ce n-am făcut? Degeaba.

— Cel puțin ești împăcat sufletește că ai făcut tot ceea ce a depins de tine. Și bine faci că nu te lași bătut. Uite, ce vreau să-ți spun: un lucru elementar, la care nu ne-am gândit: criminalul cunoștea perfect șoseaua, locurile. Deci, e un om de pe șantier! Acolo trebuie să cauți!

— Pe ce te bazezi, Gelule?

— Accidentul s-a produs aproape de miezul nopții. Era înnorat, plouase; în asemenea condiții, la munte, e întuneric beznă. Da?

— Evident!

— Ei, criminalul, după accident, a dus victima încă treizeci de metri și a aruncat-o pe acolo pe unde balustrada de zid și beton era ruptă, acolo unde prăpastia era adâncă. Ce înseamnă asta? Criminalul cunoștea amănunțit șoseaua, versanții... Exact în dreptul locului unde s-a produs accidentul, panta e destul de lină, fără bolovani și colțuri de stânci. De ce n-a aruncat victima acolo? Era mai ușor! De ce!? Știa, cunoștea foarte exact locul.

— Uimitor de simplu și de firesc raționamentul tău, spuse interesat căpitanul. Iată un lucru la care nu m-am gândit.

— De asta am trecut pe aici, să-ți vând ideea. E încă un argument, solid și sigur zic eu, că autorul crimei a lucrat și lucrează pe șantier sau, într-un caz extrem, circulă mult pe-acolo.

— Întrebarea e: cine circulă mult pe-acolo?!

— Cu un I.M.S. – preciză medicul.

— Poșta, mașina care duce poșta și presa prin comunele de munte și pe șantiere. E un I.M.S. Galben 31-Tg. Ab.1331. Îl știu și noaptea-n vis. Șoferul e un bătrân cărunt: pare om de treabă. Dar el merge dimineața și vine după-amiaza, înapoi, niciodată noaptea. În ziua aceea, bătrânul a sosit la Târgu-Alba la ora 13. Se grăbise, era sâmbătă. A parcat mașina în garajul poștei.

— Îi place să bea șoferului?

— Asta nu mai știu, spuse ofițerul și suflă scrumul de pe birou.

— Are ceva rude mai sus de Zărnișoara, prieteni? Dacă seara, bătrânul a întins-o într-o plimbare cu I.M.S.-ul cine știe unde? Câți ani are?

— Vreo 50. Am să verific totul, Gelule. Merți de idei. Într-adevăr, el, ca șofer, cunoaște foarte bine locul, dacă zilnic trece de două ori pe acolo. Și zici să continuu?!

— Discret din umbră.

— Asta și fac, îl asigură ofițerul conducându-l până la ușă, mulțumindu-i încă o dată pentru idei. Se întoarce la birou mai stăpân pe sine, mai calm. Avea din nou curaj, se simțea mai sigur.

Ușa fu deschisă brusc și în deschizătură apăru chelia maiorului Paraschivescu, care spuse cu răceală în glas:

— Vino, Ardeleanule! Ne cheamă șeful.

Câteva clipe mai târziu, străbăteau încruntați un coridor lung și întunecos.

— Sper că vei da dovadă de tact și modestie, spuse maiorul cu o voce mârâită, în care se deslușea o anume neliniște, o anume nemulțumire. Căpitanul nu răspunse. Oftă doar. Și-l urmă supus și trist.

— Eu am avut și am încredere în tine, reluă mai prietenos maiorul, dar înțelege-mă Ardeleanule, trebuia să fac o mișcare, o mutare, să întreprind ceva. Băteai pasul pe loc, iar mie mi se cereau explicații, mi se cerea să lămuresc dosarul. Pe de altă parte, n-am vrut să te compromit. Ești tânăr, ai șanse să te afirmi, ce mai, să ajungi departe. Stinse țigara și o aruncă într-o cutie cu nisip. Intrară.

— Ocupați loc, spuse comandantul cu o voce moale, familiară, arătându-le fotoliile din fața biroului său. Înalt, subțire, cu o privire spălăcită și molcomă, el ocoli biroul, trase un scaun de la masa lungă, pentru ședințe, și se așeză între cele două fotolii. Lăsă dinadins tăcerea să domnească în birou, cercetă fețele subordonaților săi, își privi ceasul, apoi întrebă.

— Cum stați, băieți, cu dosarul Gavril Stanciu? Sunt ceva noutăți sau batem pasul pe loc, în mod hotărât și sigur?!

— Ei, se poate, încercă să zâmbească maiorul Paraschivescu. Suntem pe drumul cel bun. În curând, vom avea vești foarte bune,

— Concret ce-mi puteți spune, Paraschivescule? Cam de mult sunteți pe drumul cel bun. Asta nu ajunge. Ce zici, Ardeleanule, am dreptate sau nu?!

— Aveți, tovarășe comandant.

— Bine, gata cu gluma și cu vorba. Ce noutăți ai? Comandantul îl fixă cu privirea pe căpitan.

— Eu am ceva noutăți, dar, iertați-mă, nu sunt în măsură să vorbesc despre acest caz.

— De ce? spuse nedumerit colonelul.

Paraschivescu scoase pachetul de țigări, înmuie una cu mâini tremurânde, între degete, vru să ceară permisiunea s-o aprindă, își aminti că în biroul comandantului nu se fumează și renunță. Congestionat la față, se

agita mult, pentru orice fleac, trăind mereu cu impresia că n-a muncit destul și bine. Intervenii în discuție crispat, umezindu-și buzele uscate:

— Aș vrea să lămuresc eu lucrurile...

— Lasă-l, te rog, pe Ardeleanu!

— Mi s-a luat ancheta, răspunse căpitanul.

— De ce?! De data aceasta privirea pătrunzătoare a colonelului se opri asupra lui Paraschivescu.

— Știți, raportează că mergea greu ancheta; m-am gândit că tovarășul căpitan nu are destulă experiență, voiam să rezolvăm rapid cazul, fapt pentru care l-am însărcinat să continue investigațiile pe maiorul Pândeale.

— Bine, și? S-a rezolvat ceva?

— Deocamdată, nu. Lucrează doar de o săptămână. Avem însă indicii sigure și continuăm, raportă maiorul Paraschivescu, ștergându-și fața și fruntea cu batista.

— În concluzie, încotro vă îndreptați atenția? Ce faceți, ce presupuneți?

— Noi credem că șoferul Trifan e autorul crimei. Asta ar fi prima ipoteză!

— Dovediți!

— Încercăm, tovarășe colonel.

— Regret foarte mult. Acest caz trebuia să-i rămână. Ochii colonelului îl arătară, cu o privire sigură, rigidă, pe căpitanul Ardeleanu.

— Ne-am gândit că, totuși, e prea tânăr, prea neexperimentat...

— Un om își câștigă experiența în muncă, se formează muncind, nu ținându-l deoparte! Dumneata ai 50 de ani, tovarășe maior; de zece ani ești șef la judiciar. Uite, eu te întreb acum, ce criminalist crești, ce om pregătești, pe cine lași mâine, când vei ieși la pensie?!

— Ei, o să numim pe cineva, încerca să râdă maiorul.

— A numi un om într-un post oarecare nu e mare lucru. Mare lucru e să formezi, să pregătești un om. De-aia nu avem oameni buni în anumite posturi, Paraschivescule, că tot numim pe unul și pe altul, în loc să-i formăm. A doua ipoteză?!

— Păi, noi considerăm că asta e cea mai plauzibilă, a doua! Și anume: n-a fost crimă, accident de circulație, ci o cădere în prăpastie din vina victimei.

— Avem dovezi suficiente?

— Încă nu, se bâlbâi Paraschivescu. Ar fi bine să-l chemăm și pe maiorul Pândeale.

— Cunoaște mai bine situația decât superiorul său?!

Maiorul tuși, înghiți în gol, apoi recunosc:

— Nu știe, dar...

— Să analizăm în trei lucrurile. Ardeleanule, ce spui despre cele două ipoteze ale noastre? Întrebă amabil comandantul.

— Scuzați-mă, dar nu stau în picioare. Și vă voi argumenta de ce. Trifan, șoferul, pe care l-am anchetat și bănuir o vreme, ca autorul faptei, a comis un accident de circulație mult mai departe de locul crimei noastre. Am verificat totul. El a intrat într-o căruță care circula neluminată, noaptea. Stăpânul căruței era beat, dormea, calul îl ducea acasă. Trifan s-a speriat și a fugit de la locul accidentului. Urmăream autorul unui accident și am descoperit, fără să vreau, altul. IMS-ului lui Trifan îi lipsea farul drept; Gavril Stanciu a fost lovit cu partea stângă a mașinii.

— E o presupunere subțire, netemeinică, a medicului legist, interveni agitat maiorul. Eugen Pop e cam prea sigur pe el. Dați-mi voie să cred că n-a fost accident de circulație. Ancheta lui, vreau să zic concluziile medico-legale, mai mult mă încurcă decât mă ajută!

— Eu nu dau, acum, dreptate nimănui: nici dumitale, spuse îngândurat comandantul, nici legistului. Un lucru e limpede însă: trebuie să ne respectăm părerile. Ce zici, Ardeleanule?

— Eu consider foarte bune concluziile lui Gelu Pop. Chiar dacă pentru moment mă încurcă. Și prefer să mă încurce concluziile, numai să fie adevărate. În cazul nostru, crima e limpede, nu poate fi contestată.

— Ziceai că ai noutăți? își aminti comandantul. Dacă vrei, poți fuma, Paraschivescule!

— Mulțumesc, fac economie de o țigară, răspunse supus maiorul.

— Vreau să vă raportez, tovarășe comandant, că eu am continuat să cercetez acest caz...

— De ce ai făcut asta? Întrebă comandantul, cu o voce caldă, prietenească.

— Nu știu cum să vă spun, simțeam în mine o povară, o durere. Nu pot să uit privirea deznădăjduită și sfâșiată de suferință a soției lui Stanciu, care mi-a spus, în clipele în care încercam s-o conving că vom descoperi neapărat vinovatul: „O să-l găsiți, dar ce folos... Viii au întotdeauna mai multă dreptate decât cei morți!” Atunci, am făcut un legământ: să găsec vinovatul cu orice preț, să-i dovedesc lui însuși crima, s-o recunoască și să-și primească pedeapsa. Trebuia să continui, eram obligat moral...

— Și dacă descoperea Pândeale autorul?! îl întrerupse comandantul.

— M-aș fi bucurat pentru reușita lui, pentru adevărul demonstrat și aș fi suferit în mine pentru neputința și nepriceperea mea.

— Ce bine ar fi să suferim fiecare, ori de câte ori nepriceperea și nepregătirea noastră ne pun în postura de învinși! Dar, mă rog, de vorbit e ușor... Ce rost are să vorbim una și să facem alta!? Noutățile, Ardeleanule?!...

— Tovarășe colonel, mi-e greu să vă vorbesc despre ele.

— De ce? Ai vreun motiv anume?

— Am. Ele țin, deocamdată, mai mult de credința mea, de convingerea mea, decât de argumente materiale, decât de probele ce-mi stau la dispoziție.

— Crezi că faci lumină până la urmă?

— Sunt convins, spuse cu o ciudată siguranță căpitanul.

Maiorul urmărea leneș, comod așezat în fotoliu, discuția. Nu-i plăcea nici mutra, nici felul de a fi al căpitanului. I se părea mândru, nesupus, arogant și ambițios. Maiorul iubea oamenii care-l consultau, care procedau după sfaturile lui, care țineau cont de ideile, de părerile lui. Comandantul se întoarse de la fereastră și spuse meditănd:

— A trecut cam mult timp de la accident...

— A trecut, aprobă maiorul, dar eu sper că Pândeale rezolvă totul în câteva săptămâni. Știți, Pândeale e un bun...

Știu, știu, Paraschivescule, știu cum e Pândeale, dar te rog să-l lași pe Ardeleanu să lucreze în cauza asta! Prefer o înfrângere a lui, decât o victorie nesigură a lui Pândeale! Nu știu dacă mă înțelegi?

— Vă înțeleg! Se poate, tovarășe colonel, spuse sigur pe el maiorul Paraschivescu, deși nu înțelegea nimic, nu pricepea despre ce este vorba.

— Spune-mi Ardeleanule, ai rezolvat ceva cu ceasul acela de damă?

— Deocamdată nimic. Nu știu al cui e.

— Caută să găsești stăpâna ceasului. Mi se pare mie că femeia aceea e cheia problemei noastre. Cu asta îți doresc succes.

— Am înțeles, rosti recunoscător căpitanul.

Pe coridor, îndreptându-se către birou, Ardeleanu simțea o nemulțumire. Dar îl și irita faptul că se afla la ora sfaturilor. Și Gelu Pop și comandantul îi dăduseră sfaturi. „Poate am ajuns la o oră când am nevoie de ele. Dacă singur nu mă pot descurca, n-am decât să le accept”.

— Relule, spuse Paraschivescu, oprindu-se și așteptându-l, sper că nu te-ai supărat?! Voiam doar sa te scot din încurcătură, mă băiatule. Mâine ai nevoie de mașină?

— Nu. Deocamdată n-am nevoie. Dacă va fi cazul, o să vă cer.

— Te rog, te rog foarte mult.

În biroul său, știindu-se din nou răspunzător de acel dosar, căpitanul simți un sentiment de ușurare și ambiție.

VIII

— Te-am chemat aici să te întreb cu ce-ți pot fi de folos, cu ce pot să te ajut?

Cuvintele căzură grave și neașteptate, ca o sentință. Sever Bojan le rostise cu o voce obosită, tremurândă. Încercănat, îmbătrânit subit, părea un om sfârșit. Pe reverul hainei, purta o mică panglică neagră. Ardeleanu își frământa nervos mâinile și tăcea.

— N-are rost să-ți cer scuze pentru ceea ce a fost. Dacă vrei, o fac cu toată sinceritatea. Dar nu despre asta am vrut să vorbim. Cu ce te pot ajuta?

Ardeleanu își aprinse îngândurat o țigară. Bojan continuă:

— Îmi pare rău că n-am la îndemână o cafea sau un păhărel de țuică. O țuică, o vodcă, am putea bea la bufetul coloniei.

— Sunt cu mașina, se scuză abia auzit celălalt.

— În seara aceea, am trecut cu I.M.S.-ul nostru pe acolo. După unsprezece! Reține deci. Veneam de la Vatra cu Bogdan Munte, gestionarul cantinei și bufetului. Am întâlnit o basculă, iar din urmă m-a depășit o basculă, asta între Vatra și Cumpăna. N-am văzut nimic suspect, nimic ce te-ar putea interesa. Ba să nu mint, a mai trecut spre Vatra și o motoretă. Ce te-ar mai interesa, Ardeleanule?

— Vă mulțumesc. Iertați-mă, pentru cine purtați doliu?

— Tata! A murit acum cinci zile. Mergea seara spre casă, cu bicicleta. În marginea comunei, l-a lovit o mașină, un camion se pare. L-au găsit mort. Șoferul a fugit de la locul accidentului. Va rămâne, probabil, un accident cu autor necunoscut. M-a zguduit teribil moartea tatii. Credeam că sunt mai tare. Toată viața am trăit cu impresia asta. Și nu sunt. Am fost și sunt un om slab, Ardeleanule, un egoist, adeseori extrem de invidios. Și asta poate pentru că toată viața mea a avut ceva sucit și nefiresc în ea. Am fost foarte ambițios, dar pripit. Meseria asta nu mi-am ales-o eu. Ea m-a ales pe mine! Dar am practicat-o, la început, cu mare curaj și, mai ales, cu mare siguranță. Fără să vreau, m-am autoeducat prost, în ideea că dreptatea e întotdeauna de partea mea. De asta am și greșit uneori. Visam să ajung un mare specialist, dar în loc să mă pregătesc, să studiez, eu mi-am căutat și aranjat anumite

relații. Nu mi-e rușine să recunosc acest lucru, mi-e rușine și mă doare fiindcă am procedat astfel. N-am avut și nu am talent în meserie. Pentru asta te-am invidiat, pentru asta nu ți-am spus nimic până azi și n-am vrut să te ajut. Am fost nemulțumit, revoltat chiar, fiindcă nu mi-au încredințat mie cazul. Eu nu am răbdarea, încăpățânarea, priceperea ta...

— Nici eu n-am făcut mai nimic, spuse cu amărăciune, Ardeleanu.

— Eu nu reușeam nici atât! Cum zic, am fost invidios, am fost superficial și prea mândru de mine. În tinerețe, am iubit o fată dintr-un sat cu mine. Era frumoasă, deșteaptă, azi e conferențiar universitar, dar am părăsit-o pentru că tatăl ei n-a vrut să se înscrie în colectiv. Eram orgolios și rău. Îmi plăceau femeile și petrecerile, mă obișnuisem să beau pe ascuns, să chefuiesc pe ascuns, să iubesc pe ascuns. M-am pomenit, într-o bună zi, că aveam două vieți: una afișată cu oarecare ostentație, cealaltă tăinuită, mereu acoperită, mascată. Mințeam. Pe cine? Pe nimeni altul decât pe mine. M-am ratat în meserie, m-am ratat apoi ca soț, ca om. Sunt bătrân și gol. Ridicol. Moartea tatii m-a făcut să mă văd așa cum sunt și m-am speriat, Ardeleanule. Toată viața mea a fost un compromis, o goană după aparență.

— Exagerați, zău exagerați...

— Nu exagerez deloc. Îți spuneam că aș fi vrut eu să am în cercetare accidentul de la Zărnișoara. Bine că nu mi l-au dat. Și știi de ce? În clipele când îl doream și te invidiam pe tine, eu nu mă gândeam la adevăr în sine, la descoperirea criminalului, cât mai ales la aprecierile ulterioare ale șefilor mei, la laudele ce-mi vor fi fost adresate, la o promovare chiar. Nu te speria de mine, nu sunt un monstru, ci numai un om care a judecat adeseori strâmb faptele, lumea, un omuleț mândru fără temeii, mistuit de patima măririi. A trebuit să ajung aproape la cincizeci de ani, să trăiesc o viață, ca să descopăr că altul, cu totul altul, e sensul ei. De asta nici n-am avut bucurii mari, satisfacții deosebite, ci doar plăceri.

Mi se părea absurd câte unul când îl vedeam admirând o floare, un ied, o apă. Sunt un om rece, sec, un tip uscat. Tu, dacă nu-ți iese o anchetă, suferi, te perpelești noaptea, te consumi, eu – cel mult înjur o dată și uit. Am în mine o indiferență blestemată, care mă ucide. Nu știu de unde vine, dar o am și asta mă doare acum. Aș vrea să cred că mă doare cu adevărat și un este doar o impresie de moment.

Bojan aprinse o țigară și o stinse pe cea veche în scrumieră. Privi o vreme pe geam. Afară, un soare orbitor lumina chipul blond al toamnei, și continuă:

— Tot ceea ce ți-am spus, mărturisirea asta, face, cred, mai mult decât toate scuzele pe care ți le-aș fi cerut. Trebuia, simțeam acut nevoia să-mi descarc sufletul, să spun totul cuiva. Ți le-am împărtășit tocmai ție, celui pe care l-am invidiat, celui pe care n-am vrut să-l ajut, celui căruia i-am fost ostil. Și știi de ce? Pentru că eu n-am niciun prieten, nicio prietenă, pentru că n-am avut pur și simplu cui să le spun! De două nopți, mă întreb umilit cum pot fi atât de singur? Te-am reținut prea mult, poate te grăbești... Te rog, cere-mi oricând orice. Iar dacă mai ai timp, treci pe la mine, să stăm de vorbă.

*

Câteva minute mai târziu, Bogdan Munte îl primea radios și atent pe căpitanul Ardeleanu:

— O, ce plăcere, tovarășe căpitan. Pofțiți, luați loc. Îi căutați, pe tov' Bojan!?

— Nu. De la el vin! Cu dumneata am treabă.

— Asta-i bună, zise Munte și fața lui prinse o culoare mai vie. N-am făcut nimic, glumi el.

— Nu se știe, i-o întoarse Ardeleanu.

— Un coniac, pepsi, o cafea?! Cu ce să vă servesc?

— Cu un răspuns exact! Atât și nimic mai mult.

— Iertați, dar v-aș da un sfat, nu vă bizuiți prea mult pe răspunsurile negustorilor. E o marfă și ieftină și la îndemână.

— Nu-i nimic, Munte, tu o să-mi dai un răspuns exact. Negustorul puse pepsi în două pahare, galant și atent. În seara când a murit Stanciu, parcă mâine sunt cinci săptămâni sau șase!? veneai de la Vatra în I.M.S.-ul miliției cu tov' Bojan.

— Va spus dumnealui, așa că nu văd de ce mă întrebați pe mine. El e om de încredere, pe când eu...

— Mă ascuți? îl întrerupse căpitanul. Ce mașini ați întâlnit pe drum?!

— Nu știu, n-am văzut.

— De ce?!

— Dormeam.

— M-a mințit oare Bojan?! El zicea adineaori că ați vorbit pe drum?!

— Firește. N-am dormit tot drumul. Am ațipit nițel pe ici pe colo, dar am și vorbit.

— Facem un târg negustorule: îmi răspunzi exact, îmi vinzi marfa fără multă vorbă.

— E cam greu – răsese Munte, deși nu se simțea în largul lui.
— Bojan îmi spunea că mă vei ajuta!
— Dacă pot, cu mare plăcere.
— Răspunde-mi ce mașini ai văzut pe drum?
— Au trecut vreo două pe lângă noi, dar fiind noapte n-am văzut ce marcă erau. Ba să nu mint, am văzut un I.M.S. Urcam serpentinele de la Zărnișoara. Mă uitam la baraj. Între munți, luminat de becuri, părea o navă ancorată în radă. Jos, pe șoseaua ce vine de la Rotunda și dă în șoseaua asta Vatra-Cumpăna, venea un I.M.S. Farurile lui spintecau noaptea. Venea destul de tare... Stăteam cu fruntea rezemată de geamul ușii și priveam în urmă valea întunecată; câteva clipe am văzut I.M.S.-ul, pe urmă, mașina noastră a urcat o altă serpentină...

Căpitanul asculta neîncrezător. Nu înțelegea cum poate fi văzut un I.M.S. noaptea, la o asemenea distanță, numai după lumina farurilor. Întrebă îndoit:

— Ești sigur?
— Foarte sigur.
— Zici că era noapte, era și înnoțat...
— Uitasem: ploaia se opriese atunci și eu am văzut I.M.S.-ul în lumina unui fulger. S-a luminat toată valea. Altfel nu-l vedeam.

Căpitanul își frecă fruntea cu palma îndelung, încordat. Acest lucru ar fi trebuit să-l știe demult. Cui i-ar fi trecut însă prin cap, să ceară relații tocmai de la gestionarul cantinei și bufetului?

*

Mic și îndesat, numai în cămașă, transpirat, plutonierul Octavian Rusmănică spărgea lemne cu toporul. Se uită cu coada ochiului la grămăjoara de lemne și simți o dulce lene tăindu-i cheful de lucru. Puse un butuc, ridică ostenit toporul, dar, în clipa aceea, auzi zgomotul unei mașini care se apropia.

Când ajunse la poartă, mulțumit parcă de deranj, din mașină coborî căpitanul Aurel Ardeleanu. Deschise poarta, încercând să se convingă în ce poziție se află căpitanul.

— Bucuros de oaspeți, Rusmănică?
— Cum altfel, surâse încântat plutonierul. Pofțiți în casă.
— E mai plăcut afară, la aer. Și căpitanul se așeză pe un butuc, făcându-i semn gazdei să ia loc, alături. Rusmănică, băiatule, aș vrea să mă ajuți. Uite cum stau lucrurile: am convingerea că mașina care l-a lovit pe Stanciu a venit dinspre Rotunda. Aș vrea să știu unde a fost, la cine anume?

— Asta nu-i ușor, se scărpină după ureche plutonierul.

— Mie îmi spui? oftă căpitanul. De aici, din comună, șoseaua, drumul asfaltat mai duce vreo trei kilometri până la cariera de piatră. Și mai departe?!

— Nu mai e decât un drum de căruțe, pe care nu circulă mașini. Și mai e un drum forestier părăsit. Nu se mai taie lemne și drumul e părăsit.

— Asta înseamnă că un I.M.S., o mașină, a plecat în acea sâmbătă, seara, târziu, de aici. De unde a plecat? Sunt șoferi în comună?

— Sunt!

— Pe I.M.S., te-am mai întrebat, mi-ai spus că nu lucrează niciunul.

— Am vorbit din nou și așa e, vă rog să aveți încredere. Sunt șoferi pe camioane și pe autodubițe, opt în total. Unii parchează și acasă.

— Bine, bine, nu asta ne interesează. Uite ce părere am eu: șoferul de pe I.M.S.-ul respectiv a fost aici, în comună; înseamnă că are pe cineva; ori vreo femeie cu care trăiește, ori vreo rudă. În chestiunea asta, te rog să-mi dai o mână de ajutor.

— Vă dau, spuse plin de înțelegere plutonierul, dar nu știu cum... Ce anume trebuie să fac?

— Tu cunoști femeile din comună. Care-ți par mai dubioase, care din ele au prieteni care vin cu mașini?!

Rusmănică se ridică brusc de pe butuc, gata să pornească într-un anume loc, hotărât și sigur, își scoase batista și-și șterse fruntea. Zise îngândurat:

— La una singură, profesoară de franceză, parcă, vine un inginer de pe șantier.

— Alta?

— Nu prea le știu, eu îs om însurat, cu familie și copii...

— Te rușinezi, se amuză căpitanul. Eu te întreb și dacă-mi poți spune câte ceva, e bine; dacă nu-mi spui, n-o să fie nicio dramă. Te rog, du-te în comună și te interesează discret la cine vin rude, prieteni, cunoscuți cu mașinile. Căpitanul se ridică și porni grăbit. În poartă întrebă: Cum o cheamă pe profesoara de franceză?

— Elvira Botezan.

— Află tot ce poți până mâine la prânz, Rusmănică.

— Am înțeles, să trăiți! Mai e una... Deocheată, tot profesoară, Mărioara Nap. Și la ea venea tot un bărbat de pe șantier. Cu un Renault 16.

Spre surprinderea lui Rusmănică, ofițerul își lăasă mașina în fața casei lui și porni pe jos, plictisit și visător. Ori poate așa voia să pară!

*

La geamurile camerei dinspre uliță, unde locuia Mărioara Nap, se zărea o lumină mică, verzuie; probabil era de la televizor. Ardeleanu urcă treptele de beton și bătu la ușă. Se aprinse lumina în cameră, urmă becul din veranda mare, închisă cu sticlă, iar cineva deschise ușa. O femeie blondă, durdulie, nici frumoasă, nici urâtă, într-un capot lung, cu flori mari și galbene, apăru în prag și întrebă rece:

— Pe cine căutați?

— Cred că pe dumneavoastră! Tovarășa Mărioara Nap?!

— Da. Eu. Poftiți!

Căpitanul intră. Pe micul ecran era un film străin., își ceru politicos scuze:

— V-am deranjat când nu trebuia... Iertați-mă dar...

— E prost filmul, răspunse femeia. N-aveam ce face, pierdeam vremea... Aș vrea să știu cu cine am onoarea? Ocupați loc!

— Am bătut la ușa dumneavoastră și nu m-am prezentat. Semne de bătrânețe, glumi ofițerul. Sunt Aurel Ardeleanu, inspector la secția drumuri și poduri a Consiliului popular al județului Târgu-Alba. Am și eu un necaz, ca tot omul, și-am venit la dumneavoastră cu o întrebare. Eu am călătorit, acum două săptămâni, cu o mașină de ocazie, de aici, din Rotunda, până la Târgu-Alba. Mi-am uitat în mașină o mapă cu acte, cu planuri și cu cheile de acasă, de la birou și ale mașinii. Nu pot umbla cu mașina, sunt pus într-o încurcătură... Am venit aici să mă interesez ce mașini vin, ce mașini pleacă, în speranța că voi regăsi actele și cheile pierdute.

— Bine, dar de ce vă interesați la mine? se miră femeia.

— Am umblat din casă în casă, explică ofițerul, refuzând țigara ce i se oferise: Găsiți Kent aici, la munte?!

— Da de unde, îl privi chiorâș femeia. Le primesc. Nu înțeleg de ce ați venit, totuși, la mine!?

— Mi-au spus niște copii că uneori în fața casei dumneavoastră staționează o mașină. Ce mi-am zis? să întreb, că doar nu costă nimic!?

Femeia rămase nehotărâtă câteva clipe. Scutură scrumul și se lăsă comod într-un fotoliu. Ofițerul observă sânii femeii prin deschizătura capotului. O transpirație rece îi umezi fruntea. Ironică, perversă, femeia întrebă:

— Vă e rău?!

— Încă nu. Dar dacă vă mai aplecați o dată să scuturați scrumul, s-ar putea să-mi fie și mai rău.

— Îmi pare bine, spuse femeia încântată. În ceea ce privește mașinile, la mine nu vine niciuna. Povestea dumneavoastră pare cusută cu ață albă...

— Ba nu, își juca atent rolul falsul inspector, îmi pare rău! Scoase din buzunar un ziar de format mic, și continuă: Am dat și la mica publicitate un anunț. Poftiți! Femeia prinse ziarul cu degetele ei groase și lungi, a căror unghii răsucite păreau ghearele unei sălbăticiuni. Citi anunțul, înapoie ziarul bărbatului, își aranjă cu un gest nefiresc părul și spuse:

— Totuși aici n-au stat și nu stau mașini.

— Știți, așa mi-au spus copiii. Eu îi cred: ei nu mint ca oamenii mari! Poate mă ajutați să-mi găsesc actele... Ofițerul se amuza. Anunțul din ziar îl descoperise întâmplător și uza de el ca să aibă o acoperire.

— N-am cum să vă ajut, vorbi femeia, strângându-și capotul.

— Unii au un noroc teribil: pierd câte ceva și peste două zile găsitul le aduce lucrul respectiv acasă. Eu caut, nu găsesc, iar dumneavoastră nu mă ajutați... Nici prin vecini nu vine vreo mașină?!

— Deveniți plictisitor, tovarășe inspector, îl mustră femeia.

— Copiii sunt de vină! Ei mi-au spus că oprea o mașină... Ziceau că venea mereu un Renault 16...

Mărioara își mușcă ușor buza și ochii îi deveniră parcă mai mari. Recunoscu, îmbufnată:

— Da, venea, dar acum un an. Un amic al meu. Ne-am certat și nu mai știu nimic de el. Chiar aș fi curioasă să aflu ce mai face...

Așteptau în liniștea încăperii, străini, suspectându-se. Ofițerul puneă întrebări și urmărea fiecare cuvânt, fiecare gest al femeii. De cealaltă parte, Mărioara, agasată, luată prin surprindere de către un străin care căuta și nu căuta ceea ce zicea că a pierdut! O răceală îndoielnică domnea între ei. Niciunul, nici celălalt nu avea curajul să discute deschis, să meargă mai departe. Pentru a nu-i trezi bănuiele prea mari, ofițerul întrebă:

— Aveți cumva un ceas? E târziu și vă rețin...

— Am, spuse femeia, și arată un ceas de masă, așezat pe o noptieră lângă canapea.

— A, da... nici nu-l vedeam. Îmi pare rău, n-am noroc și pace... Speram să descopăr la cine venea mașina în care mi-am pierdut actele.. Împături ziarul cu anunțul, îl vârî în buzunar și mergând spre ușă, adăugă: îmi închipui că e destul de plictisitor aici, la munte?!

— Să nu credeți!

— Nu vă e urât?!

— De ce?! M-am obișnuit. Nu mi-e urât nici iarna, când urlă lupii în deal, deasupra grădinilor.

— Așa aproape? se minună ofițerul, ieșind în verandă.

— Să-i auziți cât de fioros urlă!

— Și dumneavoastră stați singură?

— Singură! Cu cine să stau?

— Grea viața de unul singur, vorbi ofițerul, ieșind în uliță. Nu mai veniți, o să vă răciți. Ziceam de singurătate. Odată, nevastă-mea a stat câteva săptămâni la soacră-mea, era bolnavă. Foarte greu am scos-o la capăt. Zău! Ofițerul îl copia pe Colombo. În sinea lui, se amuza. Abia acum mă întreb, adăugă el, cum i-o fi nevesti-mi, că eu, ca inspector la secția de drumuri și poduri a Consiliului popular, sunt tot plecat!

— Atunci nu e mai bine să suportați singurătatea singur, decât în doi?!

— E un sâmbure de adevăr în ceea ce spuneți, zău! Îmi pare rău că v-am deranjat. Noapte bună!

— Mi-a făcut plăcere, răspunse femeia cu o voce urâcioasă și se întoarse în casă.

IX

Lucra încă, după cum obișnuia el să spună, într-un întuneric total! Dar simțea că e bine, ceva îi spunea că trebuie să meargă mai departe – ce straniu îi sunau aceste cuvinte – cu perseverență și răbdare. Lucra ca un apucat, cerceta cu o răbdare bolnăvicioasă, dar ca un făcut, nu intuia, nu vedea nicio fărâmbă de progres. Conducea mașina îngândurat, uitând până și de Irina, care picotea în dreapta lui. Tăcerea nu-l bucura, dar într-un fel îl mulțumea. Îi părea bine că Irina nu-i reproșează, delicat și grijuliu ca întotdeauna, că, de câteva săptămâni, iar e un dispărut de acasă, mai mult al anchetei decât al familiei. Căpitanul știa foarte bine toate aceste lucruri și se întreba cum ar fi putut, la modul ideal, să le împace? Familia ori meseria? Evident, le iubea pe amândouă și mai mult își iubea familia. Dar o și uita adeseori. „Oare există vreun om care le împacă perfect pe amândouă?” Nu știu ce să-și răspundă, se gândi o vreme, apoi renunță, considerând întrebarea stupidă pentru acele clipe. Venea de la mama lui, care era bolnavă și se grăbea să ajungă la spital unde Sorin era internat. „Dacă-mi pierd copilul și înnebunesc”. Apoi, speriat, refuză să se mai gândească la copil și privi afară pe câmp. O șosea dreaptă, ca o rază de lumină, se întindea în fața lor. Mergeau spre Târgu-Alba, triști, abătuți. Era o zi de o frumusețe stranie, cu un cer înalt și pur, albastru deschis, și curat ca ochii unui prunc ce râde în soare. El conducea mirat, descoperise grâul pe lângă care trecuse de atâtea ori și îl sorbea din priviri; alături, Irina, obosită, cu fața pământie și ochii căzuți în orbite, tăcea și ofta în răstimpuri. Erau atât de puțin împreună și aveau atâtea de spus, încât atunci când rămâneau singuri, ca acum, într-un drum lung și pustiu, nu-și spuneau nimic. Poate fiindcă nu știau cu ce să înceapă, poate fiindcă erau mulțumiți și de aceste clipe de liniște și singurătate comună, poate pentru că nu mai avea rost să-și spună nimic. Viața lor se consumase tragic de repede și mereu pe drum, alergând, căutând, sperând. Un singur lucru îl redescoperea mereu, cu durere și revoltă nemărturisită, de la o vârstă la alta: că timpul trecea din ce în ce mai repede. Întoarse ochii spre Irina. Femeia dormea sau rămăsese poate cu ochii închiși, cu pleoapele căzute, mângâiate de căldura soarelui de

decembrie. „Doamne!” vru să țipe, observând cât păr cărunt avea Irina. De mult nu-i privise chipul atent, sau nu observase cât a îmbătrânit? Fața ei rotundă și măslinie, care făcea gropițe în obraz când râdea, avea o paloare bolnăvicioasă, cute mici se adunau în colțul ochilor și al gurii, buzele erau supte și uscate. Cutremurat de bizara descoperire, o privea intens, cu regret și suferință, comparând-o în gând cu cealaltă Irina, din tinerețe, pe care o vedea cu ochiul minții. „Oare când a îmbătrânit? Eu unde eram? Desigur, copilul! Boala copilului a îmbătrânit-o peste măsură”. Vru să se privească în oglinda retrovizoare. Duse mâna spre oglindă, s-o încline nițel. Șovăi, apoi renunță. Nu avea curajul.

O privi iar pe Irina. „Doarme; e sfârșită biata de ea!”

— Ce e? Întrebă femeia fără să deschidă ochii.

— Credeam că dormi...

— Cum îți închipui una ca asta? Cum să dorm? Nu pot dormi nici noaptea, în pat, dar acum, ziua... Mergi mai tare.

— Și ție îți pare lung drumul?

— Foarte lung! M-am săturat de drumuri.

— Te cred, Irina. Ai și tu dreptate. M-ai urmat peste tot ca o slugă credincioasă și eu te-am uitat adeseori...

— Lasă asta, nu, nu mai vorbi. La ce bun?

— Uneori trebuie să vorbim, și dacă o făceam mai demult, era mai bine.

— Poate!

— Sigur, nu poate! Spune-mi Irina, regreti anii ăștia?!

— Nu. Regret un singur lucru și anume: ai fost prea mult al meseriei și prea puțin al familiei, al copilului. Ai fost un mare absent, un fermecător absent, un cuceritor absent. Cum vrei, dar absent!

— Știu! La început, nici nu mi-am dat seama.

— Iar pe urmă a fost târziu... Să ne gândim mai bine la copil. Mi-e teamă, omule! Am mereu presimțiri rele! Ar trebui să-i dăm bani profesoarei, să mai consultăm și alți medici, să facem ceva! În ochii femeii strălucea limpede și adâncă durerea.

— Să-i dăm și acum niște bani, n-am nimic împotriva, deși eu nu aș putea lua sau să dau bani pentru nimic în lume. Mi-ar fi rușine, o cumplită rușine. Tu cum i-ai dat ultima dată?

— Și mie mi-e jenă, mi-e scârbă! strigă Irina. Dar sunt mamă și pentru copil fac orice. M-am dus la ea, am găsit-o pe coridor, și mi-a spus înțepată cu vocea ei sinistră de bărbat bătrân și bețiv: „Așteptați acolo!”, și mi-a

arătat ușa cabinetului. Am așteptat-o vreun sfert de oră. A venit, a intrat în cabinet și m-a privit ca o mută, pe deasupra ochelarilor. „Doamnă profesoară, i-am spus, vă rog din suflet, faceți tot ce se poate pentru copil. E unicul nostru fiu”. I-am întins plicul cu cinci sute de lei, a zâmbit scurt, l-a aruncat în sertarul mesei și m-a asigurat că totul e bine.

— Cum pot să primească bani, fără jenă, fără teamă...

— Tu te miri. Ei nu se miră! Ei iau!

Femeia rămase cu capul pe spate, cu ochii închiși, mistuită de gânduri. Arăta din nou sfârșită, îmbătrânită atât de repede. În părul ei cărunț juca soarele, făcându-l să lucească ciudat, când cu unduiri mate, când cu reflexe metalice. Ardeleanu accelerează și mai mult, nemulțumit și trist.

— Altădată, vorbeai femeia, îmi mai spuneai cum îți merge ancheta, cum stai, ce greutate ai... De un timp...

— Ce să-ți spun? Ți-aș spune și acum dar...

— Dar!?

— Știu multe lucruri, am probe, am indicii, deci, într-un fel, s-ar putea zice că stau bine; cât despre autor, nu știu de unde să-l iau, unde să-l caut?

— Te miri!? Câte ai pe cap... Zău, ar trebui să te gândești și la sănătatea ta, la liniștea ta...

— Ca niciodată, am clipe când mă simt învins, când cred că nu voi reuși nimic. Mi-e frică de cazul ăsta...

— O să-l rezolvi, Relule. Ești prea ambițios și ordonat. Ți trebuie însă liniște, limpezime, odihnă. Astea nu le ai...

*

Pe coridoarele spitalului domnea o liniște nefirească. Era ora vizitei și micii pacienți stăteau încă în paturile lor, cuminți și nerăbdători, așteptând să plece medicii. Irina se duse spre salonul 20, unde era internat Sorin; Ardeleanu găsi pe profesoara Mihalache în cabinet. Îl anunță o soră. Trecu pragul încăperii cu emoție. Un birou imens, cu fotolii mari și grele, din piele, un ficus sub fereastră, o bibliotecă ridicată pe un perete întreg, o canapea, o măsuță și o masă, un dulap – toate mari, grele și vechi. La masă, profesoara, cu ochelarii pe nas, citea. Aurel rămase nemișcat minute în șir, până când profesoara Margareta Mihalache spuse sec:

— Ședeți. Vă ascult.

— Sunt tatăl lui Sorin Ardeleanu...

— Da, știu. Îmi amintesc foarte bine. Cu ce vă pot fi de folos?

Își frecă fruntea, zăpăcit de figura de cal a femeii, de nasul ei mare, borcănat, de vocea ei tabacică, de docher. Sună telefonul și Aurel avu timp să se reculeagă. Apoi, întrebă îngrijorat:

— Aș vrea să știu care e situația copilului?!

— Bună. O să se vindece complet. Totul nu e decât o chestiune de timp. Să avem răbdare! Nu văd de ce trebuie să vă alarmați?!

— Bine, dar nu sunt semne de ameliorare a bolii, dimpotrivă...

— Sunteți medic?

— Nu. Sunt părinte!

— Foarte bine. Atunci vă rog mult, nu încercați să-mi dați lecții.

— Nu dau lecții, întreb! Am dreptul să întreb cum evoluează boala copilului?!

Profesoara își frământa mâinile mari, pline de noduri de grăsime și inele de aur. Era nervoasă, o agasa discuția.

— Nu ar fi bine să-l vadă și alți specialiști? E o rugămintă...

— Nu, nu permit, atâta timp cât e în clinica mea! Avem specialiști buni. Deocamdată, nu e cazul să-l vadă nimeni.

— Mă tem ca situația lui să nu fie prea gravă, doamnă profesoară.

— Aveți toată încrederea în mine; vă asigur, o să se facă bine! Nefrita e o boală care cere răbdare multă. Și timp.

— Să căutăm ceva medicamente străine?!

— N-avem ce să-i prescriem, nu e cazul...

— Mi-e teamă, să nu ajungă la o nefrită subacută.

— Cine v-a băgat în cap atâtea prostii? Cum o să treacă?! Copilul e în spital, nu în pustiu. Noi ce păzim?

— Nu știu, ce păziți, dar eu îmi apăr copilul.

— Apărați-l când e nevoie, nu acum. Vă repet: deocamdată, e în afara oricărui pericol. I-am prescris tratamentul adecvat, îl urmărim clipă de clipă, facem tot ce se poate.

— Aș vrea să vă întreb ceva: nu s-a intervenit prea lent? Un amic al meu, medic și el, e de părere că trebuiau administrate medicamentele în doze mai mari?!

Profesoara sări ca arsă din scaunul ei imens, încrustat cu motive populare, tipând:

— Nu mi-a spus nimeni asemenea lucruri până azi. Mă înveți dumneata medicină?! Drept cine mă iei? În clinica mea, nu permit să mi se vorbească astfel! Aș putea să vă dau copilul, să-l duceți unde vreți. Dar am obligația

morală să-l vindec, și-l voi vindeca! Fără sfaturile și sugestiile nimănui. Regret, dar eu trebuie să vindec copiii, nu să mă enervez! Socotesc orice discuție încheiată.

Ardeleanu se ridică palid, enervat și el, abia stăpânindu-se, și se retrase gârbov spre ușă, de unde întrebă:

— Dacă ați fi în locul meu, părinte, ați fi nepăsătoare față de soarta propriului copil și ați încheia astfel orice discuție? Rostise cuvintele rar, apăsător, ca pe o poruncă. Profesoara, scuturată de un acces de plâns, se prăbuși în fotoliu. El îi văzu apoi ochii. Nu plângea! Ochii ei erau reci și pustii, ca un deșert. Tremura doar, căzută pradă unui spasm nervos.

— Enervați oamenii fără rost, spuse ea.

— Scuzați-mă! Regret. Sunt și eu om, am atâtea pe cap, iar soarta copilului e o tortură. Aș dori să iau copilul, doamnă doctor.

— Nu-l pot lăsa să plece! Răspund pentru el. Trebuie să vi-l dau sănătos.

După o lungă tăcere, el cedă:

— Vă rog din inimă, doamna profesor, faceți tot ce puteți! E unicul meu copil.

— Știu, spuse moale femeia, aprinzând o țigară.

Ardeleanu se târa dezorientat pe coridor. Ceva îi spunea că a greșit, că nu trebuia să-l mai lase pe copil în clinica profesoarei Mihalache. „Clinica mea”! – cum sublinia ea, cu o vădită plăcere. Picioarele-i erau de plumb, respira greu și-i vâjâiau urechile. Intră în salonul 20, chinându-se să zâmbească. Irina ședea pe pat, iar Sorin stătea atârnat de gâtul ei. Când îl văzu, Sorin sări din pat și alergă spre el. Ceilalți copii nu împărtășeau bucuria lui Sorin. Îl priveau ca niște bătrâni, uitând de jucării, supărați că tăticii lor nu veneau și ei.

— Tăticule, tăticule, te rog frumos să mă duci acasă. Nu-mi place aici.

— Scumpul tatii, doar câteva zile mai stai, te faci bine și te duce tăticu acasă...

— Nu. Vreau acum, vreau acum, repeta copilul cu durere în glas. Uite ce soare, ce frumos e afară. Vreau să mă joc cu copiii.

— Sorinei, tu ești băiat mare.

— Vreau acasă, se ruga, cu o nemăsurată sete de viață.

X

Își încălzi ceaiul pregătit de seara, îl bău fără să șadă, mănca doi biscuiți și porni în goană, cu mașina proprie, spre Rotunda. Nu mai avea somn, liniște, nu mai mânca. Zilele erau lungi, chinuitoare. Pornise devreme, să se poată întoarce seara, să treacă pe la spital. Își reproșa că nu se ocupă destul de copil. Dar se consola, convingându-se că, în fond, chiar dacă ar fi stat toată ziua lângă el, la spital, nu l-ar fi putut ajuta mai mult. Se întreba oftând adânc de ce veniseră așa, deodată, toate pe capul lui?!

Ajunse la Rotunda pe la nouă și se duse direct la școală. Apela din nou la copii, la spiritul lor de observație, la cinstea lor. Ulița era pustie. Era senin și cald, pământul uscat și plin de crăpături, mirosea a bălegar și a fum. În curtea școlii, câțiva copii jucau fotbal. Doi dintre ei aveau opincuțe în picioare și căpitanul nu se sătura să-i admire. Aveau o tehnică surprinzător de bună pentru vârsta și... echipamentul lor. Rezemat de gard, urmărea jocul, uitând parcă pentru ce venise. Dacă ar fi știut cu ce minge joacă – una mică, dezumflată aproape, le-ar fi adus copiilor una din acelea mari, cu dreptunghiuri albe și negre, care se găseau în toate magazinele cu jucării. Copiii jucau fotbal la porți mici. Porțile erau făcute din niște pari mici, de o jumătate de metru, poate mai scunzi, iar ca să se vadă mai bine pe vârful fiecăruia era pusă câte o căciulă de miel, neagră, mițoasă; una singură era de un gri vechi și murdar. Căpitanul se apropie de un grup de trei „spectatori”, resemnați.

— Voi de ce nu vă jucați? întrebă ofițerul.

Copiii ridicară rușinați din umeri și priviră în pământ. Unul dintre ei, mai dezghețat, spuse după un timp:

— N-avem încălțări. Altfel, am juca noi...

— Ghetre rele nu aveți acasă? întrebă ofițerul.

— Nu. Pe alea roase le poartă cei mai mici... Cu astea nu avem slobozenie să jucăm, prea să rod...

— În ce clasă ești?

— Io într-a patra, el îi pe a șasea!

— Cum te cheamă? îl întrebă Ardeleanu pe cel mai mare.

— Iuga. Iuga Dumitru.
— Îți place să înveți?
— Place, domnule, numa' nu prea-i vreme.
— Ce faci tu de n-ai vreme? Ce lucrezi?
— Multe. Este lucru și-n ocol, și-n câmp și la pădure.
— Care materie îți place mai mult?
— Istoria. Îi frumoasă, cu întâmplări, cu oameni...
— Da' matematica?
— Matematica – nu! răspunse copilul.
— Îi urâtă, Dumitre?
— Mie nu mi-i urâtă nicio materie, da' matematica mă năcăjește mult. N-am inimă de ea. Fac zeci de probleme fără să smintesc un calcul, o operație, da' nu-mi mai place de-o vreme defel...
— De ce? Ți se pare mai grea, mai de neînțeles?
— Ba, ba, spuse pruncul îngândurat, ca un bătrân. Mi-i urâtă tovarășa. Tovarășa profesoară Nap. Strigă la noi, ne ocărește cum îi vine la gură.
— Vă bate când sunteți răi?
— Nu, nu ne bate, nu-și pune dumneaei mintea cu noi, da' are așa o vorbă grea... Mie nu-mi place...
— Vă ține și în pauză când nu-și termină lecția?!
— Nu, că are ceas tovarășa și abia așteaptă să clopoțască, să se ducă în cancelarie, la sfat.
— Ce sfat?
— La sfat cu tovarășele!
— Dumitre, tu știi că are ceas sau crezi numai?
— Eu nu grăiesc numa' ceea ce este, domnule. Are ceas, micuț și pătrat pe mână, adică să nu spui decât ce-i drept; tovarășa a avut tot anul trecut ceas pe mână. Și anul ăsta. Acum, de la o vreme, nu mai are.
— Umbla zilnic cu el sau așa, din când în când?
— În feștecă zi. Eu stau în banca întâi, lângă sobă și tovarășa se așeza cu spatele la căldură.
Atunci, eu trăgeam cu ochiul la ceasul tovarășei, să văd cât mai este până clopoțeste, până sună de ieșire, se corectă el.
— Știi și alți copii că purta ceas?
— Da' cum să nu! Măi, Mitrea lu' Monopol, hai oleacă. Purta tovarășa Nap ceas pe mână?

— Sigur, unu' mic, spuse omulețul cu opinci, și se retrase în apărare, căci el juca fotbal și adversarii atacau poarta lui, care avea în bări căciuli negre.

— De ce nu-ți iei niște teniși, Dumitre? Cu ei poți juca bine fotbal și nu-ți strici bocancii, continuă ofițerul.

— Am. Da nu ni-i dă tata să umblăm cu ei numa' vara, de sărbători. În celelalte zile umblăm desculți...

— Bine, mă, pruncule, da' tenișii nu-s scumpi...

— Nu, nu ăla îi baiu: tenișii nu-s scumpi, da' noi suntem unsprezece copii acasă și de lucrat lucră numa' tata.

Ofițerul porni spre casa Marioarei Nap. Trebuia cu prețul oricărui risc să vadă ce ascundea femeia. De ce mințise și ea și gazda că nu poartă ceas? Ajunse la poarta cu gard roșu. În curte, nicio mișcare. Poarta de fier scârțâi ușor. Urcă scările verandei, ciocăni și înțelese că nu era nimeni. Perdele de pânză, decolorate și uzate, acopereau geamurile ușii. Se duse în spatele casei. Spre surprinderea lui, descoperi o căsuță pitică, veche, sufocată sub un acoperiș țuguiat, de șindrilă, ca o jucărie părăsită. Se aplecă și bătu la ușă. Pragurile de sus erau joase, strâmbe, roase de carii; din ele curgea lemnul ca nisipul, fața tindei era bătută bine cu pământ galben, amestecat cu balegă.

— Nu-i nimeni pe aici? întrebă căpitanul, încercând să-și obișnuiască ochii cu întunericul. Geamurile erau ceva mai mari decât un dosar plic. Pe vatră, mocneau câțiva tăciuni care sfârâiau în răstimpuri.

— Ba este, cum să nu fie, se auzi un glas de femeie, tremurat și grăbit. De pe un scaun, din dosul vetrei și a cuptorului de pâine, se ivi o bătrână, puțină și stinsă, doar ca un copil, rezemată într-un băț. Pe cine cauți? se interesă bătrâna.

— Pe Mărioara Nap, bunico. Singură în toată casa, bunico?!

— Poftim, zise bătrâna și trecu șchiopătând, sprijinită în băț, într-o altă cameră, unde era ceva mai multă lumină. O odaie mică cu un pat plin cu perne, lângă el o masă și lavițe din lemn, o sobă în care nu se făcuse focul de cine știe când. Pe pereții coșcoviți și strâmbi, erau atârdate blide și oale vechi, iar de grinzile afumate și negre spânzurau o mulțime de urcioare și câni de diverse forme, mărimi și culori. Șezi, îi arătă bătrâna lavița. Ce vânt te aduce și de pe unde?

— De pe la școli, minți ofițerul. Sunt inspector școlar...

— O, bag de samă, cu domnișoara profesoară ai dumneata vorbă?!

— Cu ea, bunico.

— Apăi, ai nimerit rău. Îi beteagă.

— Și unde o fi?

— Nu știu. Îi beteagă, și nu mă mir...

— De ce, bunicuțo?!

— N-are frica lui Dumnezeu. Nu se roagă în veci, nu cere nici mila, nici grija lui. Eu am 88 de ani, în viața mea n-am fost la doctor, am făcut opt copii, tri ficiori și cinci fete, da' eu m-am rugat și Dumnezeu a fost bun și m-o avut în paza lui. Eu bag singură ața în ac și aud ca la 20 de ani...

— Bunicuțo, dar când ai născut copiii, tot ai bolit, ai stat în pat! Nu?

— Eu? Cine ți-o zis? Află, că pe fecioru ăsta, care mă ține, poate îl știi, l-am născut într-o vineri dimineața. Pe ăi mici, i-am țâpat afară; l-am făcut pe Vasile, i-am tăiat buricul, l-am spălat și pe urmă am făcut de cină, că omu' meu era în baia de aur, și când venea trebuia să aibă de mâncare.

— Un ceas n-ai, bunico?

— Ceas? Noi nu avem. Are domnișoara și fecioru meu.

— Domnișoara Nap are ceas? L-ai văzut dumneata?!

— Are două încă, cum să nu aibă... Unu-i pe mână, micuț, din ăla din care poartă cucoanele, și unul de pus pe masă; ăla umblă așa de să aude, ticăie.

— Te mai duci pe la domnișoara în povești?!

— Ba, maică, nu mă duc să povestesc; mă duc numa' să-i mătur pân casă, îi șterg prafu' și-i curăț încălțările. Ce nu-mi place la dumneaei, că duhănește ca un bărbătoi! Să te ferești de muierile care pipă!

Căpitanul zâmbea în sinea lui. Bunicuța avea haz. Ar fi vrut să cumpere niște farfurii și urcioare, dar renunță la idee și ieși în tindă.

— Rămâi cu bine și cu sănătate, bunicuțo! Să ne vedem sănătoși.

Bătrânica rămase în fața căsuței, sprijinită în băț, gârbovă și sfârșită, ca un semn de întrebare. Căpitanul se întoarse spre mașină mulțumit. Mărioara Nap purtase totuși ceas pe mână!

XI

Pe neașteptate, în primele zile de noiembrie, a căzut prima zăpadă. În oraș, zăpada s-a topit repede, dar sus, la munte, iarna părea definitivă. Ninsese și la Rotunda două nopți și o zi. Întinderile erau albe și mute. Ținutul părea mai pustiu, mai însingurat. Căpitanul Ardeleanu privea iarna apatic de la volanul mașinii sale. Ajunse anevoie în Rotunda, târziu, într-o seară rece, neprietenoasă. Fuma mult. Se retrăsese în el, rămânea mereu singur, cu necazurile lui. Vru să treacă pe la Rusmănică, dar se răzgândi. La ce bun? Dacă plutonierul ar fi avut să-i comunice vreo noutate, ceva important, l-ar fi sunat la telefon și l-ar fi informat. Mergea fără chef spre casa Mărioarei Nap. Îl tortura boala copilului. În ciuda tratamentului, în loc să dea înapoi, boala progresa. Sorin slăbise, pe fața lui se instalase acea paloare străvezie de om care suferă de mult. Încercă să uite de copil, să se gândească la altceva. La anchetă? Și ea îl tortura, îl puneă la încercare. Pe măsură ce trecea timpul, nerăbdarea, neliniștea și îndoielile lui sporeau. Se întreba când și unde a greșit? Lăsă mașina, ca de obicei, aproape de casa lui Rusmănică și porni pe jos, prin zăpada moale, afânată, care-i ascundea zgomotul pașilor. Pe ulițele comunei, zăpada era intactă, groasă și albă, căci nu puneă nimeni sare, ca pe șosea. Ofițerul se apropia cu oarecare teamă de casa Mărioarei Nap. Teamă, nu pentru că i s-ar fi putut întâmpla ceva, ci datorită faptului că o intervenție prematură a lui, la domiciliul femeii, ar fi putut strica anchetei. Simțind că sunt bănuți, femeia și concubinul ei presupus, dacă ei erau, ar fi putu foarte lesne să se pună la adăpost, să nu se lase descoperiți. Amânase mult, poate prea mult această acțiune, dar acum nu mai avea încotro: trebuia să-și asume riscul. Pe o bancă, în fața cooperativei care avea obloanele trase, un bărbat gârbov, într-o șubă îmblănită și pâslari uriași, cu talpă groasă, fuma o țigară. Ofițerul se apropie și ceru un foc. Observă că paznicul era un om bătrân, cu mustață sură, cu mâini scofâlcite și noduroase.

— Moșule, da' alt paznic n-au găsit?

— Nu-s chiar așa moș, dacă nu vă e cu supărare, glumi bătrânul. Am doar șaiszeci și cinci de ani. N-am somn și păzesc centrul social al comunei.

— Și stai pe banca asta toată noaptea?! Căpitanul reținu modul modern în care se exprimase bătrânul: „centrul social al comunei”.

— Stă amaru’! Cum oi sta?! Fac un rond, mă bag și mă încălzesc; pe urmă, după miezul nopții, mai fac un rond și altu’ cătră ziuă. Acum, trag o țigară și mă uit la iarna asta. S-or stricat vremile, tovarășe, se plânse bătrânul. Azi-iarnă, n-am avut leac de omăt. Și acum, în noiembrie, ninge... Da’ dumneata unde zici că te duci?

— Da numa’ aci, moșule, răspunse ofițerul. Era îmbrăcat civil. Aprinse o țigară.

— Ai vreun necaz, de te-ai pornit la drum?

— N-am eu, au alții și eu caut... De când faci de pază, de câți ani?

— De mulți. De zece ani...

— Nu vrei să mă ajuți, moșule?! Te-aș ruga ceva! Mi-am pierdut niște acte într-o mașină. Am făcut semn, mașina a plecat din comună, de aici la Târgu Alba, am urcat, la volan era un bărbat între două vârste, cu o pălărie pe ochi, m-a dus ca vântul, dar mi-am uitat niște acte în mașină. Am venit să văd, doar-doar dau peste el... Peste șofer și peste mașină.

— Nu-i știți numărul?!

— Aș mai veni la dumneata?! surise ofițerul.

— Ce acte zici că aveai?

— N-are importanță, ridică din umeri ofițerul, observând că bătrânul a trecut la anchetă.

— Pe unde, pe la cine vin mașini, aici, în comună?

— Apăi, de când cu șantierele, mai vin... Dracu le mai ține socoteală.

— Eu cred că I.M.S.-ul, era un I.M.S. Moșule, am uitat să-ți spun, a ieșit în șosea de pe ulița asta – și o arătă cu mâna – pe aceea pe care era școala!

— I.M.Z. spui? se încruntă bătrânul.

— I.M.S. aprobă ofițerul.

— Asta înseamnă că a pornit ori de la școală, ori de la Lenea lui Ianc, ori...

— Lene?!

— Ianc ăsta a avut un străbunic leneș din cale afară. Lenea, l-or fi ciufulit oamenii. Ianc Ion, nepotu’ lui, îi șofer pe o dubiță și mai vine seara cu mașina acasă.

— Pe dubiță sau pe I.M.S.?

— Pe dubiță, un T.V. Ar fi putut porni de la doamna profesoară Nap. Venea la ea un bărbat cu I.M.Z. Din când în când, sara, după ce se întuneca.

Trăbă că era însurat și nu avea cum lipsi de acasă. Eu mă plimb noaptea prin sat, văd și aud multe...

Ofițerul se așeză obosit pe bancă.

— L-ai văzut pe bărbat, știi cum arată?!

— Ba. Am văzut mașina stând mereu mai jos de școală.

— Poate n-o fi fost la doamna Nap, sau cum zici că o cheamă!

— Da unde?! se miră bătrânul. La dumneaei venea unul cu I.M.Z...

— Șoferul ăla care venea cu I.M.S., unde zici că lăsa mașina?

— Lângă școală.

— Mai vine și acum?!

— Drept să-ți spui, de vreo lună, poate mai bine, nu l-am mai văzut. N-o mai venit.

— Îl cunoști, l-ai văzut de aproape?

— Ba, ba. Stăteam aici, vedeam mașina trecând, o auzeam oprind la școală. Porneam și eu încet încolo și când mă apropiam îl vedeam așa, prin întuneric, intrând ca o umbră la profesoară.

— N-ai văzut cumva numărul mașinii? Sau măcar o parte din el?

— Domnule dragă, am vederea slabă. Și dacă aș fi vrut, nu-l puteam ceti fără ochelari.

— Mașina cum arăta?

— Cum să arate? ridică bătrânul din umeri. Un I.M.Z. Cu pânză, ca toate I.M.Z.-urile.

— Da bărbatul, cum părea, ce fel de om, mai mărunțel, mai mare?

— Păi, nu mare de stat, da' așa vânjos, plin și ager. L-am văzut de vreo trei sau patru ori și numa' de departe. Bătrânul, plictisit de discuție, se ridică și începu să țopăie în zăpada moale, afânată. Da ce acte zici că ți-ai pierdut dumneata?

— Acte, un dosar cu acte. Printre ele și diploma și buletinul de identitate, înșira anevoie cuvintele căpitanul, să nu trezească alte bănuieli paznicului.

— N-am auzit să fii găsit cineva acte, zise bătrânul. Și mașina, I.M.Z.-ul de unde l-ai luat dumneata?

— De la ieșirea din comună, preciză Ardeleanu. O să le caut, altă treabă n-am. Poate îl găsesc cumva pe șofer. Noroc și sănătate, moșule!

— Mulțumesc și dumnitale!

*

Ardeleanu iuți pasul, mulțumit că se opri să-i ceară moșului foc. Aflase ceva foarte aproximativ, vag, dar și revelator. Nu avea decât să verifice

spusele bătrânului. Se apropie de casa Mărioarei Nap, cuprins de neliniște. Mergea greu prin zăpada nebătătorită. Deasupra comunei, un cer de sticlă, cu stele palide, acoperea noaptea ca un clopot înghețat și pustiu. La ferestrele odăii Mărioarei Nap era lumină. Ofițerul privi din stradă, prin pătura pusă pe geam, umbrele ce se zăreau rar și slab. Voia să se convingă dacă femeia era singură. Urcă scările de beton și intră în veranda închisă cu sticlă.

— A, dumneata erai, inspectorașule, făcu ochi mari, aproape prostiți, Mărioara Nap. Femeia purta o pijama de interior, pantaloni și bluză, dintr-un tercot de culoarea frunzei în primăvară.

— Scuzele mele pentru că vin la o oră cam nepotrivită...

— Îmi face plăcere, răsă insinuant femeia. Tot îmi era urât singură...

Ofițerul își puse paltonul într-un cui, bătut în rama ușii, și se așeză la masă, calm și atent la femeia care făcea o sumară ordine în jur. Nu purta ceas pe mână și ofițerul era cât pe-aici să comită o greșeală, vrând s-o întrebe cum a fost în concediu, cum stă cu sănătatea. Ceru voie să fumeze și oferi gazdei țigări Kent dintr-un pachet abia început.

— O cafea, o țuică, doriți? întrebă femeia.

— Țuică nu pot, sărut-mâna! Mă supără stomacul. Cafea iarăși nu, fiind prea târziu. Trebuie să vă spun ceva, doamnă: sunt căpitan de miliție, Aurel Ardeleanu, și mă ocup de niște furturi, de *un trafic* cu aur...

— Bine... Dar ce amestec am eu? rămase uluită femeia.

— Se pare că aveți!

— Eu?! șuieră ea și se așeză moale pe un scaun.

— Dumneata!

— Anume? Ce amestec?!

— Pentru asta am venit: să-mi spuneți totul! Data trecută m-ați mințit.

— Eu? Dumneavoastră m-ați mințit, dându-vă drept inspector... Ați mințit frumos așa că v-am lăsat plăcerea să credeți că nu știu cine sunteți, dar eu știam.

— Știați și totuși m-ați mințit!

— Glumiți, desigur glumiți, încercă să zâmbească femeia, împingându-și nervoasă o șuviță blondă care-i cădea în ochi.

— Deloc. Ați avut un ceas de aur. Data trecută ați negat acest lucru. De ce ați făcut-o?!

— Fiindcă nu-l mai aveam. Și nu port nici acum ceas. Cine v-a spus că am purtat?

— N-are nicio importanță. Unde este ceasul? Vă rog să vă gândiți bine și să-mi spuneți unde e, ce s-a întâmplat cu el, de ce nu-l mai aveți?...

— Păi, nu mai port ceas de un an de zile...

— Pardon! În primele zile ale acestui an școlar, ați fost în clasă cu ceasul pe mână.

— Eu zic că n-am fost. Dovediți-mi că am fost!

— Ați fost văzută de copii, de profesori...

— Nu e un argument. Poate s-au înșelat. Știți, am avut un prieten, ofițer de miliție, și am învățat de la el cum să mă apăr! Am învățat așa, din curiozitate, nu credeam că îmi va folosi vreodată...

— Deci, nu știți unde vă e ceasul?

— Deocamdată, surise femeia, sigură pe sine. Dovediți-mi că am avut! Nu doriți totuși o cafea? Era stăpână pe situație, sau cel puțin așa credea; devenise din nou calmă, ceva mai înțepată, impertinentă chiar.

— Eu sunt mai înțelegător decât dumneata, observă ofițerul.

— Atunci, te rog să mă scuzi, îl tutui malițioasă. Trebuie să fug până la bucătărie să pregătesc cafeaua și să-mi aduc niște lemne.

— Vă ajut eu la lemne, se offeri ofițerul, dar femeia refuză, dojenindu-l cu o privire îngăduitoare și languroasă.

Rămas singur, căpitanul își roti ochii prin încăpere și descoperi ceea ce căuta: pe un bufet se afla un album, între niște cărți. Nu era onestă ideea lui, dar nu avea de ales. Luă albumul și-l răsfoi. Apoi observă, tot între cărți, un plic în care fusese hârtie fotografică. Îl luă și scoase fotografiile din el: peste tot, Mărioara Nap, în diverse „roluri” și ipostaze. Reținu o fotografie în care era îmbrăcată cowboy, cu pistoale pe șolduri și pălărie cu boruri largi, pe ochi, stătea triumfătoare, ca o amazoană energică și necruțătoare, pe puntea șalupei Piratul. În această fotografie, femeia avea un ceas mic, pătrat, pe mână. Și în celelalte fotografii avea ceasul. Într-una din fotografii, Mărioara purta ștrengărește o pălărie de pai, ciudată, care era indiscutabil a unui bărbat. Ofițerul observă pălăria de pai și în alte fotografii. „În mod sigur, Mărioara a fost la mare cu un bărbat. De ce nu apare însă bărbatul în nicio poză? Sau ea ascunsese toate fotografiile în care era și el, necunoscutul? De ce le ascunsese?!” Ardeleanu reținu două fotografii: aceea în care femeia era în postură de cowboy, și aceea unde purta pălăria de pai, încercând un sentiment de adâncă satisfacție, nu pentru ce găsisese, asta putea oricine s-o face, cât pentru spiritul său de observație. „Fără nicio discuție, Mărioara fusese numai cu un bărbat. Altfel, ar fi apărut alături de ea, în fotografii,

prieteni sau prietene. Ar fi și greu de crezut ca o femeie ca ea să se ducă singură la mare. Bărbatul i-a făcut pozele și, probabil, ea i-a făcut lui. Dar, ale lui lipseau: Grija exagerată poate fi, adeseori, un indiciu de vinovăție. Dar dacă descopăr iar altceva, ca în cazul șoferului Trifan?” Nu mai avu timp să-și continue gândurile. Se întoarse femeia cu două cafele. Adusesese și țuică.

— Un păhărel nu face rău nimănui, tovarășe căpitan.

— Dacă totuși face?!

Băură în liniște cafelele și țuica, vorbind nimicuri, despre timp, despre modă spunându-și chiar bancuri.

— Ce-i asta? se înfioră căpitanul.

— Urlă lupii, râse Mărioara. Se auzea un schelălăit fioros, răgușit, prelung și jalnic, urmat de altele, mai subțiri, mai slabe, undeva deasupra comunei.

— Nu vă e frică? își reveni ofițerul.

— Nu. Nu mi-e frică de lupi. Mi-e frică numai de oameni, rosti femeia grav cuvintele, ca pe o amenințare.

— Mie mi-e frică de lupi, glumi căpitanul. În concluzie nu ați purtat ceas în vară?

— Nu.

— Regret foarte mult că nu-mi spuneți adevărul, că mă mințiți în continuare!

— N-am purtat, se apără femeia. Pe cuvântul meu!

— Poate nu vă amintiți bine...

— Ba da! N-am purtat ceas!

— Am să vă dovedesc că mă mințiți. Poftim! Îi arată fotografia în care era îmbrăcată în costumul de cowboi, pe șalupa Piratul.

— De unde?... Tresări femeia, dar își reveni imediat și râse cu poftă. Fotografia asta e de acum doi, trei ani... Ha, ha, se distra copios femeia, râzând cu toată figura ei provocatoare și vulgară.

— Ei, bine, dacă susțineți că e de câțiva ani, priviți ce scrie pe șalupa Piratul: „Amintire de la Olimp 1974”. Cum vă explicați data de alături?!

— Am uitat... Am vrut să vă păcălesc, râdea femeia.

— Și unde e ceasul? insistă ofițerul, imperturbabil, când ea se mai potoli.

— O să vă pară rău dacă vă spun unde e!

— Nu cred!

— Atunci vă spun: l-am pierdut!

Ofițerul se aștepta la un asemenea răspuns, care constituia, practic, pentru moment, o fundătură. Chibzui câteva clipe, apoi jucă totul deschis, pe o singură carte. Se ridică și se opri lângă ușă; scoase cealaltă fotografie și spuse:

— Voi afla unde e ceasul! Știu și cine poate răspunde la întrebarea mea: omul care a purtat această pălărie de pai – și el o arată cu degetul – va spune totul. Omul ale cărui fotografii lipsesc dinadins din casa dumitale!

— Fotografiile sunt ale mele! i le ceru femeia. Vă rog foarte mult.

— Vi le voi restitui negreșit, dar deocamdată rămân la mine.

Femeia îl conduse uimită, speriată, până la poartă și spuse cu ironie:

— La revedere, și iertați-mi răceala cu care v-am tratat.

— Mulțumesc pentru cafea. A fost excelentă! spuse ofițerul, gândindu-se că, din acea clipă, Mărioara Nap va trebui urmărită sever, pas cu pas. „Ea mă va duce la omul cu pălăria de pai”.

— Aveți grijă de lupi, tovarășe ofițer, strigă, femeia în urma lui, râzând forțat.

— Și dumneata de oameni, i-o întoarse ofițerul.

XII

Nu dormi aproape toată noaptea. În două rânduri, se sculă din pat și ieși tiptil în balcon și fumă. Cât ar fi dat ca Sorin să fie acasă cu ei, să-l simtă dormind în pătucul lui. Din balcon, o auzea pe Irina învârtindu-se în pat. Nu dormea; nici ea. Ziua, Ardeleanu alerga, asculta oameni, lua interogatorii, uitând astfel de copil. Noaptea erau un coșmar pentru el. Cu paltonul pe umeri fuma. Când îl pătrundea frigul trecea în bucătărie. Aștepta puțin spre ziuă, când trebuia să se scoale. La birou, dimineața, bea o cafea dublă, să nu-l fure somnul. Mărioara Nap era urmărită. Nu putea pleca nicăieri și nu o vizita nimeni fără ca el să știe. Rusmănică și încă un om, trimis de către căpitanul Bojan, de la Cumpăna, supravegheau fiecare pas al profesoarei. Femeia era mereu veselă și visătoare, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Se ducea la ore, râdea în sala profesorală cu o poftă molipsitoare, iar serile și le petrecea la Didina Păun, unde juca remi pe bani sau pocher. Nimic deosebit, nimic suspect în viața ei, lucru ce-l intriga pe căpitan și-l scotea din sărite. Cu câteva minute înainte, Rusmănică telefonase și-l anunțase că femeia primise o scrisoare (sursa informației: factorul poștal) de la Târgu-Alba, dar locul adresei expeditorului era alb, imaculat. Căpitanul înțelegea despre ce era vorba: femeia scrisese probabil prietenului ei totul și-l pusese în gardă. Trimisese scrisoarea în secret, prin vreo cunoștință. „Și totuși, va trebui să-l caute sau s-o caute” – se încăpățâna Ardeleanu să creadă. „Femeia va merge neapărat la Târgu-Alba și se va întâlni cu el. Când? Cât va mai fi obligat să aștepte?” O iarnă ursuză, cu zăpezi gri, îmbătrânite și poluate, sufoca orașul. Telefonul zbârnâi ascuțit. Ridică, ascultă îndelung, spuse de câteva ori „da” și închise derutat. Un căpitan de la penitenciar îl sunase să-l anunțe că un deținut dorea, de mai multe zile, să-i vorbească. „O chestiune urgentă, pe care vrea să v-o spună numai dumneavoastră” – îi sunau în urechi cuvintele căpitanului. „Cine știe ce mai vrea și deținutul ăsta! Vreun zăpăcit, care mă face să-mi pierd timpul...”

Douăzeci de minute mai târziu, într-un birou întunecos în care se afla doar o masă, un scaun și o laviță, ofițerul îl avea în față pe Piu Păsărică, paznicul de la coloana auto Cumpăna. Slab, cu buzele arse, vinete, cu ochii

rătăciți sub o frunte îngustă, teșită, adus de spate, fricos și speriat, paznicul începu să turuie cuvintele, vorbind fără pauză, fără să respire aproape:

— M-a băgat la apă, ticălosul, să scape de mine! Nu, nu-l credeam în stare să fie chiar așa escroc!

Eu, eu îs de vină, că n-am știut cu cine am de-a face, și uite, m-au băgat nevinovat în pușcărie, și el scapă și-și face de cap. El e liber, a scăpat de mine, a scăpat de o grijă și trăiește cum vrea! Iar eu stau aici, nevinovat, nenorocit, că m-a lucrat cioflingarul cu toți ai lui, că am fost prost. Dacă nu eram prost, nu mă lucra. Da, recunosc, am fost prost! El crede că acum tac, da' nu tac, îl aranjez eu, spun tot, să vedem care-i mai mare escroc din noi doi! Adică, mă înfundă în pușcărie pe gratis? De ce? Eu îs oleacă vinovat da' el îi vinovat că merită glonț, nu pușcărie. M-a vândut ca pe un animal, m-a vândut, ce mai, degeaba mă plâng... Uite unde am ajuns, adică nu, unde m-a băgat... anafura și crucea mării lui! Da' îl vând și eu, îl joc eu, că nu mă uită în veci!...

Căpitanul nu pricepea nimic. Se mira văzându-l pe paznic în uniformă vărgată, nervos, răscolit, fricos și confuz. Nu se înțelegea o iotă din ceea ce spunea. Paznicul, își amintea ofițerul, refuza să-l privească pe vremea când îi lua câte o declarație, răspundea greoi, încruntat și leneș, abia așteptând să se îndepărteze. Paznicul îl fixa cu ochi mari, căprui, spălăciți și pustii, rugându-l:

— Ascultați-mă, domnule căpitan, că vă spun tot!... M-a vândut cioflingarul, nemernicul...

— Te ascult, dar nu te prea înțeleg ce vrei să-mi spui. Hai să lămurim lucrurile. De ce ești aici? Ce-ai făcut?

— Pentru niște piese auto, scoase din magazie în timpul serviciului meu. Le scotea Suci, magazinerul, și le vindea. Ciubuc.

— Și dumneata n-ai știut?

— Am știut; le scotea cu știrea mea. Mă făceam că nu văd, îmi găseam de lucru, și primeam și eu o sută, două, partea mea! Cui nu-i prinde bine un ban în plus?!

— Dacă-i muncit cinstit, zâmbi ofițerul. Înseamnă că singur ți-ai tăiat crenguța de sub picioare! Cine zici că te-a băgat la pușcărie?

— Stați să vedeți. Eu n-am intrat în combinație. Magazinerul Iulian Nicoară mi-e văr; el n-a suflat o vorbă de mine, să nu mă apese. Ce câștiga dacă mă apăsa și pe mine? Tov' șef Cârlig m-a chemat la el și m-a întrebat: „Păsărică, tu știi cât ține la tine tovarășul Alexa, nu e bine să-l superi și să-l

bagi în belea. El trebuie să răspundă pentru fapta celui care a furat. Tu nu pățești nimic. Ținem noi spatele pentru tine. Dă o declarație că ai văzut când Nicoară scotea piese din magazie, dar tu nu l-ai verificat, crezând că sunt scoase cu acte în bună regulă. Cu declarația asta, dovedim că ai fost dus în eroare. Adaugă acolo că ți-a spus chiar că are forme legale. Ei, și m-a pus dracu și prostia din capul meu să dau declarația, crezându-l pe tov' Cârlig. A doua zi, m-au înșfăcat. Ce era să facă cu mine dacă am recunoscut totul? De aia zic, m-a vândut ticălosul de Cârlig, ca pe o vită. Credea că scapă de mine, și gata!

— De ce tot spui că te-a vândut? Ce interes avea?!

— Avea! Țipă Păsărică, trăgându-se pe capătul laviței, mai aproape de căpitan. De ce v-am chemat? Să vă spun, nu?! În noaptea aia, în toamnă, când a murit Stanciu, dom' Cârlig a venit cu un I.M.S. Înainte de miezul nopții, l-a lăsat în parc și a plecat cu o mașină de ocazie la Târgu-Alba.

— Nenorocitul! murmură căpitanul și ridică ochii spre cer, abia stăpânindu-se să nu-l strângă de gât. Taci de atâta timp...

— Iertați-mă, dom' căpitan. Vai de omu' prost, în seara aia, Cârlig mi-a spus: „Nu cumva să audă domnu' șef Pompei Alexa că a lipsit vreo mașină, că se supără foc. Toate au fost în coloană! Ai înțeles? N-a mișcat una!” Așa mi-a zis, și mie mi-a fost frică și n-am vrut nici să-l supăr pe dom' șef Alexa, – el e un om – pâinea lui Dumnezeu! Dar I.M.S.-ul lui, căutați-l, are pe mânerul schimbătorului de viteză un lemn cioturos, a lipsit până după miezul nopții. Păcat de tov' Alexa. Mare domn.

— Ești chiar atât de sigur?

— E un om cum sunt rari în ziua de azi, domnule căpitan! Un om!

— Toți avem și părți rele în noi. Oameni „pâinea lui Dumnezeu” nu sunt pe pământ, poate în rai...

— Pentru dom' Alexa sar și-n foc! se aprinse Păsărică. Cârlig e Iuda. M-a vândut. Unde o fi fost cu I.M.S.-ul, nu știu... Asta să vă spuie el!...

— Dacă Alexa e un om atât de bun, de ce nu te-a apărât?

— Mă apăra dumnealui, făcea orice; m-a chemat la el și m-a certat. Eu am fost de vină: am dat scris că știam că Nicoară fură din magazie. „Aș fi făcut orice pentru tine, Păsărică, a zis dom' Pompei, dar nu pot; îs legat de mâini și de picioare. Cine te-a pus să scrii că ești hoț? O să te ajut la Tribunal”. Dom' Pompei e om tare bun. Cioflingaru' de Cârlig n-are decât să dea socoteală.

— Păsărică, tu mai ții minte: mașina avea ceva în seara aceea, când a adus-o? Ai observat ceva?

— N-am văzut nimic, n-am cercetat-o, așa, cu de-amănuntul. Nici n-am știut de accident până a treia zi, că eu am fost liber...

— Păsărică, ia gândește-te, la ce oră a venit Cârlig cu mașina?

— Imediat după miezul nopții. Nu știu exact cât era ceasul, dar sigur e că puțin după miezul nopții, se străduia paznicul să dea lămuriri cât mai exacte.

— Pe ce te bazezi? De unde știi?

— Înainte de miezul nopții a trecut tovarășu' căpitan Sever Bojan, m-a controlat, s-a uitat la mașini, mi-a atras atenția să am grijă și a plecat. Nu mult după ce-a plecat dumnealui, la un sfert de oră, poate ceva mai mult, a venit dom' șef Cârlig.

— Fără minciuni, Păsărică, te rog. Verific și dacă minți...

— Să nu-mi văd copiii...

— Lasă prostiile și nu te mai jura.

— Zău, așa a fost cum v-am spus. I.M.S.-ul lui don' șef Cârlig a fost ultima mașină care a trecut pe șosea în noaptea aia.

— De unde știi?

— N-am dormit și știu că până pe la patru n-a mai trecut nicio mașină. A fost o noapte tare liniștită.

— De ce n-ai dormit?! Nu-ți era somn, că doar dormi tu mereu, Păsărică, ai?!

— Ba îmi era somn, da' am stat de veghe. Era musai.

— Ce veghe?

— Cu o seară înainte, la coloana auto Tarnița, s-au descompletat mașini în stil mare: s-au furat roți, oglinzi retrovizoare, bușoane și benzină. A fost, așa, un jaf. M-am temut să nu vină vagabonzii și la mine și m-am plimbat toată noaptea. Alte mașini n-au trecut nici spre Vatra, nici de acolo înapoi. La patru și ceva a trecut o basculă spre Vatra.

— Pot să te ajut cu ceva? Întrebă căpitanul, ridicându-se.

— Nu. Vedeți ce faceți cu cioflingaru' de Cârlig!

— O să primești hârtie și cerneală. Tot ce mi-ai spus, așterni pe hârtie, clar și scurt. Dacă-mi spuneai atunci, era mai bine...

— Nu știam că o să mă vândă și nu voiam, doamne ferește, cum v-am mai spus, să-l supăr pe dom' Pompei Alexa.

Căpitanul ieși. În fața ușii, aștepta gardianul.

*

A doua zi dimineața la ora opt, se afla în biroul lui Gheorghe Cârlig, șeful serviciului de aprovizionare. Cârlig îl privea cu ochi somnoroși și reci, mărginiți de cearcâne negre, fumând și tușind adânc, tabacic.

— Și dumneavoastră fumați mult, observă căpitanul.

— Cu o meserie ca a mea – când e una, lipsește aialaltă; cine dracu n-ar fuma? Ce-i drept, cam întrec măsura. Cu ce vă pot fi de folos?

— Vă răpesc timpul de pomană, dar nu din vina mea. Avocații ăștia încurcă întotdeauna lucrurile. E teza lor cea mai bună: dacă probele-s prea limpezi și, deci, prea în defavoarea lor și a clientului, le încurcă. Acum, de pildă, avocatul lui Păsărică l-a sfătuit să nu recunoască nimic. Zice că nu e complice, că n-a furat, că n-a știut, că vrea cineva să se răzbune pe el...

— Dobitocul! exclamă încruntat Cârlig, apoi deveni repede radios și indiferent. A recunoscut, a dat declarație, a scris cu mâna lui că primea bani, e clar! Ce mai vrea?

— Așa e, dar uite că nu mai recunoaște...

— Bine, dar există declarația lui la dosar, așa că...

— El susține că tovarășul Alexa i-a purtat pică!

— Tovarășul Pompei Alexa?! Dobitocul! Nu știe ce vorbește. E om simplu, tovarășe, mărginit, fricos și laș. Fostul meu șef, Pompei Alexa, e un om de onoare, cum ar trebui să avem mulți; de exemplară probitate profesională. A și fost avansat!

— Nenorocitul de paznic spunea cu totul altceva despre el...

— Pompei Alexa e un bun organizator, un bun conducător, un om de o rară disciplină și omenie.

— Mă rog, să-l lăsăm pe dumnealui, spuse căpitanul. Păsărică mai declară acum că și dumneavoastră și Pompei ați abuzat de I.M.S.-urile șantierului, că ați folosit adeseori mașinile în scopuri personale!

— Minte! Unul ca el nu merită luat în seamă, răspunse atât de calm și de indiferent, Cârlig, încât părea că-l chiar compătimește pe paznic.

— Când am anchetat cazul Gavril Stanciu...

— A propos, ce e cu dosarul?

— S-a clasat. Ce să fie?!

— Asta am spus noi toți: Stanciu a fost beat și a căzut singur în prăpastie. Deci, acesta e adevărul?

— Bineînțeles! minți din nou căpitanul, privind mâna cu care Cârlig își ducea țigara la gură.

Atunci, paznicul a declarat că n-a lipsit nicio mașină din coloană; acum, revine și afirmă că a lipsit!

— Ce mai știe el... E uituc și prost.

— Zice că în noaptea aceea, dumneavoastră ați adus I.M.S.-ul serviciului aprovizionării la coloană.

— Sigur, dar asta nu înseamnă că a lipsit. I.M.S.-ul a stat în fața birourilor, eu și tovarășul Pompei lucram. Spre miezul nopții, tov' Pompei mi-a spus să-l duc la coloană.

— De ce nu mi-a spus oare, de la început, paznicul treaba asta? De ce a susținut că toate mașinile au fost în garaj, și acum revine asupra celor afirmate atunci? se întrebă, mai mult pe sine, ofițerul.

— E hăbăuc, nu vă luați după el! Dosarul s-a clasat, ce să mai pierdem vremea?! Mai bine să bem o vodcă la barul cantinei. Ce ziceți?

— De acord! Da' una mică. Sunt cu mașina și nu țin mai mult. Pepsi n-are?

— Are și pepsi.

— Teribil mă enervează când cineva mă minte, spuse ofițerul, în timp ce mergeau spre cantină.

— Deși n-ar trebui să vă enervați. Dumneavoastră aveți de-a face tot cu oameni de nimic, cu borfași și hoți, așa că e firesc să vă mintă.

Fulgi mari, cădeau amețiți, în tăcere. Copiii înălțau din zăpadă și gălăgie un om diform, pe capul căruia puseseră o căciulă veche și ruptă.

— Aseară, m-am uitat prin caietele mele și m-a intrigat un lucru. Știți, eu îmi notez toate faptele, impresiile și amănuntele, ideile și ipotezele. Pe urmă, le recitesc și știu exact ce și cum a fost în clipa respectivă. Paznicul mi s-a părut dubios încă atunci.

— E un om de nimic...

Intrară în cantină. O fată posacă, mică și spălăcită, cu halat unsuros, îi servi cu atenție și grijă; vodcă și pepsi. Cârlig plăti imediat, dar ofițerul nu cedă până când gazda sa nu acceptă să primească jumătate din suma achitată.

— În noaptea aia, a fost cineva cu I.M.S.-ul? reluă ofițerul monologul lui stupid și fără sens pentru interlocutor.

— Nu, n-a fost nimeni. Am vrut eu și tov' Pompei să mergem la câteva loturi, în control, dar ploua și am renunțat. I.M.S.-ul a stat toată după-amiaza și seara în fața birourilor, iar noi am lucrat.

— Ce ați lucrat atât de târziu?

— Ei, cine mai ține minte, zâmbi superior Cârlig Sunt vreo două luni de atunci...

— Sunt, recunosc Ardeleanu. Mă tot întreb de ce a revenit Păsărică, de ce recunoaște acum că o mașină a lipsit? De ce m-a mințit atunci?

— Tovarășe căpitan, sunteți un om subțire, stilat, vă luați după el, se poate!?

— Nu mă iau după el, dar un lucru e sigur: o dată a mințit. Ori atunci, ori acum! Dumneata ce zici?

— Vă spun eu totul și pe mine mă puteți crede. În fond, nu am nimic de ascuns.

— Mă rog. Atunci, vă mai rețin cu niște întrebări.

— Cu mare plăcere, se arată binevoitor Cârlig, deși nu-l interesa deloc toată povestea.

— Pompei Alexa a stat toată seara sus?

— Bineînțeles!

— L-ați văzut, ați fost în biroul dânsului? Pe ce vă bazați când afirmați că a fost?

— L-am văzut cu ochii mei. Am și stat de vorbă vreo jumătate de oră, pe urmă, am plecat. Avea omul treabă, aveam și eu...

— Poate că între timp el plecase?!

— Nu. Mi-ar fi spus.

— Poate, de data aceea, a plecat fără să dea vreo explicație.

— Exclus.

— De ce?!

— Mașina era jos și-apoi la geamul lui a fost lumină toată seara, până spre miezul nopții, când a venit și m-a rugat să duc mașina.

— De ce te-a rugat?

— Fiindcă eu, oricum, mergeam în colonie. Colonia, știți și dumneavoastră, e la vreo doi kilometri dincolo de coloană. Ce rost avea să vină dânsul pe jos înapoi, când eu tot trebuia să mă duc mai departe. E și logic, nu?!

— În seara aceea, dumneata la ce ai lucrat? Ceva trebuie să vă amintiți!

— Scripte acolo, cu aprovizionarea. Nu mai știu exact, dar am stat până târziu.

— La cât v-ați dus la birou în seara aceea?

— Pe la șase.

— I.M.S.-ul era acolo?

— Da. Toată după-amiaza a stat în fața birourilor.

- În ce loc era parcat?
- Chiar în faţă, lângă panoul frunţaşilor.
- Şi şoferul? Cum îl cheamă?
- Ion Poruţiu. Era liber. Lucrase de la cinci dimineaţa, era seară...
- Benzină de unde iau maşinile şantierului?
- Numai de aici, de la coloană sau pe bonuri de la staţiile PECO.
- Spre Vatra şi Rotunda e vreo staţie PECO?
- Aş, râse Cârlig, agasat de discuţie, cum o să fie?!
- Până aici e clar, sublinie gânditor căpitanul. Nu înţeleg însă de ce i-aţi precizat dumneavoastră paznicului Păsărică, să nu sufle o vorbă cum că o maşină ar fi lipsit?!
- Eu?! Eu am spus asta!? Îmi pare rău dacă daţi crezare unui paznic oligofren. La urma urmei, ce interes aveam să-i spun asta? De ce?
- Ştiu eu... Probabil, Păsărică nu vă prea are la inimă.
- Asta da, asta se poate, dar e cu totul altceva.
- De unde ştiţi că maşina a stat toată seara acolo, în faţa panoului de onoare?!
- Am văzut-o de mai multe ori.
- De ce trebuia s-o vedeţi?!
- Din întâmplare, când mă plimbam prin birou, am dat cu ochii de ea. A văzut-o şi portarul de serviciu.
- Cine era de serviciu?
- Tudor Oţet, dacă bine ţin minte.
- Da, mă rog, să nu vă mai plictisesc. Meseria mea e de vină.
- Nu face nimic, zâmbi larg Cârlig. Oricând poftiţi cu plăcere...
- O să mai trec. Aveţi vodcă bună!

XIII

— Bine că vii, te așteptam, vorbi incolor, căpitanul Bojan, acoperindu-și cu palma ochii și fruntea, ca un om extrem de obosit, de frământat. Șezi și ascultă-mă cu atenție, am aflat lucruri, cred eu, edificatoare.

Ardeleanu se așază mahmur, cu o privire dusă, pierdută, pe un scaun, lăsând impresia că nu ascultă, că nu-l mai interesa absolut nimic din ceea ce se întâmpla în jurul său.

— Așa cum ne-am înțeles aseară, l-am căutat pe Poruțiu. A trebuit să-l scol, dormea. Zice că în ziua aceea, și-a amintit foarte bine, a făcut plinul rezervorului de benzină la cererea lui Pompei Alexa și i-a lăsat mașina!

— Pe urmă? Mai știe ceva?!

— El, Poruțiu, a plecat și din clipa aceea nu mai știe nimic. A doua zi nu i s-a părut nimic suspect la mașină.

— Nu s-a uitat câtă benzină mai era în rezervor?

— Îmi pare rău, asta n-am întrebat...

— Nu-i nimic. O să-l întreb eu, oftă Ardeleanu. La Rotunda e ceva nou?

— Nimic. Mărioara e veselă, se duce la Didina în fiecare seară. Mi se pare suspect faptul că de două săptămâni n-a plecat din comună. Ea, care obișnuia să plece.

— Poate o face intenționat.

— Poate! Ce-ți face copilul?

Se făcu liniște. Cei doi nu îndrăzneau să se privească. Cu greu, Ardeleanu spuse:

— E din ce în ce mai rău. Mă tem, mă tem pentru el...

— Du-l la Cluj, la București, du-l undeva, la niște medici mai pricepuți.

— Unde? murmură Ardeleanu. Acum două zile, profesorul Zlătoianu mi-a spus că trebuie să-l duc la Paris. M-a făcut să înțeleg că ar fi ultima șansă. Nu știu ce e în capul meu, nu știu ce vreau, mai bine, te rog, să vorbim despre altceva. Îl privi lung, apoi continuă:

— Arătați rău. De ce nu vă îngrijiți sănătatea?!

— N-am somn, n-am liniște...

— Dramatizați prea mult, tovarășe căpitan. Sunt dureri și mai mari.

— Sunt, recunosc rușinat Bojan. Mă revoltă că m-am dus cu zăhărelul, m-am mințit pe mine însumi, atâta vreme. E atât de greu când te torturează propriul tău trecut! Caut acum în anii mei și nu găsesc, nu pot să enumăr niște fapte, niște împliniri care să mă bucure, care să-mi dea satisfacție. Am sortat cazuri, dosare, fapte și le-am încadrat în texte de lege, fără să sufăr, fără să simt, fără să înțeleg oamenii. Am fost un om îngrozitor de rece.

— Nu vă înțeleg, preciză obosit Ardeleanu. Nu înțeleg ce vreți să spuneți...

— N-am avut sensibilitate, căldură... Poate s-au tocit datorită mediului, meseriei. N-ar fi trebuit să se uzeze aceste sentimente, să se stingă. Știi Ardeleanule, ți-am spus că a murit tata.

— Au găsit autorul accidentului?

— Nu. Și nici n-o să-l mai găsească. E o șosea foarte circulată. Șansele sunt minime. Dacă eu aveam căldură, sensibilitate, omenie, tata n-ar fi murit. În seara aceea, am fost la el cu I.M.S.-ul circumscripției. Dusesem o prietenă până în comuna ei natală. Când m-am întors, am trecut pe la ai mei, să-i văd ce fac. Mama tocmai îl trimitea pe tata la cooperativa din comună să-i aducă drojdiuță. Ei stau într-un cătun de câteva case, la vreo trei kilometri de comună. Tata n-a plecat, a stat cu mine, mi-a adus din pivniță o cană cu vin, am povestit, apoi, pe la șase, am plecat. Mama a zis să-l duc pe tata, eu am vrut să-l iau, dar rece, rău, nu știu cum să mă consider, le-am spus că înapoi nu-l mai aduc. Tata a renunțat atunci; a zis că mai bine se duce cu bicicleta. Am plecat și nu l-am luat pe tata, să-l duc patru kilometri. Pe prietena mea am dus-o peste o sută! Când s-a întors tata, l-a lovit din urmă un camion care, nu se știe de ce, a ieșit în dreapta, pe acostament. Bătrânul mergea corect, pe acostament. Eu sunt de vină Ardeleanule! Dacă-l luam în mașină, tata trăia! Spune tu, nu sunt rău, insensibil, rece ca gheața? Nu, nu, mi-e rușine și spun doar în șoaptă, nu sunt un om adevărat, sunt o spoială de om. Un robot.

În liniștea apăsătoare care s-a așternut în încăpere, telefonul a sunat lung, aproape barbar. A sunat lung, de câteva ori și abia apoi, Bojan a ridicat receptorul. A ascultat, a precizat scurt „o să-i comunic” și a închis.

— Du-te urgent la spital. M-au rugat să te caut, să te anunț...

*

Uită totul. În fața ochilor, îi apăru copilul. Își adună toată puterea, urcă în fugă scările și intră în salon încrâncenat, emoționat, încercă totuși să suradă. Sorin era întins în pat, alb ca varul, cu fruntea ușor transpirată. Doar ochii

mari mai păstrau o licărire de lumină, de viață. I se făceau perfuzii. O soră stătea lângă pat, pe un scaun. Irina, răvășită, epuizată, se topea de durere. Sorin întoarse privirea spre ușă: nu zâmbi, nu spuse nimic, nu se bucură; fața lui era rece, inertă. Ardeleanu se apropie de pat ca în vis, amețit, simțind că leșină. Înțelese că totul e pierdut. Înțelese că tot ceea ce avea mai scump în această trecătoare viață, unicul lui copil, nu mai putea fi salvat. Se întrebă în gând, cine și de ce l-a pedepsit atât de groaznic, cu ce a greșit semenilor săi, încât are acum parte de o asemenea suferință? Rămase, mut, lângă patul copilului. Ar fi vrut să moară odată cu el. „Și Irina, martira asta, a cărei tinerețe am zidit-o în zile și nopți de singurătate, de așteptare, fără milă, fără remușcare, ca un călău, va rămâne pentru toată viața un schilod, un om mutilat sufletește!”

— Tăticule! se auzi vocea băiatului, slabă, venind parcă de pe altă lume.

— Da, Sorinei, spuse tatăl, aplecându-se și sărutând cu buze fierbinți fruntea lui copleșită de suferință.

— Eu am să mor, tăticule, știu că am să mor...

— Nu vorbi prostii, scumpul tatii!... Lacrimile îi brăzdau obrazul, umerii i se scuturau.

Sora, nemaiputând suporta, ieși, plângând, pe coridor.

— Știi, tăticule, nu-mi pare rău decât că nu m-ați lăsat să stau tot timpul acasă, cu voi, să mă joc câte puțin cu copiii, atât cât puteam...

Copilul făcea eforturi mari să vorbească.

Se cutremură auzind vorbele copilului! Îl mângâia și-i săruta mâinile, în neștire... Ridică o clipă ochii și-o zări pe Irina, la capătul patului, cu o privire nebună, mușcând prosopul înfundat în gură, să nu urle, să nu zbiere de durere.

— Te rog ceva, tăticule, și pe tine, mămică: să nu vă necăjiți, poate e mai bine așa, să lăsați bănuța mea și caietele și cărțile și ghiozdanul așa cum sunt, să vă amintească de mine. Și te mai rog ceva, tăticule: să ai grijă de mămica!

Apoi, copilul și-a întors fața la perete și n-a mai rostit un cuvânt.

*

Profesorul universitar Caius Zlătoianu, înalt, ușor adus de spate, cu tâmplele ninse, cu ochelari cu ramă fină, elegantă, îi explica lui Ardeleanu:

— Din păcate, acum nu mai e nimic de făcut. Dacă l-am fi avut de la început, cine știe... Poate...

— Tovarășe profesor, i-am spus profesoarei Mihalache că mi-e frică de o nefrită subacută, dar dânsa a țipat la mine și m-a întrebat cine mi-a vârât în cap o asemenea prostie?!

— Nu e frumos să-mi bârfesc, nici să-mi condamn colegii, și noi, în general, n-o facem. Nu ne condamnăm faptele. Dar femeia aceea, azi profesor universitar, s-a remarcat ca medic nu în saloane, lângă patul de suferință al bolnavului, ci altfel...

— Nici Parisul nu mai e o soluție? șopti disperat Ardeleanu.

— Nu-l mai putem transporta, răspunse grav profesorul, după câteva clipe de gândire. E prea târziu... Îmi pare nespus de rău, dar acum sunt complet neputincios, cu toată medicina asta care, în fond, nu e făcută să învingă moartea, ci doar s-o amâne...

— Domnule profesor, nu se poate, ceva trebuie să faceți...

— Tot ceea ce omeneste este posibil am făcut și vom face. Din păcate, vedeți și dumneavoastră, destinul e mai tare decât noi. Fi-ți tare, tovarășe Ardeleanu. Trebuie să învingeți această durere.

Profesorul îi strânse mâna, cu putere, și se depărtă vinovat. El rămase năuc, dezorientat, înțepenit. Se mișcă cu greu. Noduri imense i se împotmoleau în gât. Ieși din clădirea spitalului și alergă apoi, cu mașina lui, nebunește, pe străzile orașului, murdare, pline de zăpadă netopită, de hârtii și bilete de tramvai și noroi. Alerga fără să știe unde, fără să știe de ce.

XIV

Drumurile spre comuna Rotunda deveniseră pentru căpitan insuportabile. Ajunsese la capătul răbdării și al puterii. Cunoștea fiecare pod, fiecare curbă, fiecare stâncă, și de toate i se făcuse lehamite. Îl obosea și numai ideea de a porni iarăși la drum. Și totuși, își suporta cu stoicism calvarul. Uneori, cădea într-o adâncă deznădejde, chinuit de întrebări, de îndoieli. Dacă nu era pe drumul cel adevărat, dacă bâjbâia neputincios și încăpățânat pe o potecă rătăcită în desigurile unor fapte străine de cauza lui?!

Peste zăpezile murdare, seara își cobora grațioasă și discretă trena ei neagră și grea. Căpitanul bătea din nou, exasperat, la ușa Mărioarei Nap.

— Până la urmă, o să vă îndrăgostiți de mine, sau eu de dumneavoastră, râse Mărioara, primindu-l bine dispusă.

— Bună seara, spuse rece căpitanul.

— O cafea, o vodcă, un coniac? încep să vă simt lipsa...

— Nimic! Mulțumesc!

— Te pomenești că ne-am pocăit, se amuză blonda, strângându-și rochia de casă. Se plimba mlădiaoasă și mândră prin odaie.

— Stimată doamnă, am vorbit prea mult...

— Atunci să trecem la fapte, spuse femeia, insinuant.

— Asta și fac, mărturisi căpitanul. Vă întreb pentru ultima oară: ați purtat ceas sau nu?

— Nu.

— Niciodată?

— În vară și acum în toamnă, deci, când vă interesează pe dumneavoastră, nu! N-am purtat. Altceva? împinse femeia obraznic bărbia înainte, în semn de tărie și dispreț.

Ofițerul se ridică, scoase ceasul Cortina din buzunar; era fără curea. Îl arătă femeii:

— E al dumneavoastră?

— Nu.

— Vă rog să-l priviți cu atenție!

— Nu l-am văzut niciodată, spuse Mărioara Nap, indiferentă.

— Ați fost cu el la mare! Și asta, în vara trecută! Gândiți-vă bine, vă rog.
— Nu e asta, degeaba insistați!
— Sigur? Vă rog, doamnă, vă rog, recunoașteți adevărul!
— Puneți la îndoială cinstea mea? spuse ofensată femeia.
— Da, pentru că mințiți! Și mințiți urât, gemu ofițerul, enervat că-și pierdea timpul cu o femeie de nimic, în vreme ce copilul... Cu acest ceas ați fost la mare, strigă el.

— V-am spus: pe al meu l-am pierdut acolo, pe plajă. Degeaba mă pisați la cap...

Căpitanul puse ceasul pe masă și o fixă brutal:

— Mă mințiți din nou, doamnă, vă atrag atenția!
— Tovarășe căpitan, termină cu jignirile astea! N-aș vrea să te poftesc afară!

— Tovarășa Nap, zarurile sunt acum aruncate: știu totul! Vă rog foarte mult să nu mai mințiți. Vă șade rău, zău așa. Femeia, cu ochii în pământ, recunoscuse rușinată:

— Da, e al meu! V-am mințit. Scuzați-mă...
— Scuzele sunt reciproce! Vă puteam chema la miliție, dar n-am vrut să vă pun pe drumuri. Am încercat să fiu elegant până la capăt, dar... Regret că n-am reușit.

— Ce dovezi aveți că e ceasul meu? întrebă moale femeia.
— Îmi dați o declarație, acum, pe loc!
— Sigur, vă dau! Dar sunt convinsă că aveți și dovezi, nu? Care sunt?
— De ce sunteți atât de convinsă că am dovezi?!
— Pentru că altfel nu ați fi vorbit cu atâta siguranță! Femeia era acum sobră, dar vinovată, complet schimbată, nu însă și învinsă. Se jucase cu ofițerul de-a ancheta, crezuse că va merge așa, cu povești și ironii, dar surpriza a fost prea brutală, prea neașteptată. Asemenea unui animal rănit și înfricoșat, ea pregătea o răzbunare.

— Am mărit fotografiile pe care vi le-am luat data trecută, explică liniștit ofițerul. E aceeași curea la ceasul din fotografie ca și cel pe care-l am eu: are aceleași cute, aceleași semne, iar capacul de plastic, aceeași zgârietură. Pofțiți, priviți! Căpitanul îi arată fotografiile. Femeia le privi fugar, nehotărâtă și jenată. Spuse un simplu „mă rog”, îmbufnată, regretând sau gândindu-se la urmări.

— Și acum îmi spuneți și cine a purtat pălăria de pai? Cu cine ați fost la mare...

— N-are nicio importanță...

— Pentru mine are!

— De data asta, mi se pare că vă înșelați! La mare am fost singură. E adevărat, am cunoscut pe plajă un bărbat, brunet, manierat, puțin chel, plin de bani și de farmec. Bănuiesc doar că era căsătorit. Zicea că nu e... Două săptămâni am trăit un vis. Un vis prea frumos ca să dureze... Ne-am despărțit apoi și ne-am întors fiecare la ale lui. Îl chema Nelu. Și mi se pare, Poenaru. I-am scris la Brașov. Nu mi-a mai răspuns... Trei scrisori i-am scris și nimic... M-a mințit. Nu era din Brașov.

— La ce adresă ați trimis scrisorile?

— Căsuța poștală 205! M-a mințit, desigur... Nu trebuia să-l mai caut, să-i mai scriu... O femeie deșteaptă se mulțumește întotdeauna cu ce are! Eu n-am fost deșteaptă. Cele două săptămâni au valorat mai mult decât prima mea căsnicie... Totul e efemer în viața asta și totul se uită atât de ușor...

— Gheorghe Cârlig. Vă spune ceva numele ăsta? Întrebă brusc căpitanul. Femeia păru că nici nu a auzit cuvintele, absorbită încă de amintirile de la mare. Ridică indiferentă din umeri.

— Deci, nu știți cine e?

— Habar n-am.

— Ce bărbat venea la dumneavoastră, cu un Gaz? Sau cu un I.M.S.? Nu venea Cârlig cu un I.M.S.?

— Nu venea niciunul!

— Mai gândiți-vă! Vocea căpitanului suna din nou amenințător.

— Nu, jur. Jur pe ce am mai scump, spuse rugător femeia. N-aș îndrăzni să vă mai mint.

— Vă rog să mă credeți că nu mă joc și nici timp de pierdut nu am. Îmi dați acum, pe loc, o declarație.

— Vă dau. Ce să declar?

— Că nu-l cunoașteți pe Gheorghe Cârlig, n-ați auzit de el, nu știți cine e, nu venea la dumneavoastră. Vă atrag însă atenția că dacă declarația va cuprinde neadevăruri, o să suportați consecințele legii.

— Am înțeles, zise femeia abia auzit și începu să scrie.

Căpitanul stătea în fața ferestrei nemulțumit: era din ce în ce mai sigur că nu Cârlig venea cu mașina, ci un altul. Cârlig dusesse, în noaptea aceea, mașina la colană. Cine ar fi putut fi omul pe care Cârlig l-a slujit supus și conștiincios?

— Mai adăugați, vă rog, că nu cunoașteți identitatea bărbatului cu care ați fost la mare astă-vară.

— Trebuie și asta?!

— Neapărat.

Femeia, în dorința ei de răzbunare, ascundea ceva. Ofițerul avea să înțeleagă abia mai târziu ce anume i-a ascuns.

*

În Cumpăna, seara era blândă și pustie. Căpitanul coborî la clădirea șantierului. Nu era decât Ilie Savu, paznicul și portarul de serviciu.

— Spune-mi meștere, îl întrebă ofițerul, mașinile șantierului sunt parcate noaptea la coloană, întotdeauna, sau mai rămân și pe aici?!

— Când cum, răspunse paznicul. De multe ori, rămân aici. Nu umblă nimeni la ele. Și-acum sunt câteva.

— Aș vrea să le văd.

Ieșiră și se îndreptară în sus, spre colțul dinspre deal al clădirii, unde era un loc de parcare. Două bascule, un TV și un I.M.S. Așezate în rând, frumos, străluceau ude în întuneric.

— I.M.S.-ul al cui e?

— A tovarășului șef Dinu Moraru.

— Cum de rămân aici? se miră ofițerul.

— Vin tovarășii, lucrează și nu se mai duc noaptea cu ele până la coloană. E departe și trebe să vie pe jos înapoi. Uneori, le duc...

„În noaptea aceea ploua, era vreme urâtă, de ce Cârlig a dus I.M.S-ul la coloană și l-a rugat pe paznic să nu sufle o vorbă. De ce? După Cârlig se ascunde cineva”. Mulțumi paznicului și porni spre Târgu-Alba, hotărât să joace totul pe o singură carte.

Intră târziu, în drum spre casă, amărât și fără chef, să bea o bere la berăria Ursus. Spre surprinderea lui, la o masă, îl recunosc pe Pompei Alexa, roșu de băutură. Nefiind bere, era lume puțină în local. Căpitanul se apropie de Pompei, și-i ceru voie să ocupe loc la masa lui.

— Vă rog, vă rog, îi îngădui Pompei, plictisit. Eu plec, numai că, uite, mucosul de ospătar mă ține de o jumătate de oră cu nota...

— Iertați-mă, dar nu vreau să plecați. Sunt căpitanul Ardeleanu de la miliția Târgu-Alba.

— Ardeleanu? șuieră mirat Pompei. Dumneavoastră m-ați căutat?

— Vi s-a spus? Eram convins că nu vă mai găsesc. Sunteți mai greu de găsit decât un ministru! glumi ofițerul.

— Ce să fac? Meseria. Toată ziua alerg de nu-mi văd capul. Trebuie să mă las de șantier, nu mai țin, sunt om bătrân, nu mai e pentru mine... Ce beți?

— Voiam o bere. În lipsă, o să iau un coniac mic.

— Hei, domnu' arhitect, îl opri Pompei pe ospătar. Două coniace mari și două ape minerale.

— Mici, îl corectă îngăduitor ofițerul.

— Mari! fac eu cinste. De ce m-ați căutat, tovarășe căpitan?

— Am o problemă mai delicată... N-ar fi locul s-o discutăm aici, dar acum, dacă v-am găsit, de ce să pierd ocazia?

— E și firesc, răscurt Pompei, ronțând nervos alune americane.

— Aș dori să-mi spuneți de unde știți că inginerul Munteanu a fost cu un I.M.S. pe șoseaua Vatra-Cumpăna, în noaptea când a murit Gavril Stanciu?

— V-a spus tov' maior Bojan, desigur?! Păi, venea de la Răchițele, unde fusese nu știu cu ce treburi. El lucra la baraj, la Cumpăna, atunci, încă nu era șef de lot. A propos, chiar nimic cu accidentul lui Stanciu? Alexa ronțâia grăbit alune și scuipa. Cojile în scrumieră, fără jenă.

— Deocamdată nu vă pot spune mare lucru. Cercetăm. Știți precis că a fost cu un I.M.S.?

— Sigur. Se poate? Nu-s copil, să vă spun istorii. Și mai știu un amănunt: când s-a întors, un far al mașinii îi era spart.

— Nu-mi desconspirați sursa? zâmbi distrat căpitanul, uimit de ceea ce auzea.

Ospătarul lăsă plictisit coniacul pe masă și plecă fără să-l pună în fața clienților. Ciocniră. Alexa preciză:

— După vreo două săptămâni, într-o seară, mi-a povestit șoferul care avea mașina în primire, că i-a adus-o murdară, plină de mucuri de țigări și cu farul spart. Cine știe ce s-o fi întâmplat?! Ați reținut că Paul Munteanu a fost singur, fără șofer! Cred însă că n-are nicio legătură cu accidentul. S-ar putea să mă înșel, dar asta e părerea mea. Bietul inginer are un talent cu totul deosebit de a face gafe.

— Lucrurile astea ar fi trebuit spuse din timp, observă căpitanul.

— M-a întrebat cineva? Nu m-a întrebat. Ce interes aveam? Pompei goli tot coniacul din pahar.

— Cum îl cheamă pe șofer?

— Unu' Mănăstireanu. Nu mai lucrează la noi. A plecat cu transfer, la Lotru parcă... Nu știu cum ați putea să-i dați de urmă...

— Și mașina a cui era?
— A lotului – baraj.
— Era garată la coloană noaptea?
— Aiurea. Pe șantier, mașinile stau pe unde apucă noaptea. Ziua circulă.
— Tovarășe Alexa, ce fel de om e Cârlig?
— Cârlig?! De ce mă întrebați?!
— Un paznic, arestat în penitenciar...
— Păsărică?
— Exact. Mi-a vorbit foarte urât despre el.
— Oamenii multe vorbesc, tovarășe căpitan, nu vă luați după fiecare.
Alexa mânca alunele cu grabă, de parcă se temea că i le fură cineva.
— Uneori spun și adevărul!
— Din greșeală, râse cu poftă Alexa. Ce să vorbim? E om de comitet!
Un om cu care poți să te înțelegi, poți lucra. Oricine vă va confirma ce vă spun eu. Păsărică... Păsărică e un tembel.
— Despre dumneavoastră vorbea frumos.
— Cine nu vorbește frumos despre șeful lui, mai ales în situația lui.
Cine? Și-apoi pe mine nu era supărat, fiindcă eu cu toată lumea sunt la fel.
Adică – om. La ce vă gândiți așa, profund?
— La multe, oftă ofițerul și-și bău încet coniacul.

XV

De două zile, soți Ardeleanu vegheau sfârșiți la căpătâiul copilului. În ziua aceea, copilul n-a vorbit deloc. A deschis doar ochii și-a privit straniu în jur.

Târziu, către miezul nopții, muri în brațele mamei sale. După atâta suferință, chipul lui se înseninase, se liniștise. Era o noapte de noiembrie pustie și înghețată, și un ceas pașnic în care, ca niciodată, tot spitalul căzuse pradă somnului și tăcerii. Poate copilul avea nevoie de această tăcere adâncă, să treacă liniștit pe celălalt tărâm, poate suferința lui istovise pe cei din jur, pe cei sănătoși și pe cei bolnavi din clinică. N-au chemat medicul, n-au chemat sora, au rămas ei doi să vegheze cele mai sfâșietoare clipe din viață: despărțirea, pierderea singurului lor copil. Au plâns în neștire și au țipat, au urlat și au blestemat, în ei – nedreptatea, durerea, de ce nu și viața!? Ceea ce a fost, ani la rând, suprema lor rațiune de a fi, suprema lor bucurie și nădejde, speranță și curaj, nu mai exista. Cu ce rămâneau ei, singuri, îmbătrâniți, după o viață de trudă și zbucium? Lumea li se părea acum o fundătură neagră, oarbă, din care nu puteau ieși. Sub săruturile lor sfâșietoare, sub lacrimile lor fierbinți, trupul copilului rămânea cald. O cucuvea țipă ascuțit și banal în noapte. Somnul alina osteneala orașului. Dormeau și surorile din spital, și medicul de gardă dormea cu stetoscopul la gât, cu un roman polițist căzut pe piept. Neștiuți, nevăzuți, doi oameni îngropau în noaptea aceea de gheață și tăcere ceea ce fusese mai adevărat, mai bun, mai curat în viața lor. Plânsul părea o moarte sigură, lentă. Cine ar putea oare susține că o parte din ei n-a murit definitiv în noaptea aceea? Căci, adeseori, omul moare puțin câte puțin, se stinge ca o luminare, trece în neant și lasă în urma lui un trup neputincios și gol, care rătăcește în căutarea sfârșitului.

XVI

O noapte blândă, pustie, veghea sub ferestre. Era o nefirească liniște în jur. O liniște care-l enerva pe Aurel Ardeleanu. Până și vecinii care băteau, tropăiau încălțați pe parchet, sau ascultau muzică cu difuzoarele bine deschise, se liniștiseră; parcă nici nu mai existau. Și copiii erau plecați undeva foarte departe, nu se auzea gălăgia lor continuă în jurul blocului. Ardeleanu se plimba prin cameră de o bună bucată de vreme, oarecum iritat de liniștea adâncă din jur, apăsătoare și grea. Sau era starea lui de sfârșeală, de oboseală, de durere, după toate câte trecuseră peste el. Se opri lângă ușa celeilalte odăi și ascultă. Și Irina se plimba într-una, parcă în neștire, în disperare. Deschise ușa și întrebă aproape în șoaptă:

— Ce faci?

— Nimic. Mă plimb, ca și tine. Oare de ce ne plimbăm? Până când o să ne plimbăm?

— Știi Irina, m-am gândit la ceva, mormăi bărbatul și se rezemă de tocul ușii.

— Și eu m-am gândit.

— La ce?

— Cred că ne-am gândit la fel, Relu. De mâine, eu mă duc la servicii. La asta te-ai gândit și tu?!

— Tot așa am să fac și eu. Mai bine la servicii. Timpul o să treacă mai ușor, o să avem alte preocupări, o să uităm...

— Să uităm? se sperie Irina.

— N-avem încotro! Trebuie să uităm nenorocirea peste care am trecut, să ne revenim. Dacă mai stau așa, mă tem că-mi pierd mințile, nu, nu mai pot, toată ziua, toată noaptea mă gândesc la el... Trebuie să facem ceva, să avem o preocupare... să ne gândim și la altceva, să... să scăpăm de coșmar... Tăcu tulburat. Așa cum o privea pe întuneric Irina părea mult îmbătrânită. Fața ei palidă, ridată, părul răvășit, arătau un om sfârșit, îndelung chinuit de suferință.

— Ce s-a întâmplat? întrebă femeia.

— Nimic. Am rămas așa pe gânduri...

— Te răzgândești?
— Nici vorbă.
— O să te lase să te ocupi în continuare de cazul Zărnișoara?
— Mă ocup de orice, Irina. Orice. Simt că trebuie să fac ceva, simt că nu mai pot sta așa.

— Poate rezolvă Paraschivescu dosarul Zărnișoara.
— Poate. Dacă nu-l rezolvă el, îl voi rezolva eu sau altul. Mai devreme sau mai târziu, cineva va dezlega enigma și va demonstra tuturor adevărul. Nu se poate altfel...

— Ușor și frumos de zis, dar a demonstra acest adevăr, cum spui tu, înseamnă atâta trudă, atâta zbucium, răbdare, poate chiar încăpățănare, atâta alergătură. Câtă grabă e în viața noastră!...

Se zăreau vag în întunericul odăii. Irina ședea pe canapea; bărbatul privea pierdut pe fereastră și vorbea abia auzit:

— E o goană. O teribilă goană. Dar adeseori, această goană are împlinirile și farmecul ei.

— Alteori, nu le are.

— Și asta e adevărat, Irina. Eu însă nu regret goana, truda asta de fiecare clipă și de fiecare zi. Altceva mă frământă... Uite, pe măsură ce trece timpul, rămâne ceva neînțeles în urmă, ceva neclar. Am așteptat de la un an la altul, cu o nerăbdare adeseori vecină cu suferința, ca în viața mea, a noastră, mulțumirea și liniștea să fie cel puțin egale cu zbuciumul și truda, să fie, într-un fel, și în această privință, o anume echitate. Mi se pare firesc, normai așa ceva. Din păcate, dincolo de tragedia din familie, se înmulțesc mereu problemele, necazurile... Nu știu cum să-ți spun, parcă ne înțelegem mai anevoie, parcă avem mai puțin timp pentru noi înșine... Mă gândesc la toate astea acum când inima mea e obosită, sfâșiată de durere, îmi dau seama și s-ar putea să n-am dreptate în unele privințe... Mă frământ și eu, caut o ieșire din acest impas.

— Căutăm același lucru amândoi, Relule!

Bărbatul privi ceasul deșteptător de pe noptieră: era ora două și un sfert!

*

A doua zi, căpitanul Ardeleanu se prezentă la comandant. Așteptă aproape o jumătate de oră până când fu primit. Comandantul se plimba agitat prin birou. Nu era într-o zi bună. Îi strânse mâna cu putere căpitanului și-l conduse până lângă biroul lui.

— Tovarășe comandant, începu Ardeleanu încurcat, stânjenit, aş vrea să vă raportez, să vă rog...

— Va să zică şi tu mă superi. Azi e ziua nervilor şi a supărărilor. Se mai întâmplă...

— Tovarășe comandant, permiteţi-mi...

— Gata, omule, ştiu ce doreşti, ce vrei de la mine, dar află te rog, fără supărare, că nu sunt de acord. Vrei să vii la servicii, nu?!

— Am şi venit...

— Te rog foarte mult să te odihneşti, să-ţi îngrijeşti sănătatea, să ai grijă de soţie. Trebuie să vă refaceţi. Ai avut câteva luni extrem de grele, ai nevoie de un repaus şi de aceea ţi l-am şi acordat.

— Tovarășe comandant eu am înţeles foarte bine că vreţi să mă ajutaţi, să-mi întindeţi o mână de, de prieten, că doriţi să mă refac din punct de vedere psihic. Am stat cinci zile, m-am plimbat cu soţia prin parcuri, pe dealuri, prin pădure şi acasă, prin apartament. Fiind mereu numai noi doi, tot la el, la copil ne gândim. Ori nu se mai poate. Trebuie să avem o preocupare, să facem ceva, să uităm, să ne treacă timpul mai uşor, nu gândindu-ne mereu la ceea ce a fost. Suntem ca nişte condamnaţi. De aceea, vă rog foarte mult, îngăduiţi-mi să-mi reiau lucrul. Vă rog să mă credeţi îmi va fi mai uşor. Ieri au fost pe la mine căpitanul Preda şi locotenentul Dinu, mi-au promis ajutor, ce mai, au fost mai mult decât amabili. Vă repet, nu mai pot sta, singur, să mă plimb, să mă gândesc la copil...

— Şi dacă e un ordin să rămâi acasă în continuare?!

— Rămân. Aş dori însă şi sper să nu fie un ordin.

— Bine, Ardeleanule, apucă-te de treabă. Cu ce vrei să începi, mai bine zis să continui?

— O să-mi citesc toate însemnările de până acum, să lămuresc tot ceea ce încă mai e neclar şi pe urmă voi continua cu ascultarea lui Cârlig. Trebuie să mă lămuresc şi cu el.

— Ce fel de om e?

— Vorbeşte foarte convins şi chiar convingător, dar nu crede nimic din ceea ce spune.

— Poate fi el... autorul?!

— Ar putea fi. Deocamdată, nu e. N-am dovezi.

— Ai o ţigară?

— Fumaţi, tovarășe comandant?! făcu uluit căpitanul.

— Când sunt indispus, nervos, când mă mai supără câte unul, fumez.

— V-am supărat eu?!

— Nu. Oameni ca tine nu mă pot supăra.

XVII

— Gând la gând cu bucurie, îl întâmpină Cârlig pe ofițer, vesel, plin de voie bună și roșu în obraji. Trăsese de dimineață vreo câteva șprițuri și era în chef.

— Sănătate, spuse stins Ardeleanu, fără să se așeze, rezemându-se ușor de pervaz.

— O vodcă mică. Sper că nu mă refuzați? Sau un vin?

— Mulțumesc! Mulțumesc, dar de data asta nu beau nimic. Cel mult un pahar cu apă rece.

— Nu e bună, încercă să-l convingă Cârlig, mai în glumă, mai în serios; apa face pietre la rinichi, la ficat nisip. Zău o vodcă, un vin bun...

— Insistați degeaba și mă puneți într-o situație neplăcută.

— Nu merge, sunteți după un chef zdravăn, râse satisfăcut Cârlig. Se vede. Vă trădează figura fața...

— Te înșeli, zise tăios ofițerul.

— Nu cred. Sunteți rupt după un chef. Și mie mi se întâmplă. În definitiv, cui nu i se întâmplă?

— Acum câteva zile, mi-am înmormântat unicul copil!

Roșeața violentă de pe fața omului voinic și plin pieri. O tăcere penibilă inundă încăperea. Cârlig se trase rușinat pe un scaun, departe de biroul lui și zise vinovat:

— Vă cer scuze. Condoleanțe.

— Nu despre moartea copilului am venit să vorbesc, ci despre cea a lui Stanciu. Vreau să fim foarte deschiși, sinceri. N-are rost să ne ascundem sub cuvinte. Adevărul oricum iese la suprafață.

— V-am spus tot ceea ce știu data trecută!

— Nu-i nimic, vom recapitula. Ați afirmat că mașina a stat toată după-amiaza și toată seara în fața clădirii, lângă panoul de onoare.

— Exact.

— Întrebându-vă de unde știți, mi-ați explicat convingător că ați văzut-o de la fereastra biroului, întâmplător, când vă ridicați de la masă.

— Exact.

— Mai susțineți și acum acest lucru?

— De ce nu!?

— Eu mi-am lăsat mașina exact – și sublinie acest cuvânt – lângă panoul de onoare de la intrare. Și n-o văd. Vîno, te rog. Dumneata o vezi?!

— Nu, se pomeni uluit Cîrlig. Cred că am văzut-o de la altă fereastră. Abia acum îmi dau seama că, de aici, n-o pot vedea.

— Deci, asta ar fi o inexactitate, o scăpare! Alta: susțineți că Alexa a stat toată seara la birou, că la ferestrele lui a fost lumină!

— Da, zise șovăind Cîrlig.

— Ei bine, portarul de servici, Oțet...

— Tudor Oțet!

— ... așa, deci, el declară că la ora 9 când a făcut control în birouri, a stins luminile și le-a încuiat, în clădire nu se afla decât pontatorul Mihai Liță. Biroul lui Alexa era închis, lumina stinsă, ca și la dumneata, de altfel. Pe cine să cred? Dumneavoastră afirmați că ați văzut lumină toată seara?!

— E o scăpare a mea. Am lipsit o oră, pe la nouă cred, când am fost la masă. Pe urmă, am revenit la birou.

— Și șeful dumitale?

— Eu știu că a fost la birou. Așa știu. Poate că n-a fost așa. Nu aveți decât să verificați.

— Aș mai avea o întrebare! Întrebarea v-am mai pus-o dacă nu mă înșel: de ce i-ați spus paznicului Păsărică să nu sufle o vorbă, să nu-l supere pe don' șef Pompei, și așa mai departe? De ce?

— Nu țin minte să-i fi spus așa ceva. Poate i-am spus. Ce importanță are?

— Are. Și încă foarte mare. Cuvintele acelea au avut sau trebuiau să aibă un rost.

— Îmi pare rău, ne pierdem vremea cu fleacuri, tovarășe căpitan, mai bine bem o cafea...

— Au și fleacurile importanța lor. Cuvintele acelea îmi dau de bănuț!

— Ce interes aveam să le spun?

— Poate doar le-ați repetat!

— Mă rog, gemu Cîrlig plictisit.

— N-am încotro! Vă invit, deci, să veniți cu mine până la Târgu-Alba. În două ore sunteți înapoi.

— Pentru ce? Întrebă plouat și obosit Cîrlig. Și se uită la ceas: era ora două.

— Să vă iau niște amprente!

Spre surprinderea căpitanului, Cârlig se urcă în mașină liniștit și jovial. Pe drum, chiar începu să spună bancuri.

*

Două ore mai târziu, în timp ce un Gaz al miliției îl ducea înapoi, la Cumpăna, pe Cârlig, căpitanul Ardeleanu trecea în grabă, la volanul mașinii sale, pe străzile pustii și neprietenoase ale orașului. Era o după-amiază de decembrie, fără zăpadă, friguroasă și întunecată. Căpitanul accelera și frâna brutal, rătăcind pe niște străduțe mici, liniștite, care alcătuiseră pe vremuri cartierul elegant și cochet al protipendadei. Lăsă mașina în capătul străzii și își continuă drumul pe jos. Însingurată, mărginită de tei, strada cobora lin spre parcul orașului. Ajuns în fața vilei lui Pompei Alexa, se opri și o admiră îndelung. O casă cu două etaje, cu un turn înalt, acoperit cu tablă roșie, cu balcoane mari spre stradă și spre curtea care era un șantier. Doi oameni cărau cărămizi pe o targă. În spate, dincolo de cărămizi și grămadă de var, se odihnea un Renault 16, vișiniu. Vila, distinsă, elegantă, era doar în roșu; la parter locuia cineva, dar la etaj nu erau încă puse geamurile. Căpitanul intră în curte. O alee de beton ducea până în fața scărilor mari, albe, mărginite de balustrade și mici coloane din piatră. Scările se terminau pe o terasă largă.

— Tovarășe căpitan, bine ați venit! Pofțiți, vă rog, prin spate. Sus, în balconul de la etaj, zâmbea senin Pompei Alexa. Câteva clipe mai târziu, își strângeau mâinile.

— Vă văd cam mirat!

— N-am de ce să fiu? E splendidă! Cât v-a costat? Și cât o să vă mai coste?

— Mult, surâse misterios Alexa. Am vândut o casă a părinților mei, ginerele meu a avut o moștenire frumoasă, am mai pus noi bani, ginerele și fata au mai dat și ei și uite așa, ne chinuim de trei ani s-o terminăm. Zău, nu fac pe nebunul, dar nu se merită să pornești într-o asemenea aventură. Numai oasele mele știu cât am tras aici... Îți ruinezi sănătatea, nu alta... Ce vânt vă aduce pe la mine? schimbă, indiferent, discuția.

— Cu o întrebare, surâse trist ofițerul. Asta-i soarta mea: mă duc, pun o întrebare, analizez răspunsul și plec. Pe urmă, se naște iar o întrebare, și iar mă duc și-o adresez persoanei în cauză.

— Pofțiți înăuntru.

— Nu, nu, nu vreau să vă deranjez. Dumneavoastră lucrați, și eu am trecut așa, în plimbare...

— Nu-i nimic, să vă arăt casa! O să urcăm, sus e gol și o să vedeți mai bine. Urcară pe o scară largă, din lemn sculptat.

— Aici va fi un hol mare, unde vreau să pun niște fotolii mici, de pai, o măsuță și, eventual, telefonul, explica, atent, Alexa. Asta e camera cea mai mică și mai întunecoasă; e spre nord, are vreo 16 metri pătrați. Trecură într-o cameră mai mare, cu balcon spre curte. Asta poate fi o sufragerie sau o cameră de lucru.

— O să aveți sobe?

— Bineînțeles. Cât m-am zbatut să obțin aprobare pentru ele. N-aveți idee! Aici, e baia și... restul, iar aici camera cea mare; are aproape 30 de metri pătrați. Căpitanul trecu cu pași mari prin încăpere și ieși în balconul ce dădea spre stradă. Se vedea creștetul castanilor din parc și o parte din lac.

— E o casă de boieri! zise ofițerul.

— Acolo mai e o cameră și bucătăria. Ginerele meu va sta aici, eu cu soția jos. Pare frumoasă, dar m-a îmbătrânit cu zece ani, credeți-mă...

Căpitanul se opri în fața unui cuier pom, pe care atârnau niște haine și printre ele – o pălărie de pai. I se părea cunoscută. O luă, și-o puse pe cap și întrebă:

— Cum îmi vine?

— Bine. Chiar foarte bine. E pălăria mea de pescuit. Cu ea mergeam la pescuit. În ultimii ani, de când cu casa, nu mi-am mai permis... să merg la mare. Toți banii și tot timpul mi le-au păpat casa...

— Tovarășe Alexa, am o mare rugămintă: vindeți-mi pălăria asta!

— Ce să faceți cu ea? întrebă așa, fără să știe nici el de ce, Alexa.

— Am o colecție de pălării! Pălării de toate felurile. Ce să-i faci? Fiecare om cu pășărică lui. Vă invit într-o zi să-mi vedeți colecția. Insigna A.C.R. nu-mi trebuie, surâse ofițerul. Eu nu prind insigne pe pălării.

Căpitanul ieși din nou în balconul dinspre stradă. Admiră o vreme panorama ce se întindea ochiului până dincolo de parc. Apoi, spuse foarte rece, sigur:

— Șoferul acela, Mănăstireanu, de care mi-ați vorbit la restaurant zice că nu vă cunoaște, că n-a vorbit niciodată cu dumneavoastră.

— Minte! După câte-un terchea-berchea din ăsta nu te poți lua. Știm noi ce-a fost în noaptea aia... A propoz, unde l-ați găsit pe Mănăstireanu?

— La Râul Mare.

— Umblă al dracului băiatul ăla...

— Nu vă amintiți, în seara aceea, l-ați rugat pe adjunctul dumneavoastră, pe Cârlig, să ducă I.M.S.-ul la coloană...

— Îmi amintesc exact: l-am rugat și l-a dus. Ce-i cu asta?

— Am niște nelămuriri și vreau să fac niște confruntări. De ce l-ați rugat pe Cârlig să ducă mașina?

— De ce? râse forțat Alexa. Îmi place ordinea. M-am gândit că mai bine stă mașina la coloană. E loc mai sigur. L-am rugat s-o ducă, deși putea rămâne acolo unde a stat toată ziua.

— N-ați umblat cu ea în după-amiaza aceea?

— Nu.

— Sunteți sigur?

— Eu înțeleg să vă ajut, rânji Alexa nemulțumit, dar nu înțeleg să mă luați drept un inconștient, ca să nu zic prost.

— Îmi pare rău, dar în seara aceea ați lipsit din clădire.

— Dovediți-mi!

— Cârlig a văzut, zice el, lumină toată seara la fereastră. Portarul declară că pe la ora nouă biroul dumneavoastră era închis cu cheia, lumina stinsă.

— Se poate.

— De ce?

— Oi fi ieșit până afară, ai, știu eu...

— Cârlig i-a spus lui Păsărică să nu sufle o vorbă că mașina a lipsit în noaptea aceea. Atunci Păsărică a mințit, acum recunoaște! De ce i-a cerut Cârlig să nu sufle o vorbă, adăugind că vă supărați dumneavoastră?!

— Întrebați-l pe Cârlig.

— Dumneavoastră ce credeți?!

— Ce să cred? Adeseori subalternii spun și fac fel și fel de măgării să intre în grațiile șefilor. Ei știu că țin la ordine, la disciplină... Ce să vă spun?

— În seara aceea, ați dormit acolo?

— Da.

— Mă mir, nu pricep un lucru...

— Ce anume? întrebă iritat, încercând să fie liniștit Alexa.

— Era sâmbătă seara. În mod normal, ar fi trebuit să veniți acasă. A doua zi era duminică, zi de odihnă.

— Știți, spuse foarte sigur Alexa, în duminica aceea toată lumea a lucrat.

— Uitasem, oftă căpitanul. Vedeți, e o explicație! În seara aceea, unde ați cinat?

— Să mă gândesc. La cantină, la noi la șantier.

— Și Cârlig zice că tot acolo a cinat. Interesant!

— Ce e atât de interesant?

— Vă amintiți bine, ați cinat acolo?

— Mă jigniți, tovarășe ofițer. Eu cred că e de ajuns dacă omul vă spune o dată un lucru!

— N-aș vrea pentru nimic în lume să vă jignesc. Ziceam că e interesant – și este – pentru că, în seara aceea, cantina șantierului a fost închisă de sanepid. În toată sâmbătă aceea, cantina a fost dezinfectată! Din pricina unor șobolani! Vă amintiți!?

— Se poate, acceptă rece Alexa. Sunt două luni de atunci, mai bine, aproape trei. Vi se pare curios ca un om să uite un asemenea lucru?

— Nu asta mi se pare curios, ci faptul că amândoi, și Cârlig și dumneavoastră, ați susținut același neadevăr și încă, spre uimirea mea, cu multă convingere.

— Prea rămâneți uimit, tovarășe căpitan, în fața unor nimicuri, răsă răutăcios Alexa.

— Și m-a mai uimit ceva: fiind singur în clădire, când ieșiți până afară, de ce închideți biroul cu cheia?!

Pe stradă trecu un camion. Căpitanul așteptă să se îndepărteze camionul, să scadă zgomotul. Urmărea cu coada ochiului fizicul de atlet al bărbatului de lângă el și se hotărî să riște totul. Spuse cu o vădită părere de rău:

— Cârlig vă e un prieten sau poate numai un subaltern care vă ascultă, care face și zice ceea ce-i cereți. Dar mai aveți un prieten care e mai slab decât Cârlig, mai laș poate, sau mai om!?

— Ce vreți să spuneți?

— În vară, ați fost la mare cu o femeie. În seara crimei, ați fost la femeia aceea. Căpitanul se întoarce, trecu prin cameră și se opri în fața cuierului pom. Continuă, lovind pălăria cu degetul arătător: Mi se pare că ați purtat chiar această pălărie.

— Astea sunt povești pentru copii, tovarășe căpitan, pe care eu, fiind matur, nu le pricep. Zău, nu te supăra.

Coborâra. În curte, lângă Renault-ul vișiniu, Alexa nu se putu abține să nu întrebe:

— În fond, ce doriți?

— Să-mi spuneți unde ați fost cu mașina în seara aceea?
— Nicăieri.
— Vă voi dovedi că ați fost.
— La ce bun? O să vă ajute la ceva?! Să zicem, prin absurd, că am fost.
Și!?

— Atunci, vom merge mai departe!
— Vă pierdeți vremea, tovarășe căpitan, visați gloria ca un copil.
— Eu nu mai visez nimic, absolut nimic. Un om a fost ucis, au rămas trei copii și o soție... Vreau doar să fac lumină în acel tragic sfârșit.
— Nobile gânduri. În definitiv, pentru asta sunteți plătit.
— Iertați-mă, n-o fac pentru că sunt plătit!
— De ce atunci?
— Pentru că altfel nu se poate. Mie nu mi-a mai rămas nimic în afară de adevăr.

— Uneori adevărul se plătește enorm de scump, rânji Alexa, jucând pe degete lanțul unui ceas de buzunar.
— Eu am plătit totul, așa că nu mă mai tem de nimic. Se uită în jurul lui pierdut. Îmi pare rău de casa asta. O să rămână neterminată. Păcat!
— De ce?
— Dimineață, la ora opt, vă rog să fiți la miliție.
— Mă luați tare. Pentru ce?
— O mică formalitate: vreau să vă confrunt cu femeia la care ați fost în seara aceea. S-ar putea să n-am dreptate. Deocamdată verific!
— Vorbiți serios? Îngăimă Alexa și fruntea lui se umezi ușor. Ar trebui să ne lămurim?!

Căpitanul străbătu curtea gârbov, obosit, absent, în poartă, întinse mâna și adăugă:

— Iertați-mă, am treburi la birou. Joia după amiaza, noi lucrăm.

Porni cu pas grăbit pe ulicioara liniștită și pustie, îl durea stomacul de emoție, de nervi, de fumat prea mult... în colțul străzii, intră la cofetăria *Orizontul*. De acolo, îl sună pe locotenentul Niculin, la miliție și-i spuse: „Dacă mă sună cineva, un bărbat, spune-i că abia am sosit și mă aflu în ședință. Să mă sune peste vreo oră”. Atârnă receptorul și ceru cafea și un coniac mic. Nu mai simțea, așa cum crezuse, nicio bucurie, nicio satisfacție. O stare de lehamite și epuizare îl acapara din ce în ce mai mult. Nu mai simțea nici gustul cafelei. Duse ceașca la gură și în clipa aceea zări prin perdeaua un Renault 16, vișiniu, care se apropia de colțul străzii. Apoi îl

recunosc pe Alexa, la volan. Purta o pălărie de vânător și o scurtă neagră, din piele. Sorbi cafeaua dintr-o înghițitură, lăsă o hârtie de cinci lei și coniacul pe masă, ieși glonț și se aruncă în mașina lui. Așa cum bănuise, Alexa, dacă se simțea vinovat, și se simțea, va căuta să ia toate măsurile necesare de acoperire a faptelor sale. În capătul orașului, Alexa opri la benzinărie. Căpitanul accelerează. „Oricum, eu trebuie să ajung întâi”, își spuse el și simți o plăcere răutăcioasă când o barieră coborî leneșă în urma lui. În oglinda retrovizoare, revăzu pentru câteva clipe Renault-ul vișiniu într-o croazieră lină, distinsă.

*

Lăsă mașina în fața școlii din Rotunda și se întoarse în grabă la locuința Mărioarei Nap.

— O, ce surpriză! Îmi era dor de dumneavoastră...

— Nu vă cred. Dar, să zicem... Ce mai faceți?

— Merți, bine. Voiam să mă duc la o prietenă. O să merg ceva mai târziu. Cu oaspeți rari și amabili, trebuie să fiu politicoasă, preciză femeia ironic.

— O să vă conduc, se oferi ofițerul. Apoi, vorbi, hotărât și calm: Acum nu mai aveți de făcut decât un singur lucru.

— Anume? se fândosi femeia.

— Să-mi spuneți adevărul. Cui ați dat ceasul și când? Atât și nimic mai mult.

— Și dacă nu vreau?

— Nu uitați că în declarația de acum câteva zile, ați precizat că nu cunoașteți identitatea bărbatului cu care ați fost la mare. Ori, asta e un neadevăr pe care legea îl pedepsește!

Femeia începu să plângă, încurcată, vorbind printre sughituri:

— Mă chinuiți de câteva săptămâni... De ce? Ce-am făcut? Cine vă dă dreptul?!

— Dacă ați fi spus de la început adevărul, nu vă chinuia nimeni. Totul ar fi fost simplu.

— Așa?! zise ea disperată.

— Ori pedeapsa, ori adevărul! Ce preferați?

— Adică, nu știu, nu pricep? Cum?

— În declarația asta – și o arată – ați declarat mincinos. Îmi spuneți acum adevărul, scrieți o altă declarație și pe asta o rup. E o șansă!

— Nu vreau să știu de nicio șansă! – țipă isteric femeia, lovind aerul cu mâinile. Nu, nu, nu știu nimic...

— Îmi pare rău, dar dacă nu vă liniștiți vă invit la miliție, la Târgu-Alba.

— Cu ce drept? Sunt un cetățean liber, am demnitate și onoare. Demnitate pe care dumneavoastră o călcați în picioare. Cine vă dă acest drept? De ce să mă duceți la miliție?!

— Aș putea să vă fac părtașă la o crimă!

— La crimă? silabisi înspăimântată femeia, și se lăsă moale, rușinată și învinsă, pe canapea. Tremura.

— Da. La crimă! Pentru că prietenul dumneavoastră – cel cu care ați fost la mare – întorcându-se beat de aici, a lovit un om și l-a aruncat într-o prăpastie!

— Imposibil! gemu femeia, sfârșită. Imposibil... Mi-a spus că a pierdut ceasul într-un loc unde s-a oprit pentru nevoi, că a trecut pe acolo după accident, că n-are absolut nicio vină... Ce frumos vorbea... Părea un om cumsecade. Îmi promisese că-mi rezolvă o catedră în Târgu-Alba.. Zicea că mă aduce mai aproape de el...

— Vă rog, o declarație amănunțită.

— Să scriu și că era băut?

— Totul, așa cum a fost, zise ofițerul, relaxat și indiferent.

— A fost o seară frumoasă, el cam băuse, l-am rugat să rămână la mine până dimineața, ca în alte dăți... N-a vrut... Ceasul rău! L-ați arestat?

— Ce era să fac?! se scuză ofițerul.

— Măine scriu totul, acceptă femeia, palidă, schimonosită de teamă și groază. Ce lovitură, ce surpriză! Nu mai am nicio putere...

— Îmi trebuie declarația acum!

— M-a mințit că nu e vinovat, că are dușmani mulți, că ei vor să pună crima pe socoteala lui...

Cu capul în mâini, femeia plângea. Ofițerul fuma. După un timp, Mărioara Nap începu să scrie, resemnată, ca și cum ar fi pierdut totul. Energia, aerul de vulgaritate, dispăruseră subit de pe fața ei. Scria nervoasă, cu ură, plângând și sughițând ca un copil. Când termină de scris declarația și o semnă, explicându-i căpitanului că a doua zi va da altă declarație, mai lungă, mai amănunțită, o mașină se opri sub fereastră. Femeia tresări. Ceva mai târziu, ușa se deschise energic, și apăru încruntat și grăbit, Pompei Alexa. Rămase înmărmurit.

— Pofțiți, ocupați loc, vă rog, spuse căpitanul, împăturind cu grijă declarația femeii.

— M-ați mințit, tovarășe căpitan! urlă femeia ca o fiară, dar amuți imediat și începu să-și muște degetele, într-un acces de isterie. Gemea icnit, înfundându-și pumnii în gură.

— Ce se întâmplă aici?! țipă Alexa, cuprins de spaimă. Mery, Mery! încercă el s-o liniștească pe femeia care nu mai avea curaj să-l privească. Mery, ce e cu dumneata, ce s-a întâmplat?

— Nu vă așteptam, domnule Alexa, vorbi limpede și sigur căpitanul. Era vorba să ne vedem doar dimineată!?

Se priveau ostil, tăios, rece. Femeia plângea lângă geam, cu spatele spre ei.

— Ce doriți de la mine? întrebă Alexa.

— Eu, ca om, nu mai doresc absolut nimic. Misiunea mea s-a încheiat neașteptat, aici, în această casă, destul de târziu... Dați-mi, vă rog, buletinul!

XVIII

De o oră, poate mai bine, căpitanul Ardeleanu stătea țeapăn la birou, cu privirea fixă, pierdută într-un punct nedeslușit. Nu se mai gândea la nimic.! Îl stăpânea o totală stare de lehamite. Zări pachetul cu țigări și-l împinse aproape brutal pe colțul mesei. Întoarse capul scârbit. Parcă nimic nu mai avea sens, nimic nu-l mai interesa. Uitase și zilele de lungi și obsedante întrebări, de căutări, de răbdare. Sună telefonul. Câteva clipe îl privi derutat, întrebându-se parcă de ce sună. Ridică plictisit receptorul, fără să spună niciun cuvânt. Auzi o voce chemându-l familiar: „Poți să vii, Ardeleanule”. Era colonelul Ioan Albu. Străbătu încet coridorul lung și întunecos, împăcat, liniștit. Colonelul era lângă perdea, în picioare, privind apatic ziua calmă de decembrie. Îi strânse mâna căpitanului, surâzând ușor. Apoi, întrebă cu un glas abia auzit:

— Ce face Irina?

— Bine. Cu serviciul...

— Dumneata?! O cafea bei, da?!

— Beau, nu vă refuz, deși atâta cafea cred că nu e bună.

— Poate că ai dreptate, zise colonelul și trecu într-o încăpere mică de unde se întoarse cu două cești de cafea. Îi oferì una căpitanului și se așezară în fotoliile din fața mesei lui. Ce te miri? Ce ai observat?

— Iertați-mă, tovarășe colonel, se bâlbâia căpitanul, mi se pare nu știu cum, ciudat, mă mir că faceți singur cafeaua oaspeților. În general, șefii apasă pe buton și...

— Poate că eu nu vreau să fiu unul din acei șefi. Butonul e o unealtă de muncă, nu un lux. Mi-a spus cineva că, în sala Parlamentului din Copenhaga, la pupitrul fiecărui deputat, sunt niște butoane. Când trebuie votat ceva, deputatul apasă butonul respectiv, calculul e secret, iar rezultatul apare pe un panou electronic. De aceea, am rețineri când trebuie să apăs pe buton. Ce zice Alexa? Recunoaște?!

— Vă raportează, tovarășe colonel...

— Fără, fără formule protocolare, vorbim acum în tihnă, ca între colegi, ca între prieteni, nu?

— O să recunoască pentru că nu va avea încotro. Ceea ce a fost greu a trecut...

— Ampretele sunt ale lui?

— Bineînțeles. Mi-a comunicat adineaori Laboratorul interjudețean de medicină legală. Vreți să stați de vorbă cu inculpatul?

Colonelul gustă cafeaua și se uită pe fereastră. Preciză apoi indispus:

— Nu. Nu vreau să-l văd. Mi-e silă...

— Și mie mi-e silă, mi-e scârbă de el. Credeți-mă nu mai simt nimic, nu mă pot bucura. Simt doar un gust amar în suflet...

— Știi, Ardeleanule, oftă colonelul, în meseria noastră n-ai bucurii. Practic nu te poți bucura. Ai doar satisfacția unor adevăruri restabilite. Și mai ai multe, multe datorii. L-ai anunțat pe procuror?!

— Da. Vine Vasile Vasile la ora unu.

Își băură cafeaua în liniște, ca niște vechi prieteni. La despărțire, Ardeleanu spuse cu oarecare emoție:

— Vă rămân recunoscător că ați avut încredere în mine, tovarășe colonel...

— Lasă, lasă Ardeleanule, nu-mi mulțumi. Eu trebuie să vă mulțumesc vouă, celor care alergați ziua și noaptea, celor care n-aveți sărbători, duminici... Eu sunt apreciat după ceea ce faceți voi, așa că dă-mi voie să-ți mulțumesc eu.

Își strânseseră mâinile în tăcere.

*

În birou, căpitanul puse mâna pe receptorul telefonului și ceru să-i fie adus Pompei Alexa de la arest. Se așează la birou trist și îngândurat. Întâlnirea cu infractorul i se părea o povară. Aflase totul sau aproape totul despre infractor.

În birou, intră Pompei Alexa, urmat de doi subofițeri. Căpitanul îi rugă pe milițieni să aștepte afară și își mută privirea, indispus, pe geam.

— Toată stima, domnule căpitan, salută Alexa, jovial, bine dispus. Era senin și liniștit, roșu în obraji, întocmai ca un om care a mâncat bine, a dormit bine și s-a trezit odihnit și cu chef de o șuetă. Își netezi cu grijă părul pe tâmpile și-și corectă ținuta, trăgând umerii înapoi și stând drept și hotărât.

— Domnule Alexa, spuse căpitanul privind încă pe geam, misiunea mea e pe sfârșite...

— Regret sincer, îl întrerupse Alexa. De ce așa de repede?!

— Vorbesc eu acum și vă rog să mă ascultați. Voi încerca să fiu scurt, să nu vă plictisesc.

— Ce amabil sunteți azi!

Căpitanul se întoarse de la fereastră și-l fixă lung cu o privire rece, disprețuitoare. Alexa plecă ochii, prefăcându-se jenat și râse mios:

— Vă ascult, domnule ofițer.

— Am să vă prezint infracțiunea comisă în noaptea de 15 septembrie 1974 și probele care dovedesc vinovăția dumneavoastră.

— Domnule căpitan vă rog respectuos să aveți mare grijă! S-ar putea să acuzați pe nedrept un om, un om nevinovat, să loviți în prestigiul unui om cinstit. Mi-ar părea rău să săvârșiți un asemenea abuz!

— Vă rog foarte mult să răspundeți numai când sunteți întrebat. Nu de alta, dar nu vreau să pierdem prea mult timp și nici să ne enervăm reciproc. În seara aceea, vă aflați la prietena dumneavoastră, Mărioara Nap din comuna Rotunda. V-ați dus la ea cu I.M.S.-ul șantierului. Doi martori au dat declarații în care precizează că ați fost acolo, că ați băut, că ați venit cu un I.M.S.

— Pot să știu cine sunt acei martori?

— Mărioara Nap și colega ei Didina Păun. Împreună cu ele ați consumat coniac chinezesc, apoi Didina a plecat, iar dumneata ai rămas în casa Mărioarei Nap. Ai ceva de obiectat?

— Nu, domnule căpitan.

— În jurul orei 23, ați plecat spre Cumpăna. V-ați urcat la volan deși erați sub influența alcoolului. Nu vom ști cât ați băut, dar nici nu ne interesează. În ultimul an, ați mai fost amendat pentru conducere sub influența alcoolului, iar o dată vi s-a ridicat și permisul de conducere.

— Nu știam, se miră Alexa. Acum aflu!

— Ați intervenit și după trei zile ați reintrat în posesia permisului. E limpede?

— Da, cu o rectificare: mi s-a ridicat din greșeală.

— Și tot din greșeală vi s-a dat înapoi!

— Sunteți amabil, râse ironic Alexa, măsurându-l pe căpitan printre gene.

— În apropiere de barajul de la Zărnișoara, ați adormit la volan, ați fost orbit de farurile unei mașini, nu ați fost atent – poate recunoașteți acum adevărul – și l-ați lovit din spate pe minerul Gavril Stanciu. L-ați accidentat,

dar nu mortal. De spaimă, de teama de a răspunde pentru această faptă, ați aruncat victima în prăpastie, comițând o crimă. Aveți de obiectat ceva?

— Nu. Aștept să treceți la probe.

— Să consemnez recunoașterea faptei? Întrebă ofițerul și luă un imprimat pe care scria cu litere mari „Proces verbal de interogatoriu”.

— Nu, nu e cazul, se apără Alexa. Voi scrie eu totul mai târziu.

— Ne întoarcem puțin la Rotunda: în seara aceea, Mărioara, Mery, cum îi spuneți, v-a dat un ceas de mână de damă, marca Cortina.

— Nu-mi amintesc! Nu știu să-mi fi dat un ceas! De ce să mi-l fi dat?!

— Era stricat. Avea arcul rupt. V-ați oferit să i-l duceți la reparat.

— Nu cred. L-o fi dat femeia altcuiva, nu mie.

— Vi l-a dat dumneavoastră!

— Vă înșelați, domnule căpitan.

— Cum vă explicați că pe ceas am găsit amprentele dumneavoastră?

— Ale mele? Își încruntă ușor fruntea infractorul.

— Exact. Iar pe cureaua ceasului s-au găsit pete de sânge. Cercetările de laborator au stabilit că e sângele victimei. Cum a ajuns ceasul lângă victimă?

— Probabil femeia a dat ceasul altcuiva. Poate chiar victimei?

— Și amprentele dumneavoastră?! Căpitanul scoase niște fotografii din fișet. Se vedea clar în mai multe dintre ele o parte din marca mașinii imprimată pe spatele victimei. Vă place cum arată?

— Ce cadavru e ăsta?

— Al lui Stanciu!

— De unde știu eu că nu e al altcuiva?

Căpitanul se ridică și se apropie de fereastră. Afară se întuneca. Nori lăptoși pluteau leneși.

— Vă supără dacă vă cer o țigară? Îl rugă Alexa.

— Mă supără și nu vă servesc.

— De ce? Pe alți inculpați îi serviți?!

— Sunt și între inculpați oameni; ei își regretă fapta, o recunosc, suferă pentru ea, nu mint cu neobrăzare ca dumneata. Îți complici și-ți îngreunezi situația, omule, înțelege!

— Nu e nimic de înțeles.

— Probele sunt prea clare, așa încât nu mai poți nega fapta! Ceasul a fost la dumneata, n-ai cum tăgădui!?

— Asta n-are nicio importanță, dacă a fost sau nu la mine. Am venit cu mașina, era noapte, întuneric beznă, plouase, omul mergea pe mijlocul drumului, m-am pomenit cu el în față. A apărut deodată, după o curbă, pe mijlocul șoselei, în fața mașinii. N-aveam viteză. Să fi fost cam 40 de kilometri la oră. Urcam încet, obosit, știam că sunt băut și nu goneam. Eram prevăzător. Mi-am zis, mai bine încet și sigur, decât să mă grăbesc și să mai dau de bucluc. Știți cum zice o vorbă, de ce ți-e frică nu scapi. După o cuibă – o umbră în fața mea. Am trântit piciorul pe frână și am tras spre dreapta cât am putut. Voiam să-l feresc. Dar el, nenorocitul, a țâșnit tot în dreapta. Cu toată frâna, l-am lovit ușor și l-am împins, fără să vreau, fără să pot evita drama, până în marginea prăpastiei. S-a zvârcolit de durere și, până să cobor eu, s-a prăvălit în prăpastie țipând. Mașina era la un metru de mal. M-a apucat abia atunci spaima. Am început să strig după ajutor. După ce m-am liniștit, m-am urcat la volan și mi-am continuat drumul. De ce mă priviți atât de disprețuitor?!

— Fiindcă minți. Ești un om de nimic, fără pic de demnitate, fără pic de înțelepciune...

— Eu? sări în picioare inculpatul, roșu de mânie,

— Stai jos! țipă ofițerul. Cum poți minți în halul ăsta? Nu vreau povești, nu doresc minciuni, să-mi spui adevărul!

— Vi l-am spus!

— Mai ai curajul să susții minciunile debitate adineaori?!

— Am descris exact cele întâmplate.

— L-ai lovit pe acostamentul din stânga șoselei, deci, îl puteai arunca pe Stanciu în șanț, spre munte și nicidecum spre prăpastie.

— Nu cumva susțineți că știți mai bine decât mine cum a fost?

— Amândoi știm exact. Eu cu niște amănunte în plus, de care habar n-ai. Tu știi ca autor, eu am probe exacte.

— Ce probe, de unde atâtea probe?! Ia mai slăbiți-mă cu probele, vorbi inculpatul cu mânie și cu convingerea că altceva mai rău tot nu i se putea întâmplă. Și, ca atare, își permitea totul în anchetă.

— Victima a căzut pe o porțiune de pământ galben, argilos. Am găsit fire din acel pământ pe tâmplă, în păr, pe pomet și pe cizme. L-am dat la laborator. Pământul de pe tâmplă e același cu acel de pe acostament, care mai există și acum acolo.

— Aș vrea să-l văd!

— Răbdare, domnule Alexa. O să-l vezi la reconstituire. Altă variantă a accidentului ai? Sunt dispus s-o ascult.

— Domnule căpitan, vă rog foarte mult să nu mă torturați cu interogatorii și amenințări. N-are niciun rost. E inuman ceea ce faceți.

— Ceea ce ai făcut dumneata e uman! strigă ofițerul.

— Ține minte, domnule căpitan, șuieră printre dinți Alexa, cu un nebănuit curaj, că am oameni! Am relații! Oricât te-ai strădui, n-o să-mi facă nimeni nimic. Se va aranja totul atât de ușor, de frumos, cum nici nu gândești. Vă rog să aveți tact, să fiți mai diplomat. N-aș vrea ca acest dosar, pe care-l întocmiți acum, să vă compromită. Mi-ar părea rău. Repet: n-o să-mi puteți face nimic. Am oameni!

— Nici nu vreau, spuse ofițerul scârbit, uluit de parșivenia infractorului. V-am precizat: misiunea mea e pe sfârșite.

— Nimeni nu poate să-mi pună ștreangul de gât pentru o crimă presupusă doar, reluă Alexa și mai sigur și mai insistent. Am trecut pe acolo, dar n-am lovit pe nimeni, n-am văzut pe nimeni, șoseaua era pustie. Stau nevinovat la arest. De ce? Numai și numai pentru că dumneata te grăbești.

— Dimpotrivă, am avut atâta răbdare, tocmai pentru ca să fiu sigur, să nu comit vreun abuz, să nu mă compromit.

— N-ai avut, te-ai năpustit asupra mea, căpitane și eu sunt nevinovat.

— Îmi pare rău! Acum câteva minute, ai recunoscut că l-ai lovit, ai recunoscut accidentul.

— Din prostie. Dar n-am scris nimic. Vorbe. Vânt. A doua oară, nu-ți mai recunosc nimic. Oricui o să spui doar că ți-am recunoscut n-o să te creadă.

— Ești sigur?

— Foarte sigur!

— Bine, să mergem mai departe. Ridică-te te rog și apropie-te. Privește aceste două bucăți de sticlă. Nu-ți spun nimic? Șezi, acum.

— Nu, făcu Alexa pe prostul.

— În noaptea aceea, după ce ai aruncat victima, ai făcut ordine la locul faptei, cu alte cuvinte ai șters urmele! Ai luat și sticla asta și-ai aruncat-o.

— Altcineva. Nu eu!

— Așteaptă, te rog. N-am terminat. Pe interiorul acestei bucăți de sticlă, am găsit toate patru amprente degetelor mâinii dumitale.

Alexa își privi instinctiv degetele, trădându-și teama.

— Sunt pe interiorul sticlei. Asta înseamnă că dumneata ai aruncat-o după ce s-a spart, altfel era imposibil să-ți rămână amprente în interior.

— O sticlă oarecare. Și?!

— Nu e o sticlă oarecare, spuse căpitanul, așezând cu grijă cele două cioburi la piciorul mesei. În seara crimei, Stanciu și ortacii lui au băut din ea țuică. S-au găsit amprente lor pe partea exterioară. Și era normal. Ce cauți acolo și amprentele duminale?

— Nu știu, nu recunosc, gemu Alexa. Transpirația abundentă îl enerva. Se ștergea cu batista, suflând greu și tușind fals, de formă.

— O să demonstrăm totul instanței. Ea va decide. Avem probe suficiente. Dumneata nu faci decât să-ți complici în mod inutil și sigur situația. Ofițerul îi arată o fotografie a cadavrului găsit pe malul apei, plin de fracturi, de răni și de sânge. Alexa își feră ochii îngrozit, acoperindu-i cu mâna. Curaj, Alexa! De ce nu privești?

După o lungă tăcere, Alexa vorbește încet și sfârșit:

— Veneam cam tare spre casă. Am ațipit la volan, o clipă doar. Am simțit când roțile din stânga au ieșit de pe acostament. Am văzut o umbră în fața mașinii; lumina farului s-a stins. Un viraj brusc m-a dus în șosea. Când am coborât omul părea mort. Fața îi era acoperită de sânge. Horcăia. Piciorul îi era rupt, strâmbat groaznic. Pe urmă s-a făcut liniște. Nu mai horcăia. Am crezut că a murit. Beat cum eram, l-am luat de curea și l-am dus în sus pe șosea... I-am dat drumul în prăpastie. Când am auzit cum se lovea în cădere, cum porneau pietrele după el, m-a apucat o groază teribilă. Tremuram tot. E adevărat, am găsit sticla, casca și geanta lui și le-am aruncat. Stinsesem farurile mașinii. Am coborât cu ele stinse tremurând tot, apoi le-am aprins și-am gonit ca un apucat. I-am dat mașina lui Cârlig, s-o ducă la coloană. M-a zbuciumat mult povestea asta. Am fost la înmormântarea lui Stanciu. I-am cumpărat împreună cu colegii o coroană de flori. Mi-a părut și-mi pare rău, dar ce să fac?

— Să consemnăm toate acestea, spuse ofițerul.

— Încă nu. Avem timp. La ce bun să ne grăbim?

— Mă rog, mormăi ofițerul, închise ușile de la masa lui cu cheia și ieși să-și aducă un pahar cu apă. Se întoarse câteva minute mai târziu. Alexa ședea calm la locul lui. Ofițerul se uită spre sticla spartă, lăsată lângă piciorul mesei și constată că nu mai era la locul ei, apoi deschise un sertar, scoase o scrumieră, pe care o aruncă pe masă cu zgomot, își aprinse o țigară și întrebă ironic:

— Ai umblat la cioburile de sticlă?

— Exact, rânji Alexa. Am șters nițel amprente, să limpezim lucrurile.

— N-ai șters nimic. Pentru că cioburile astea sunt doar o momeală.

Pricepi Alexa? Le am și pe cele cu amprente tale, puse la loc sigur.

Alexa se uita spre ușă mahmur. Apoi zise cu scârbă:

— Nici eu nu recunosc nimic din ceea ce v-am spus.

— Știu, e a doua oară când mă avertizezi!

— Domnule, eu nu fac altceva decât să complic lucrurile până ies de aici. Pricepi? Îți pierzi vremea!

— Nu-mi pierd vremea. Doar ai recunoscut verbal totul!

— Dar n-o să mai recunosc. Am să spun că v-ați purtat urât cu mine, că m-ați obligat să spun și ceea ce nu era adevărat. Mă voi apăra în toate felurile. Voi spune că m-ați bătut, țipă isteric Alexa.

— Ce naiv ești, vorbi dezgustat ofițerul. În cameră se auzi vocea lui Alexa, sigură, înregistrată pe bandă de magnetofon: „Am relații. Oricât te-ai strădui, n-o să-mi facă nimeni nimic. Se va aranja totul...” Ofițerul opri banda și deschise apoi ușa. Intrară cei doi subofițeri.

EPILOG

Un an mai târziu, la ceasul de cumpănă și extaz, când toamna îngenunchea smerită în ierburi și în arbori cu toată nebunia ei copleșitoare de sentimente și culori, prevestind un amurg de jar, un I.M.S. al miliției urca cu zgomot monoton pe firul de apă al Someșului Mic. În mașină, trei oameni călătoreau posomoriți. Medicul Eugen Pop se juca plictisit cu pipa, procurorul Doru Decebal citea o revistă, iar căpitanul Aurel Ardeleanu, încărunit, palid și absent, privea aiurea pe geamul mic și murdar al mașinii. Umbre mari, din ce în ce mai dese, acopereau drumul și împrejurimile. Pe măsură ce urcau spre izvoare, nori gravi și întunecați se adunau deasupra munților.

— Ce căutăm noi aici? se întreabă mirat procurorul.

— Un spânzurat, zise sec medicul legist. Un tip care s-a spânzurat cu un lanț. Să fie sigur, glumi el.

— Ce l-o fi apucat? se miră procurorul.

— I-o fi fost de ajuns, glumi din nou medicul. À propos, continuă el, ce e cu Alexa? La cât l-au condamnat?

— 15 ani, spuse în silă căpitanul. Știi Gelule, schimbă el discuția, l-am visat azi-noapte pe Sorin. Crescuse, era în clasă cu colegii lui.

Un vânt tăios suiera pe prelata mașinii. Fulgera violent, în răstimpuri. Ziua se întuneca treptat, ca o față cuprinsă de durere.

— Ați fost în concediu? întreabă Gelu Pop.

— Eu? zise căpitanul. La mare. Mi-am luat bilete prin A.C.R. la Mamaia. Când am ajuns acolo, nu mai erau locuri, m-au alungat pur și simplu la Mangalia Nord. Dacă ar ști cât m-am bucurat!

Zâmbiră amândoi visători. Începu să plouă. Într-un târziu, medicul întreabă:

— Ce a avut Cârlig, de ce a murit?

— Infarct, răspunse căpitanul. Boala secolului. Auzi, Gelule, oare de ce, într-un secol ca al nostru, fără inimă – mă gândesc la războaie, la fascism, la colonialism, la tragedia atomică de la Hiroșima, la toate câte au fost și sunt – se moare atât de des de inimă?!

Nu-i răspunse nimeni. Ploua în rafale.